

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési ár:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, csütörtök, december 22-én.

352. szám.

Gróf Hieronymi.

A „Magyarország” dicsérte tegnapi vezércikkében a grófokat, akik a közügyek minden ágában első sorban állnak. (S tagadhatatlan is, hogy sok derek grófunk van.) Kijelenti aztán elmékedése közben egy hirtelen elhatározással, hogy ő egyébiránt Hieronymit és Chorint is grófoknak tekinti.

Valóban igen kegyes a „Magyarország” és valóságosan kísértésbe hoz, hogy mi is grófnak tekintsük Hieronymit, aki azelőtt, mikor a demokrácia felé hajlongott a liberálisizmus, a nevében levő y-lont is a neve közepére tette, most azonban ott ül a kilépettek közt, a Ház közepén, hol a padokban akképen vannak tarkítva a grófok és lateinerek, mint azon a bizonyos lakomán, ahol a kolozsvári cigányprimás szerint így ült a társaság: egy király, egy cigány — egy király, egy cigány.

Hieronymi tehát e szerint épen olyan könnyen és olyan furcsán lett gróffá, mint minden egyébbe e világon. Pedig minden lett. A szabadelvű párt csaknem a tenyerén hordozta. Tizenöt év óta minden nagy állásra ő volt részint kandidálva, részint megválasztva, részint kinevezve. Csak épen hogy római pápa nem lett. De az is csak talán azért, mert ez a stallum nem jutott azalatt üresedésbe.

De hogy miért — ez azon titkok közt lesz mindig, melyekkel az emberiség soha se jön tisztába. Csak sejteni lehet ama különös tünetnek okát, hogy minden nagy pozíciónál mindenkinek mindjárt a Hieronymi neve jutott eszébe. Ő ugyanis egy szerencsés szerepet talált ki magának. Ő a munka poseurje. Nem mintha dolgozott volna. Lehet, hogy dolgozott is, de valami nagy látszatja nincs. Lehet, hogy nem dolgozott, de úgy tudott megjelenni az emberek közt kifáradva, lihegve, gőzölgő fejjel, mintha egy rettentő munkát rázott volna le magáról a csudálatos férfiú — pedig meglehet, hogy csak a nagy ebédől liheg és gőzölgő emésztés közben. De mindegy, a megjelenés, a pose a fő.

Ki nézte meg azt az Andrassy-uti házat, ahol két köherkules van a kapunál két szélről, megfeszített izmokkal olyan attitude-ben, mintha ők tartanák az egész nagy palotát meggörnyedt vállakon, pedig abszolúte nem tartanak szegények semmit, egyszerű haszontalan czifraságok, amelyeket ki lehet onnan venni anélkül, hogy csak egy darab valokolat kiesnék, nemhogy a ház összedőljön.

Eféle pose-t tanult el Hieronymi. Panaszkodott, hogy sokat dolgozik. Gyakran a fejét fájlalta; panaszkodott, hogy sokat éjszakázik. Hja, éjjel is dolgozni

kell. A társaságból korán ment haza, mert nagy munkája van. Az utcán sietve fogott kezét ismerőseivel, mert várja a munka. Régi, igen régi képviselő már, de nem járt a Házba, mert nagyon sok a munkája; mikor miniszter volt, a hivatalba se járt, mert nagyon sok a munkája, kimerült volt, lihegett és meg-megtörülgette gőzölgő fejét.

Ez nála rendszer volt s a rendszer mindig győz a rendszertelenség felett s Hieronymi szép karriert csinált e földi pályán, míg most végre otthagyta azt a mezőt, ahol sokoldalú tehetségeit így méltányolták. Hogy vajjon a mező lett-e már kalásztalan, vagy valami újabb tehetséget talált-e fel magában, amelyet másutt jobban érvényesíthet, ez a másik titok.

A valószínűség az, hogy a mező rossz, a másik eset azért valószínűtlen, mert nincs ahhoz szokva, hogy új pozíciókat keressen, hiszen a pozíciók őt szokták felkeresni.

Mindegy, akármiért hagyta ott eddigi sikereinek színterét, ~~hanem~~ az, hogy elment s némi enyelgő levelezgetés után Arad szabad királyi városával, ma a Házban hallatta hangját.

Igen röviden beszélt, mert valószínűleg sok dolga van otthon, és semmi újat se mondott, hanem abból, amit gróf Andrassy irt Rozsnyóra és amit gróf Csáky Albin tegnap elmondott a Házban, már amit abból egyszeri olvasás, illetve hallás után még el nem felejtett, azt mondta el, mert hisz ő nem ér rá a sok munkája miatt újat kigondolni. Azt, hogy nem tud, botorság volna állítani, mert hogy ő valamit ne tudjon, azt még eddig élő ember nem mondta.

Azonfelül az ex-lexbe vetett egy bepillantást Hieronymi, még pedig egy egész esztendőre és fejtegette, hogyan fog lehullni az adóbehajtásoknál az a vékony kis lepel, mely állapotainkat elfedi, elszakad és az abszolutizmus teljes meztelenségében fog jelentkezni.

Melyik az a lepel, ami állapotainkat elfedi, azt nem értjük, ez nagyon filigrán elméknek való, de hogy melyik szakad el, azt értjük, csakhogy az, amelyik elszakad, nem lepel, hanem talán azt akarta mondani, hogy az a kis fonál is elszakad az általa elképzelt esetre, mely az állapotokat az alkotmányossággal még kapcsolatban tartotta s épen ez a kis fonál az a megrágalmazott Tisza-lex, amelynek az elszakadását mint ijesztőt festi most, mert ez a Tisza-lex köti ki, hogy a parlament ne legyen se elnapolható, se feloszlatható — a kisebbség erőszakoskodása által bekövetkező szomorú állapot esetére.

Még ennél is jobban sikerült Hieronyminek az a kijelentése, hogy Bánffy nem tartja annak a szükséges embernek,

aki miatt ilyen dilemma elé kellene az országot állítani.

Hogy nem Bánffy személye miatt viszi a harcot a szabadelvű párt (ilyen cinizmus föl nem tehető emberekről), azt már Hieronyminak tudnia kellene, az eféle eszmemenetet hagyhatná a nagy Hieronymi a kolibriészü szónokoknak. Olyan szükséges ember nincs és nem volt, ha a csillagokig érnének is fel az érdemei, akiért a szabadelvű párt kockára tenné az alkotmányt, Hieronymi ezt jól tudja.

De azért is jó lett volna ezt a megjegyzést mellőznie, mert épen csak ő az, aki nem beszélhet így Bánffyról. Ő, az előd. Ő utánuk Bánffy csakugyan „szükséges” ember volt. Szomorúan adták át neki ők, a nagy kabinet, az országot: fenekestül volt felfordítva minden, az egyházi jogi törvények meghozva, de végre nem hajtva, a szabadelvű párt megfogva. A bigotteria a Nero fáklýáival dolgozott, a király haragban állt a nemzettel s mindezt jóvátette, helyrehozta Bánffy. Hát mindenestre szükséges ember volt. Ha mi nem ismernők is el annak, aminthogy elismerjük, de csak azzal a klausulával, hogy a szükséges emberek szükségessége nagyon ephemer dolog és valószínű, hogy egyszer Bánffy se lesz szükséges, ha mi kimondhatjuk is ezt, de Hieronymitól egyszerűen izléstelen.

Egyébiránt mi tőle, mint a finom distinkciók emberétől, nem parlamenti beszédet vártunk mostanában — mióta választókerülete meglehetősen világosan célzott arra, hogy ő ott épenséggel nem szükséges ember többé.

Azt hittük, hogy erre okvetetlenül az ő részéről is kell valami válasznak következnie.

De, úgy látszik, nem ér rá. Fáradt, liheg és gőzölgő a feje a sok munkától.

A politikai helyzet.

(Kompromisszum-tervek.)

Amíg ma délelőtt a képviselőházban belül harcot és háborút hirdettek a végsőkig és az idők végéig, addig egy külön teremben komoly tanácskozás folyt egy kompromisszum dolgában. A tanácskozásokat gróf Csáky Albin indította meg, s azokon részt vettek az összes ellenzéki pártvezérek: Horánszky Nándor, gróf Apponyi Albert, Kossuth Ferencz, Polónyi Géza és Molnár János. Gróf Csáky Albin tette meg az ajánlatot a kompromisszumra, azt javasolván, hogy a szabadelvű párt elejti Perczel Dezső jelölését az elnökségre, és helyette az ellenzéken is osztatlan szeretetet élvező szentmártoni Radó Kálmánt jelöli az elnökségre, ha ezért cserébe az ellenzék még ujesztendő előtt törvényynyé engedi válni az indemnity-javaslatot.

Az ellenzéki vezérek ezt a javaslatot nem fogadták el. Föltétlenül szívesen látnák az elnöki székben Radó Kálmánt, kinek igaz-

ságszeretében megbíznának, de akkor garanciát még sem látnak a személyében, hogy érette az egész akciójukat megakasztsák.

Igy aztán a tanácskozók szétváltak anélkül, hogy megegyezésre jutottak volna. A szabadelvű párt részéről a tanácskozásban nem vett részt senki s így egyelőre nem tudhatjuk, vajjon mi történt volna, ha az ellenzéki pártok elfogadják a javaslatot? . . .

(Minisztortanács.)

Ma délután a budavári miniszterelnöki palotában minisztortanács volt, amelyen a kormánynak minden Budapesten időző tagja részt vett. Csak a horvát miniszter volt távol, aki Pécsen van az édes anyjánál és az új király személye körüli miniszter, kinek kinevezését (amelyet már tegnap közöltünk) ma publikálja a hivatalos közlöny.

(Rátkey László indítványa.)

Rátkey László országgyűlési képviselő ma bejelentette pártja elnökének: Kossuth Ferencnek, hogy a függetlenségi párt legközelebb tartandó értekezletén indítványt fog beterjeszteni. Az indítvány lényege az, hogy a függetlenségi párt szavazzon meg a kormánynak egy hónapig, tehát a jövő év február elsejéig tartó indemniumot. Erre szükség van nemcsak a kormánynak, de az országnak is, amely ily módon nem kerül bele az ex-lex állapotba, de szükség van rá a függetlenségi pártnak is, amely ezzel a készségével leveszi magáról azt az ódiomot, mintha erőszakos obstrukciójával bele kényszerítette volna a kormányt a törvényen kívüli állapotba. Ez az egy hónapos haladék — így szól az indítvány indoklása — lehetségessé teszi, hogy a kormányzás minden alkotmányselelem nélkül a rendes mederben folyjon tovább és időhaladékot ad arra, hogy a válság valami módon megoldást nyerjen.

Az érdekes és mindenesetre komoly és megfontolt indítványt a legközelebbi napokban fogja a függetlenségi és 48-as párt tárgyalni.

Hogy kombinálnak a kilépettek?

A kilépettek kétségtelenül a legeggyöntebb párt. Eddigi összes működésük ezt mutatja. Áll pedig a működésük eddig a Podma-

niczkyhez írt leveleiből, továbbá egyéb, választóihoz írott leveleiből, két országgyűlési beszédből (amit Csáky és Hieronymi tartott) és a folyosói beszélgetéseiből.

Minden jel oda mutat, hogy a kilépettek soha se térnek vissza a szabadelvű pártba, még ha a helyzet valamely non putarem által, minden rázkódítás nélkül tisztázódna is. Az ő lépteik ekkor is, előre láthatólag, a nemzeti pártba fognak vezetni, — mert rokonszenveik, mint az napról-napra élesebb körvonalakban mutatkozik — gróf Apponyi személyéhez fűződnek. Sorsuk tehát előbb-utóbb az összeolvadás lesz.

Ma természetesen, mikor az egész helyzet annyira chaotikus, nagyon ephemer értékű lenne és igen messzemenő kombináció egy egészséges konzervatív alakulás csiréit sejtteni ebben. Ilyesmire ők se gondolnak még ma, legkevésbé Csáky és az Andrássyak, de az események kifejleszthetik arra idővel.

Sőt az elhelyezkedés törvényei, az ő saját várakozásai majdnem praedestinalják bizonyos eseménysorozatok esetére ezt a véget.

Az, hogy ők hogyan képzelik a helyzet alakulását (a legörvendetesebb formájában érte), mutatja leginkább, milyen lehet ezen alakulás, ha reményeikben csalatkoznak.

A kilépettek akként színezik ki a jövődőt, hogy az ex-lex állapot folytán a szabadelvű pártból ismét történnek kilépések, ha nem is mindjárt, hanem fokozatosan, amint a törvénysértések szükségképpen nagyobb-nagyobb dimenziókat öltenek.

Ha már most annyi tag lép ki a szabadelvű pártból, hogy a szabadelvű párt nem lesz többé majoritás az összes ellenzéki pártokkal szemben, akkor Bánffy megbukott, mert nincs többé többsége, minélfogva annak — aki utána vállalja a kabinetalakítást, szinte nincs többsége.

Mi történik tehát most? A miniszterelnökséggel megbízott férfiú kénytelen lesz valamelyik többé-kevésbé homogénebb párthoz fordulni, vagy a kilépettekhez, vagy a nemzeti párthoz, vagy mind a kettőhöz. És akármelyik-

hez fordul is, a fent tisztelt képzeletbeli kormányelnök ur ő excellenziája, az eredmény matematikai bizonyossággal egyvegyes kabinet lesz, melyben gróf Apponyi vinné a vezérszerepet s a fent jelzett képzeletbeli miniszterelnök ur csak mint átmeneti szárazdajka működnek.

Lehet, hogy ama miniszterelnök csakis a kilépettekhez fordul, de ez esetben kossarat kap, hasonló érzésekkel találkozna, ha csupán oda fordulna, ugymond, a nemzeti párton is.

De ezek a „hasonló érzések” még messze vannak és még addig is sok minden egyebet kell majd a nemzeti párton átérezni. Egyébiránt is a mesékből, amiket emberi elme sző, a kötekedő gondviselés igényeket szokott megvalósítani.

(A néppárt kritise.)

Az országgyűlési néppártot sem kiméli meg az általános politikai válság. Ez a párt, amelyet vasárnap Asbóth János hagyott oda, ma egy másik aulikus vezéréstől kapott komoly intelmet. Gróf Eszterházy Miklós Móríc ma nyílt levelet intézett Molnár János apáthoz, a néppárt elnökéhez, amelyben elitéli pártjának politikai magatartását és kijelenti, hogy a gazdaságilag független Magyarországot gazdaságilag félti s hogy a gazdasági függetlenség után majd a politikai függetlenség is okvetetlenül bekövetkező, azt szintén károsnak tartja, mert az a nagy hatalmi állással való szakítást jelentené. Az „Alkotmány” (ez egy Budapesten megjelenő napilap, hivatalos közlönye a néppártnak) ma minden megjegyzés nélkül közli a gróf levelét, de mindjárt utána egy külön cikkben ismerteti és hízegő megjegyzésekkel kíséri az „Esztergom” nevű ismert néppárti újságnak tegnapi vezércikkét, amelyben egy (P*) jegy alatt író vidéki segédlelkész keményen kikel az „udvari jegyek állatjegye alatt álló nagy urak szelleme,” az „udvar hunyorítására ügyelő vezérmagnások” s a „hiperlojálisok” ellen. A válasz hát világos. Molnár apát kikoszorúzza az „aulikus” magnásokat és magára akar maradni a nem aulikusokkal, akik a „nemzeti érzés” talaján állnak. Ez a világos szakadás. A néppárt na-

A névjegy tárcza

Maurice Montogut-tól.

Szép szál leány volt, óriási nagyszemű; szenvedélyesen szeretett ajándékokat osztogatni. Kis barátait elhalmozta ajándékokkal, akár volt rá oka, akár nem. Ha valaki megcsodált nála egy-egy csecsebecsét, mindjárt azt mondta:

— Tetszik? Vigye el.

Formálisan védekezni kellett, hogy üres kézzel távozhassunk tőle. Iskolatársra voltam a testvérbátyjának; szülei háza nyitva állt előttem és már mint kis babát ismertem a remek hajadonna fejlődött leányt. Előbb Rózsikának hívták, azután Róza kisasszonynak.

Husz éves volt, mikor én a huszonötödik évemet töltöttem be. Ekkortájt férjhez akarták adni. Könnyen találhattak vőlegényt, mert a leány nemcsak nagyon szép volt, de nagyon gazdag is; tekintélyes jelen, pompás jövő: ilyen volt a hozománya.

Én magam abban az időben szegény leány voltam; napról-napra éldogéltem, többször rosszul, mint jól; amellett azonban meglehetősen józanul gondolkodtam. Nem jutott hát eszembe udvarolni neki; csak tisztelettel és utógondolatok nélkül közeledtem hozzá.

Egyikén, mikor kérszorítással váltam el tőle, egy kérszorítás után, melynek melegsége meglepett, nem akadályozhattam meg ugyan, hogy

örülettel határos reménységeim ne támadjanak; de még mielőtt nyakamat szeghetném a magamban, önként lerántottam magamat a rózsaszínű felhőkbe.

— Ne bolondozzunk, gyerekek — mondtam magamnak, — nem a te számodra termett.

És e percztől kezdve, szűkebb határokat szabtam ábrándjaimnak.

Sohasem voltam nagyravágyó; ép úgy nem képzeltem sohasem, hogy valami szerencse érhet, hála ennek a lelki állapotnak, megvallhatom, hogy a lehető legjobban tengődtem tovább a világon, bárha az örömeim még csak árnyékát sem ismertem életemben. De viszont a csalódásokban, a sajnálkozásokban sem igen volt részem, sőt, mert irigység és boszúvágy sem hántott, némi boldogságot is találtam ebben a semleges hangulatban. Ha nem unjogtam az elragadtatásban és a mámorban, nem is jajveszéltem aggodalomban és gyötrelomban. Egészben úgy közepesen telt el életem, az emberi érzelmek két pólusa között. Nem azért beszélék ennyit magamról, mintha kérkedni akarnék énemmel. Semmi sincs távolabb tőlem, hanem meg kellett ismertetnem magamat, kellő megvilágításra a következő érdekes eseményeknek.

Bármilyen kevés illúzióban ringatóztam is a jövőm iránt, idők múltán el kellett ismernem, hogy Róza kisasszony kicsinylés nélkül néz rám és kellemesen érzi magát szerény társaságomban. Meg vol-

tam ijedve és el voltam ragadtatva. Meg voltam ijedve, mert láttam, milyen megmérhetetlen örvény választ el egymástól; el voltam ragadtatva, mert mindig hízeg nekünk, ha a társaságban a legszebb leány — smint hajdanában mondták — „megkülönböztet” minket. Úgy tudta kiejteni a nevemet, úgy mondta: „Tivadar ur,” hogy egész tömegét sejtette velem a titkos érzelmeknek. Egy nap szórakozottságból Tivadarnak szólított; egészen röviden csak Tivadarnak. Rögtön megértette az ilyen bizalmasság helytelenségét, elpirult, imádásra méltóan zavarba jött. Ez alkalommal nem mentünk messzebb.

De én lánggra gyultam, lángoltam, mint a szalmatűz augusztusban: már-már gyönyörűségesen édes reménységeket merészkedtem táplálni. Megszokott józanságom hasztalan sutogta makrancos fülembé: „Fiam, tegyük föl, hogy Róza kisasszony beléd szeretett kissé; soha, de soha, érted meg jól, a világ végének elérkezéig sem adják neked a szülei. Azok az értelmes, okos, tisztán látó szülők nem adják azt a remek leányt, különösen pedig a hozományát neked, ugrifülesnek, akinek sem égen, sem földön nincs semmije, aki még csak herceg is főrendiházi tag sem vagy, sőt még hétszilvafás nemességgel sem dicsekedhetel. Ezt ki kell verned a fejedből; és hogy elkerüld a botrányt, talán valamely szerencsétlenséget, vagy legalább is a megaláztatást, az ajtónak orrod előtt való becsapását, el kell tűnnöd.

gyobb része, fennállásának harmadik évében a nemzeti érzés talajára áll. Csudálatos, hogy a mágnásait olyan sokáig nem tudták kiismerni.

(A szabadelvű választók gyűlése.)

A fővárosi szabadelvű választó polgárságának holnap délután öt órára a Vigadóba összehitt nagygyűlése előreláthatólag rendkívül népes lesz. Ma este a tereztvárosi kaszinóban előértekezlet volt, amelyben a gyűlés főrendezői vettek részt Radocza János országgyűlési képviselő elnöklése alatt. A gyűlésre való felvonulásról és a tanácskozás végleges programjáról tanácskoztak.

A belvárosi polgári kör tagjai ma este hat órakor tartottak értekezletet ebben a kérdésben. Az értekezleten vagy háromszáz belvárosi választó polgár volt jelen. Püspöky Emil indítványára kimondották, hogy az ellenzék obstrukcióját, mint alkotmányérintőt s Magyarország közgazdasági viszonyaira veszélyes határozottan elítélik. Forgó Pál indítványára pedig báró Podmaniczky Frigyesnek, a szabadelvű párt elnökének, a belvárosi országgyűlési képviselőjének nagy lelkesedéssel egyhangulag bizalmat szavaztak.

Végül elhatározták, hogy a holnapi gyűlésen nagy számban vesznek részt.

(Az ifjuság.)

Szó van megint az ifjuságról. A holnapi szabadelvű pártgyűlésre állítólag az „Egyetemi Kör” lapjának szerkesztőse is kapott meghívót és erre két tüzesverű ifju sietett indítványt benyújtani az egyetemi körnek, hogy ezt a meghívót megbotránkozással utasítsák vissza. Feltétlenül igazuk van az ifjaknak, s bizonyosan örömmel tölt el minden gondolkodó embert az a dícséretes elhatározásuk, hogy a meghívást visszautasítják. Nincs is semmi keresni valójuk a holnapi választói gyűlésen. Ők maradjanak az egyetemen, az elméleti politikai tanulmányok mellett; az ülésre pedig menjenek el a papák, akik a gyakorlati politikára megérették.

Egy félhivatalos egyébiránt kijelenti ma este, hogy az egyetemi ifjuságot nem is hívták meg a gyűlésre. A lapjuk azonban kaphatott meghívót, hiszen nyilvános ülés lévén, meghívták oda az egész sajtót s az íródiák, aki a lapok jegyzékéből kiírta a címeket, valószínűleg nem tudta, hogy az „Egyetemi Lapok” még nem való egy politikai gyűlésre.

(Független bizalom.)

Aradról írják, hogy „nagy számban független választó aláírásokat gyűjt egy nyilatkozathoz,

amely Hieronymi Károlynak az eljárását, a szabadelvű pártból való kilépését helyesli, neki bizalmat szavaz.”

Hogy ez a nagyszámban független választó kitől független, gróf Hieronymi Károlytól-e, vagy a mostani szavazati jogtól, azt ilyen messziről nem állapíthatni meg egész biztosan.

A vidék hangulata.

A vidék nagyobb városaiból ma a következő táviratokat kaptuk:

Debreczen, december 21.

A debreczeni szabadelvű párt ma népes értekezletet tartott, amelyen elhatározta, hogy a kormányhoz üdvözlő iratot intéz. A párt elérkezettnek látja azt az időt, hogy az ország polgárainak vagyoni jólétét, sőt a parlamentárizmust is veszélyeztető, pusztán személyes okokból vezetett ellenzéki tárgyalási mód ellen felemelje tiltakozó szavát. A kisebbség által rendezett, vak gyűlöletet és terrorizmust mutató eljárás következményeit Isten és ember előtt az ellenzékre hárítja. Végül kijelenti, hogy a szabadelvű párt azon tántoríthatatlan képviselői és a keserű megpróbáltatást és méltatlan bánásmódot hazafiúi lelki erővel tűrő kormányférfiak iránt, akik a szabadelvűség lobogója alatt híven kitartanak, legmelegebb rokonszenvvel és bizalommal viseltetik. A párt báró Bánffy Dezsőt külön is üdvözlő és neki bizalmát nyilvánítja.

Brassó, december 21.

Brassóban a magyar választó polgárok ma délután Moór Gyula főesperes elnöklése alatt a parlamenti helyzet tárgyában népes közgyűlést tartottak. Az elnök hazafias aggodalommal vázolta az ellenzék legutóbbi tulkapásait. A közgyűlés ezután Rombauer Emil főigazgató és Pap Ferencz butorgyáros indítványára egyhangulag a következő határozatot hozta:

A brassói magyar választó polgárok közgyűlése elítéli az ellenzéki pártok által folytatott obstrukciót, amely hazánk alkotmányát és gazdasági jólétét egyaránt kockára teszi és a kormány iránti feltétlen bizalmának adva kifejezést, úgy a miniszterelnököt, mint a szabadelvű pártot nehéz küzdelmében való kitartásra kéri.

Nagybecskerek, december 21.

Torontál vármegye mai rendkívüli közgyűlése az állandó választmány indítványára kimondta, hogy a képviselőház nyugodt tárgyalásainak biztosítása szempontjából felirati jogával már élt, újabb felirat intézését pedig azért mellőzi, mert habár a képviselőházban és az egyes országos pártok kebelében történtek hazafias aggo-

dalmat kelthetnének, mégis megnyugvással tekint a jövő elé. Az országos szabadelvű pártnak, mely régi híveinek a válságos pillanatban történt és nem helyeselhető váratlan kilépése által számban megfogyott, és a felelős kormányának hősiességgel határos, egyetértő, nemes és kötelességtudó magatartása bizonyosságul szolgál arra, hogy ezeréves alkotmányunk megvédése közben mulasztás nem követtetik el. Ebben a tudatban a törvényhatóság annál kevésbé tartja szükségesnek, hogy újabb feliratot küldjön, mert a vármegye országgyűlési képviselői egyetlen, egy kivételével — aki egy már régebbi időből származó félreértés következtében lépett ki a szabadelvű pártból, — valamennyien buzgó és egyetértő részt vesznek a legszentebb nemzeti kincs egyedül helyes megvédésében.

Erzsébetváros, december 21.

Erzsébetváros választókerületének szabadelvű pártja dr. Antalfy Manó pártelnök elnöklése alatt Boer Elek és Markovich János indítványára egyhangulag elhatározta, hogy báró Bánffy Dezsőnek, a vezetése alatt álló kormányának és a szabadelvű pártnak azért a hazafias és magasztos működésükért, melyet a nemzet és az alkotmány érdekében kifejtettek, hazafias üdvözlőt tolmácsolja és rendületlenül bizalmáról biztosítja.

Sopron, december 21.

A soproni szabadelvű párt végrehajtó bizottsága ma táviratot intézett Fabinyi Teofilhoz, a város képviselőjéhez, amelyben a választók bizalmáról és ragaszkodásáról biztosítja. A szabadelvű párt a napokban választógyűlést tart, amely bizalmat fog szavazni a kormányának és felhívja, hogy az obstrukció ellen való harcban továbbra is kitartással küzdjön az ország alkotmányának megvédése érdekében.

Megölt napok.

(Az országgyűlésből.)

Kár a helyért, kár a szóért. Legjobb volna nem is írni az országgyűlésről. Mint mikor a Döngelé Máté felnőtt félbemaradt fia Párisba készült, s mondta neki az apja:

— Nem jó neked Párisba menned. Mi nek tudják meg Párisban is, ami idehaza is családi titok.

S nem eresztette ki idegen földre. Legalább ott ne tudják, milyen csacsi az ő fia. Mi pedig hosszú tudósításokat közlünk könnyelmű fejjel a képviselőház üléseiről. Pedig

egyszer s mindenkorra. Vidd el a szivedet valamely elbűvölő teremtésnek, aki még téged is szerencsének tarthat, mert csak úgy mint neked, neki sincs egyebe, csak a teste, meg a lelke.”

Mind erre azzal válaszoltam, hogy fáradhatatlanul építettem a légréteket. Álomban megszöktettem Rózsa kisasszonyt, éjjel, viharos éjszákán, négylovas postakocsin, mely megállás nélkül vitt minket Londonba (a lovak tudtak uszni, oda se néztek a La Manche csatornáknak). Londonba vitt a postakocsi, ott vártuk be, a mennyország gyönyörűségeit élvezve, az elzárkózott szülők visszahívó szavát. Mert természetesen a szülőket legyőzte a kölcsönös szerelem ilyen elvitázhatatlan nyilvánulása. A józan ész azonban kiméltlenül kiáltotta a tulvilági boldogság ex ábrándjai közé: „Még egy bérkocsit sincs miből fizetned.”

És ez igaz volt, mert ugyanezen este gyalog mentem el, felgyűrt nadrággal, kiválogatva a legkevésbé sáros járdaköveket, a nemes szülők estélyére, akiket meghódítanom kellett.

Már a belépésnél lesújtott teljes tehetetlenégem komor érzete. A ház fényűzésében, a tűnővilág világításban, a lakások díszes ruhái láttára kicsinynek, nyomorultnak, hozzám nem illő helyen lévőnek éreztem magamat; szégyeltem vakmerő gondolataimat. „Pusztulj innen, te fajankó”, mondtam magamban, „pusztulj, amíg ki nem dobatnak!” Hanem azért még sem pusztultam.

Nagy parádé, fényes vigalom volt ez emlékezetes estén, zenekar helyezkedett el a virágok tömege mögött; rendezes, diszgyenruhás férfiak sokasága nyízzgött a teremben, hosszú uszályos, világos ruhákat viselő hölgyek serege mutogatta csupasz karjait, csupasz keblét, csupasz hátát; amint az már meg van nekik engedve, amikor nem otthon vannak.

Rögtön megsejttem, hogy valami rendkívüli készülődik. Hiába nem szokás ilyen pazar ünnepeket rendezni a barátainknak, akiknek nagy részét nem is ismerjük. Róza testvérbátyja, hajdani iskolatársam, csakhamar megmagyarázta a ragyogó sokadalom okát és a magyarázat rövidsége épen nem csökkentette annak kétségbeejtő voltát.

— Jó estét — szölt meleg kézzorítással. — Hogy vagy? . . . Köszönöm, én is jól vagyok. . . Igaz, látod ott azt a magas, kopasz alakot? . . . Nos? . . . Feleségül veszi a hugomat?

Ha az ég rászakad gyöngye fejemre, ha ez az egyetlen esemény, melytől gall őseink reitettek bekövetkezik, megdöbbenésem akkor sem lehetett volna nagyobb, akkor sem zúzódhatom jobban össze.

A nagy fájdalmak némák; egyike ez azoknak az elvitázhatatlan igazságoknak, melyeket sohasem ismételtünk eleget. Nem feleltem egy hangot se. A pajtásom folytatta:

— Róza tegnap három napi gondolkozási időt kért; de csak formáságból; tényleg már elhatározta

magát. Hogyis ne? A kérőjének háromszáz ezer frank a jövedelme. Római gróf. Nem nagyon fiatal; de manapság már senki se házasodik nagyon fiatalon. Szép szerencse, ugy-e bár? Vadd be, hogy bárkit is kísértethe hozhat.

Akaratom hősiességével vissza nyar tem ekkor a lélegzetemet; a legmelegebben helyeselttem barátom szavait. Kétségkívül a gazdagság, a rang, ezek a földön a legfőbb javak. A fiatalág, arról kár csak egy szót is ejteni, mert hiszen azok, akiknek a fiatalágon kívül nincs egyebük, semmire sem mennek.

Vajjon öntöttem-e ez állításomban némi keserűséget? Meglehet, sőt valószínű, mert Róza testvérbátyja egyszerre csak kíváncsian nézett rám és így szólt:

— Ugy beszélsz, mint egy anarchista!

Ezzel aztán sarkon is fordult és kecsesen ellebegett a fiatal kisasszonyok nevetgélő raja felé.

Egyedül a tömegben — hol vagyunk jobban egyedül, mint a tömegben? — nagynehezen összeszedtem a gondolataimat, melyek úgy szét voltak rebbenve, mint a verebek a puskalövésre. Egy kiáltás tört elő belőlem:

— Oh, a nők!

Ép egy öreg ur haladt el mellettem, kegyeskedett nekem válaszolni:

— Biz' isten, kedves öcsém, az még a legjobb, amit eddig kitaláltak.

Ez az ember bizonyosan sohasem szenvedett.

jó volna, ha Hajdu-Böszörményben nem is sejténék, hogyan ölik a napokat a parlamentben.

Öt beszéd volt ma. Csakugyan öt: Fejérvári Géza, Bartha Ödön, Polónyi Géza, Hieronymi Károly és Gajári Ödön. Az öt beszédnek pedig az az eredménye (négyezer forintba kerül), hogy holnap fogják tárgyalni, vajjon három napos legyen-e a karácsonyi szünet, vagy négy napos. Majd csak valahogyan rájönnek.

A képviselőház ülése.

Madarász József korelnök tíz órakor nyitotta meg az ülést, s az előzetes bejelentések után rátért a napirendre, az elnökválasztás vitájára. Előbb azonban tudomásra hozta, hogy az ülés vége felé neki is lesz előterjesztése a karácsonyi szünet dolgában.

(Vita az elnökválasztásról.)

Báró Fejérvári Géza honvédelmi miniszter Polónyi tegnapi beszédére reflektál. Kéri az ellenzékét, hogy a véderőt vagy annak egyes részeit ne vonják bele ebbe az áldatlan vitába. A honvédség mindenkor hű marad esküjéhez, ha talán nem is fog mindig Polónyi és társai kedvében járni.

Bartha Ödön helyteleníti, hogy a honvédelmi miniszter azt, amit Polónyi a maga nevében mondott, úgy hozza elő, mintha egy társaság főnökeként mondta volna. Egyébként abban, hogy Polónyi fölolvasta a honvédséket magáévá tenni, melyek a pártban fölburjánzottak. Hanem persze a politikai felelősséget még is az ellenzékre akarják hárítani a züllött állapotokért. Ami azt a vádat illeti, hogy a függetlenségi párt a néppárttal szövetezett, viseli; a maga sem hitte volna a szövetség lehetőségét, de a lehetetlenséget végrehajtotta Bánffy. Ha a harcnak vége lesz, ha Bánffy elmegy, a két párt külön megy útját. Foglalkozik Tisza Kálmán nagyváradi beszédével, mely szerint csak az ellenzéknek használ. Az a tétel, hogy a kisebbségnek a többség akarata ellen szegülni nem szabad, hamis. Hátha a többség egy tételes törvényt támad meg, akkor sincs joga a kisebbségnek ellenszegülni? Kötelessége a kisebbségnek, mikor a többség tételes törvényt akar lerombolni, bünt akar elkövetni, hogy elébe feküdjék és ne engedje tovább. Most a kormány törvénytelen alapon áll. Ez az oka, hogy míg harmincz évig nem akadályozta meg a kiegyezést a függetlenségi párt, mert a kormány törvényes alapon állt, addig most megakadályozza, mert letért a törvényes alapról. (Ugy van! a szélsőbalon.) Hegedüs alternatív javaslatok le-

hetetlenségéről beszél. Az ürdög kívánt alternatív javaslatokat. Hiszen a törvény önálló rendelkezést követel. 1898. májusában a kormány határozottan törvénytelen tere lépett, mikor külállamokkal szövetségi viszony főtartására vállalkozott. Meit Ausztria az ő szemében, pláne gazdasági tekintetben külállam. Hegedüs azt mondja, hogy a vitarendező bizottság rendez itt új meg új szcénákat. Hát Josipovich lemondását a vitarendező bizottság inszcenálta? Az marta ki Szilágyit az elnökségből? Ezeket a szcénákat a rendszer inszcenálta. Hegedüs tegnap vádolttnak mondta magát. Ha a szóló lenne a bírāja, minden skrupulus nélkül elítélné.

Hegedüs Sándor: Felebbeznék.

Meszliény Lajos: Bánffyhoz, ugy-e?

Bartha Ödön: Hiába mondja Hegedüs, hogy a Tisza-törvényjavaslat csak manifestum, hiába mondják mások, hogy csak tréfa — törvényt akarunk abból csinálni, csak elnök kell hozzá. (Zajos tetszés az ellenzéken.) De vajjon megszűnik-e az alkotmány, ha a miniszterelnök deferál a kisebbségnek? Hát Badenit nem a kisebbség buktatta meg? (Félkiáltások jobbról: A korona!) Hiszen mi is azt kívánjuk, hogy a korona buktassa meg Bánffyt. Azért mégis a kisebbség óhaja teljesült Bécsben s az alkotmány olyan ott, mint volt. Tisza hazaáruhással, lázadással vádolta az ellenzékét? Melyik tételes törvényt támadta meg az ellenzék? Melyik ellenzék köteles behunyt szemmel nézni, mint tör a többség az alkotmány ellen. Hisz a nemzetnek megvan a jus resistendi. A fundamentális törvényt még a királynak sem szabad megsérteni, merő aki azt megsérti, az alkotmány ellen lázad. Tisza Kálmán azt mondta Nagyváradon, hogy ő elvállalja egymaga a felelősséget a törvényjavaslatért. De nem oda Buda! Kezében a miniszterelnök nyilatkozata, melyben magáévá teszi azt. (Tetszés.) Vád alá kell helyezni a kormányt a törvénytértésért, de ne a többség ítéljen a maga ügyében, hanem pártatlan bíróság. Hiszen épen azért iratták alá az abszolút többséget, mert így vád alá helyezési indítványt elfogadhatni nem lehet. A szóló arra, aki itt a szólásszabadságot s az alkotmányt meg fogja sérteni, arra ő ráolvassa a büntető törvénykönyv első fejezetét. Tisza Kálmán régi könyvéből olvassa föl azt a részt, amelyben azt mondja, hogy a kisebbséget elnyomó, elnémitő, rajta zsarnokoskodó többség csak azt éri el, hogy a kisebbség önvédelemből annyira elkeseredik, hogy a tanácskozást is megakadályozza.

Félkiáltások: Ki írta?

Bartha Ödön: Tisza Kálmán. (Derűtség.)

Zajos félkiáltások: Abczug!

Az elnök kéri a képviselőket, hogy a törvényhozás tekintélyével meg nem férő közbeiktatástól tartózkodjanak.

Bartha Ödön: Ami részünkön van az önvédelmi jog, de nincs meg a tuloldal részén a szükségjog. Kossuth javaslatához csatlakozik. (Zajos tetszés az ellenzéken.)

Polónyi Géza a honvédelmi miniszter szavaira reflektál. A miniszter öt félreértette. Ő a véderőt nem akarta belevonni a harczba, csak annyit mondott, hogy az alkotmány sérelme esetén bizvást számít a honvédségre, mely az alkotmányra esküt tett.

Öt perc szünet következett, amely után felszólal:

Hieronymi Károly ő nem járulhat hozzá Kossuth határozati javaslatához. Lehetetlennek tartja, hogy az elnök pártatlanul ne járjon el. A házelnök véleményére csak a házszabály lehet irányadó. A Tisza-törvényjavaslat kibontakozást keres az obstrukció által okozott bajokból. Ő épen úgy elítéli az obstrukciót, mint a többség. Polónyi és Bartha összetévesztik az obstrukciót a kisebbség védelmével.

Polónyi Géza: A törvény védelme.

Hieronymi Károly: Az obstrukció erőszak De akárhogy definiálják az obstrukciót, ez nem fog kivezetni a bajokból s hasztalan fordulnak az ellenzékhez szép argumentumokkal, mert a szenvedélyek e fokban az argumentumnak sulya nincs. A Tisza-javaslatból és magyarázataiból megtudjuk, hogy a kormány január elsejétől törvényes fölhatalmazás nélkül is vezeti az ügyeket s a többség megígéri neki az utólagos fölhatalmazást. (Ugy van! jobbról.) Világos törvénytértés ez. A törvény azt mondja, hogy előleges fölhatalmazás nélkül adót kivetni nem lehet. Aki e törvényt megsérti, az alkotmány legbecesebb garanciáját lerombolja. (Ugy van! balról.) Lehetetlen lesz a törvénytelen állapotban maradni újabb sulyos alkotmányi sérelem nélkül. A készletekhez nyulni talán nem kell mindjárt, mert lesznek, akik adót fizetnek.

Rosenberg Gyula: Bizony lesznek.

Hieronymi Károly: Lesznek. De egy évig ez állapotot ki nem bírják. Lesznek vármegyék, melyek megtagadják az adót. A kormány erőszakkal lesz kénytelen megtörni a megyék ellentállását és szedni az adót. És ezt egy évig akarják folytatni? (Zaj jobbról.) A törvényhozást kénytelenek lesznek elnapolni s akkor az a vékony kis lepel, mely állapotainkat elfödi, elszakad és az abszolútizmus teljes meztelenségében fog jelentkezni. (Nagy mozgás)

Jusch Gyula: Aiválóság, hogy oly miniszterek ülnek itt, kikről ezt föl lehet tenni.

Hieronymi Károly: De csak az obstrukció az oka e helyzetnek? (Félkiáltások jobbról: Igen!) A kormányzati előrelátás hiánya is az oka. S ebből a helyzetből nincs más kivezetés, mint vagy a parlamenti elvek, vagy az alkotmány sérelme. (Zajos helyeslés a középben és baloldalon, ellentmondás jobbról.) Ő nem látja a kormányon azt a szükséges embert, aki miatt az országot ilyen dilemmába kell hozni. (Zajos tetszés a középben.) Első sorban csak a miniszterelnök lemondása segít. (Tetszés a középben.) A napirendet elfogadja.

Gajári Ödön: Az ország közvéleménye méltó

Folytattam, ezuttal már csak halkán, dühös monológomat:

— Hova jutottam? Sötétség és borzadály szállta meg lelkemet. Róza férjhez megy és nem hozzám jön; annak az undok embernek lesz a felesége, akinek pénze van. Oh, nyomorult leány!...

Ebben a perczen megpillantottam őt magát; egy kis szalonban ült, ahova kétségkívül a tulzult termék nyomasztó melegéből menekült. Véletlenül egyedül volt. Eszembe jutott, hogy még nem raktam lábaihoz alázatos hódolatomat. Elindultam hozzá; magambafojtottam kétségbeesésemet. Láttam közeledni és szelid tekintetet vetett rám, mely úgy hatott rám, mint az ölelés és amelyben tegnap még a szenvedélyes szerelem vallomását vélttem olvasni. Kezet nyújtott, ártatlan arccal fogadta udvarias bókjaimat. És most, hogy a szemem előtt álltam, nem volt őt bátorságom többé gyűlölni. Oh, távol voltam attól, — igazán, nagyon távol voltam!

Feledhetetlen szokat váltottunk egymással. Ezt mondta:

— Bizonyos vagyok, hogy van itt vagy kétszáz ember együtt... megfulunk ma este; már megfájdult a fejem.

Igy feleltem:

— Legalább kétszáz ember... a kisasszony összes barátai... Igaz, hogy meleg van, korán jelentkezik a tavasz... a Champs-Élyséesen már levelek vannak a gesztenyefákon.

— Igazán? — kérdezte.

— Magam láttam — erősítettem.

— Oh!

— Igen, ugy van.

Beszélgetés közben Róza ujjai egy világoskék bőrből készült névjegytárczával habráltak... Egyszerre, a többek közt így szóltam:

— Cainos ez a névjegytárcza...

Róza arca hirtelen földerült.

— Ugy találja — mondotta — vigye el!.. Fehérkeztűs kezecskéje felém nyújtotta a tárczát; nekem úgy tetszett, mintha kissé resketne a keze.

— Oh! — vonakodtam én.

— De igen, akarom! — válaszolta szinte parancsolóan, azután kérően tette hozzá: — Fogadja el... majd...

Ebben a pillanatban a kis szalonba lépő vendégek áradata elválasztott egymástól. A névjegytárcza kezemben volt; zsebembe dugtam és ismételtelen eltűnődtem Róza sajtáságos szenvedélyén, hogy mindent odaajándékoz másnak.

Róza egész este öreg vőlegényével keringőzött, aki meggémberedett lábakkal szinte kimarjult derékkal forgott. Én éjféli után hazamentem szegényes szobámba, a kis névjegy-tárczát bedobtam egy fiókba, ezembe sem jutott a belsejét megnézni. A józan ész diadalmaskodott. Elhatároztam, hogy lemondok, eltűnök, felejték.

Meg is cselekedtem.

Róza pedig férjhez ment.

Husz év mult el ez eset óta. A napokban

aztán egy régen használaton kívül helyezett asztal fiókjában megsárgult irásokat rendeztettem. Kezembe került egy világoskék bőrből készült névjegytárcza. Nem emlékeztem már, hogyan jutott a tulajdonomba; szétnyitottam hát, hogy talán majd lelek benne valamit, ami utbaigazit. Csakugyan, a jobboldali rekesztékből összehajtott papiros esett ki.

Elámultan olvastam:

„Tivadar, én magát szeretem. Szeret-e viszont? Férjhez akarnak adni, de ha szeret, viszontasítom a kérelmet, magával váltok jegyet. Legyen holnap délután három órakor a Szent-Háromság templom főajtója előtt. Ha nem jön el akkor tudom, hogy közönyös vagyok szívének... akkor hozzámegek akárkihez...“

Alá volt írva: „Róza.“

Emlékezetem hirtelen visszatért. Eltévesztetem életemet, véletlenségéből. A balsors, mindig a balsors! Megöregedett szemekkel sirattam ifjúságomat. Azután tervezgetni kezdtem, hogy fölkeresem, viszontlátom Rózá, megmondom neki... újra szeretni fogom, ő is majd viszontszeret. De kiszámítottam, hogy én immár negyvenöt éves vagyok, Róza meg negyven... Elintorítottam arcomat, tűzbe dobtam a levelet is, a névjegy-tárczát is. Mialatt azonban magányos otthonomban ez ereklje lángját néztem, szomorú ajkaimon kétségkívül megjelent egy mosoly, a mithoszi hős mosolya, akit az igazságtalan istenekkel küzdött harcban üptortak el.

erdeklődéssel tekint az okok elé, melyek miatt a szabadelvű pártból kiváló államférfiak és politikusok kiléptek. Csáky és Hieronymi könnyelmű elhatározás vádjával illeti a többséget, de mindkettő elítéli az obstrukciót is. Az obstrukció... (Zajos közbeszólások: Még nem volt.) Hieronymitól szívesen elfogadták ez elnevezést. Polónyi őszintén volt. A Tisza-törvényt Hieronymi vékony lepelnek nevezte, mely mögött az abszolutizmus rejlik. Ez nem érdembeli argumentum, hanem félremagyarázás. A Tisza-javaslat nem akar a kibontakozás eszköze lenni. (Zaj. Hát akkor mi?) A javaslat egyik célja, hogy a szabadelvű párt rámutasson a kisebbség által okozott helyzetre, a másik célja, hogy kimutassák a számszerű, legális többséget, melynek akaratát meghíusította a kisebbség. Manifestum ez, mely mani feszítja, hogy itt obstrukció van. Azt mondják az ellenzéken, hogy a kormány elvetemültsége az oka a helyzetnek. (Ugy van! Ugy van! kiáltják balról.)

Az elnök névszerint szólítja meg Ivánkát, hogy ne szóljon közbe.

A jobboldalról erős Helyre-kiáltás hangzik. A baloldalon észreveszik, hogy a miniszterelnök a szélső jobboldali padok előtt áll. Óriási zaj támad:

— Menjen helyre a miniszterelnök!

Az elnök felszólítja a képviselőket, hogy foglalják el helyüket.

A képviselők helyre mennek, a korelnök e közben másodszer figyelmezteti Ivánka Oszkárt, hogy tartózkodjék a közbeszólástól.

Gajári Ödön ezután azt bizonyítja, hogy a szabadelvű párt és a nemzeti párt közt nincs oly mélyreható ellentét, mely megokolná tenné a mai kétségbeesett helyzetet, ha incidensek nem merültek volna föl. Elismeri, sokban hibázott a többség is, (Zajos helyeslés balról.) de az ellenzék is hibás, ő és épen azok, akiket meggyanusítottak, őszinte örömmel hallották Apponyi békére hívó szavát, de már a második felszólalásából meggyőződtek, hogy illuzióban éltek. Nem békét, hanem újabb harcot akar a tulajdon. Az elnök előterjesztését fogadja el. (Tetszés jobbról.)

Polónyi Géza kérde Gajárytól, mit vétett, hogy őt most megdicsérte, őszintének nevezvén a szóját. Visszautasítja ezt is.

Gajári Ödön rövid felelete után a karácsonyi szünet dolgára tér a Ház.

(A karácsonyi szünet.)

Az elnök javasolja, hogy az ünnepek előtt pénteken legyen az utolsó érdemleges ülés és kedden tizenegy órakor legyen az új ülés.

Polónyi Géza az új ülést szerdára kéri kitűzteni. (Ellenmondás jobbról.)

Buzáth István szintén a szerda mellett beszél.

Polónyi Géza: Hát ne legyen szünet egyáltalában!

Madarász József: Husznál több képviselő a vitának holnapra való halasztását kéri. Ennélfogva azt holnapra halasztom. (Ellenmondás jobbról.)

Gróf Tisza István: A házszabályok szerint nem lehet a vitát holnapra halasztani, csak a szavazást. (Zaj.)

Több képviselő a házszabályokhoz kér szót.

Madarász József korelnök: A házszabályok értelmében járt el, mikor elnöki jogánál fogva több képviselő ama kérését, hogy a vitát holnapra halassza, elfogadta és kimondotta. (Zajos tetszés, taps balról.) A tanácskozás ideje ma már elmúlt. (Taps a baloldalon.)

Pichler Győző interpellációját a holnapi ülésen fogja elmondani.

Az ülés ezzel nagy zajongás közt véget ért.

Szilágyi levele.

A politikai világ holnapra várta a pozsonyi beszámolót s íme, ma az esti órákban nyomtatásban jött meg Szilágyi Dezső nyílt levele, melyet pozsonyi választóihoz intézett.

Most már egészen mindegy, elmegy-e Szilágyi Dezső a választói elé, vagy sem. Bővebben beszélhet nekik, többet ott sem mondhat. Mert ebben a hatalmas levélben szinte klasszikus tömörséggel nyilatkozik meg a Szilágyi Dezső kritikája. Ennek az államférfiúnak örökbe juthatott az Ariadne gombolyaga, amelynek szálán minden labirintusban játszva tud eligazodni. Semmi tapogatózás, semmi keresés, mindig a legbiztosabb lépéssel jár, ha visszamegy a multba, vagy előre

indul a jövőbe. S ahol az egész parlament csak botorkálva keresi a nyomokat, ő könnyen és a legrövidebb uton siet a cél felé. Talán csak a maga célja felé; talán csak a maga útján — de mással ő nem törődik és a nyílt levél végén meg is mondja, hogy ő nem veti fel magát bírónak. Vagy még sokkal szebben, amikor másokról is megengedi, hogy legjobb meggyőződésüket követik. De, teszi hozzá, én már csak az én meggyőződésemmel tudok megélni.

Meg kell előtte hajtani a lobogót. S aki így vezet be a maga meggyőződését, már meg is nyerte neki a legteljesebb rokonszenvet. És méltó érdeklődés kíséri, amikor ezt a meggyőződést az események műhelyében mutatja be. Ami érlelte, erősítette és kipattantotta: minden legkisebb esemény el van helyezve ebben a nagy festményben s talán nincs is egyéb hibája, mint az, hogy f e s t m é n y, amelyben a művész hatalmas egyénisége tulságosan kidomborodik, holott ilyenkor a fotografia volna az objektivebb és az igazabb. De ez is csak olyan kifogás, amelyet maga Szilágyi Dezső emel először. A saját szemével néz, mint ahogy csak a saját meggyőződéssel tud megélni. S ő csakugyan nem juthatott más eredményre, ha így látta az eseményeket. Pedig így látta, azt a beszámoló levélnek a hangja, de minden sora is, bizonyítja. Nem is lehet ellene mást felhozni, csak a saját szavait, hogy az ellenkező meggyőződések tiszteletével elvégre mindenki csak a saját meggyőződéssel tud megélni. Az utjuk tehát elválik, de a bucsut nem fertőzi sem gyanúsítás, sem tiszteletlenség.

A parlamenti helyzet markáns rajza nyitja meg a Szilágyi Dezső levelét. Tiszta kép és minden célzatosság nélkül való. Nyomban utána az a figyelmeztetés sorakozik, hogy a törvénytelen állapotnak nem szabad bekövetkeznie s ez a legfőbb cél megéri, hogy érte minden párt áldozatot hozzon a jelszavai-ból, az érdekeiből, sőt még abból az önérzetéből is, hogy talán következtetlenségbe is esett. Ez a figyelmeztetés is előnyösen különbözik a disszidens angyalkák olajágától, amely voltaképen csak a kabinet-fejét akarja leszélni. Ez minden párttól elvár valami áldozatot, ami nélkül az ország boldogulása úgy sem képzelhető. A pozsonyi képviselő meg is mondja, mire érte figyelmeztetését. A kisebbség áthágta azokat a korlátokat, melyeket neki az alkotmány maximái az érvényesülésre megszabnak: vissza kell tehát mennie a rendes medérbe. Viszont a többség elhanyagolta azt a feladatát, hogy idején orvosoljon országos bajokat, habár azokat inkább a kisebbség érzi is meg: gondoskodnia kell tehát, hogy orvosolatlan belső bajok ne vezessenek minduntalan a parlament működésének súlyos és mindig megújuló megzavarására. Ez a lényege a Szilágyi Dezső figyelmeztetésének, ha nem is mondja ki ítéletképen, mert hiszen ő nem akarja magát bírónak feltolni.

S ahogy ezt a figyelmeztetést az eseményekből leszűri, ott kezd hirtelen az ő egyénisége veszedelmesen kidomborodni. Nem mindjárt. Mert abban nagy igazság rejtezhetik, hogy a kisebbség

elkeseredése talán sohasem nőtt volna olyan nagyra, ha a választási biráskodás reformjával a multakért megbékítik. A kuriai biráskodás megalkotása sok régi fájdalmat enyhített volna s úgy lehet, a kisebbség állandó félelme az, amely most az elkeseredés tüzet szítja. Legfőleg azt lehet rá megjegyezni, hogy bizonyos kérdéseknél meg kell várni, míg megértek. Mert kétségtelen, hogy a főrendek többségét most már az események megpuhíthatták, holott akkor épen ők hantolták el a kuriai biráskodásról szóló javaslatot. Ma már elfogadnák és ha Szilágyi Dezső nemcsak a multa nézve rekriminál, hanem az eleven sebet mutatja meg, nem végzett fölösleges munkát. S ha a többségre Szilágyi Dezső a kuriai biráskodás megakadása miatt olvassa rá, hogy elhanyagolta feladatait, ez ugyan nem olyan mulasztás, amelyet késő volna megreperálni. De sohasem is mondta a kormány, hogy a választási biráskodás reformjától idegenkedik. A programjában is van.

Veszedelmesen ott domborodik ki a Szilágyi Dezső egyénisége, ahol a Tisza Kálmán javaslatát világítja meg. Ennek a javaslatnak a születését, a tartalmát, a célját és egész jelentőségét annyira veszedelemmel rakja teli, amennyit csak épen ő képes felkutatni. Egy örök időkre szóló törvényalkotás mögött nem kellene több hátsó gondolatot kergetni, mint Szilágyi Dezső teszi ennél az egyszerű irásnál, amely a legilletékesebb magyarázat szerint, de a dolog természete szerint is csak amolyan rögtönzött hid akar lenni, hogy egy váratlan örvényen átvezesse mindazokat, akiknek január elsején túl is csak úgy kell élniük, ahogy eddig éltek. És Szilágyi Dezső ezen az iráson akad meg. Mintha a hétmérföldes csizmával járó mesehős egy szalmaszálon nem merne átlépni. Pedig megmondja ő maga, hogy más alkotmányok gondoskodnak az olyan helyzetről, amikor a kormánynak törvény nélkül is cselekednie kell, míg a mi alkotmányunk ilyen eshetőségre nem is gondolt. Ha tehát a kényszerhelyzet megjött, törvény pedig nincs, akkor Szilágyi szerint is cselekednie kell a kormánynak. Ő azonban hozzát teszi, hogy a kormány felelősségének ilyenkor teljesnek és osztatlanoknak kell maradnia, ez a legkevesebb. Helyes. De vajon a lex-Tisza aláírása csökkentette valamiben a kormány felelősségét? Vagy nem hangoztatta-e maga a kormány, hogy teljes felelőssége tudatában van? S Szilágyi Dezső az ő egész súlyos kritikáját nem a törvényen kívül való kormányzásra építi, hanem kizárólag arra a föltevésre, hogy a kormány ki akar bujni a felelősség alól.

Nem akar kibujni. Áll a helyén, cselekedni akar és nyugodtan várja a parlament és a nemzet ítéletét. Ez az ő meggyőződése. És ha fáj is neki Szilágyi Dezsőtől megválni, azt a tiszteletet soha sem vonja meg tőle, hogy ez a nagyesszű államférfiú akkor sem biráskodik, amikor meggyőződéssel megy a maga útján. Azok a többiek, akik nem is tudják, hogyan találkoztak Szilágyi Dezsővel egy uton, ugyanakkor egyebet sem tesznek, csak biráskodnak, itélvén elevenek felett, úgy, mintha holtak volnának.

Szilágyi levele.

Itt közöljük Szilágyi Dezsőnek a pozsonyiakhoz intézett nyílt levelét egész terjedelmében. A levél (amelyhez könnyebb áttekinthetőség okáért mi tettük az alcímeket) szóról-szóra így hangzik:

Tisztelt választó polgárok!

Az országgyűlési szabadlevél pártkör december 6-iki értekezletén Tisza Kálmán képviselő ur egy törvényjavaslatot terjesztett elő. A pártkör határozatával azt követelte minden tagjától, járuljon a törvényjavaslatához és írja alá, vagy lépjen ki a pártkörből. Én nem járultam hozzá, kiléptem. Számot vettem a politikai helyzettel és képviselői kötelességeimmel és felelősségemmel. Arra a meggyőződésre jöttem, hogy ezek nem engedik, hogy ahhoz járuljak.

(Egy helyzet-kép.)

Számot vettem a helyzettel. Költségvetési törvény nincs. Szükség van törvényes alapra, hogy az államháztartás törvényesen továbbvessék. Az 1898. évi I. törvényczikkely csak az év végeig nyújt törvényes alapot az Ausztriával való közgazdasági viszonyokra nézve. A horvát-szlavon országokkal kötött pénzügyi egyezmény az év végével lejár. Mindezek törvényes rendezése a leg-sürgősebb szükség. Az ellenzék gátolja a felhatalmazási törvény létrejöttét. Felvilágosításokat követel az Ausztriával való közgazdasági viszony rendezése iránt, követeli a kormány fejének visszalépését, kitől megtagadja a parlament vezetésétől elválaszthatatlan azt a tulajdonságot, hogy politikai igéretében bizalmat lehessen helyezni.

A többség a parlamentarizmus elleni lázadásnak tartja a kisebbség eljárását, képtelennek a kisebbség követeléseit, mely a képviselői kormány alapelveit felforgatja, jövőben is minden kormányt, minden többséget, a parlament egész működését kiszolgáltatja a kisebbség tetszésének és terrorizmusának.

A kisebbség a választások lefolyására utal, nagymérvű vesztegetésre, hivatali nyomásra, a választási jurisdikcio megbízhatatlanságára, az ellenzéki választók közigazgatási üldözéseire, mely a választók szabad akaratát nem engedi érvényesülni. A többség az ellenzék visszaéléseire mutat, — és arra, hogy mindenekeüli feltétlenül szükséges, hogy a kormányzás rendes menete, a törvényhozás rendes működése biztosítható.

A folytonosan fokozódó ingerültség, a kiéleződő ellentétek átharapóznak az egész országra. Az a szorongó aggodás fogja el a kedélyeket: hova ragadtatik az állam hajója? nem szenved-e az alkotmányosság? nem szenvednek-e az ország nagy érdekei akkora sérelmeket, melyekből csak hosszú idő múltán lehet kiépülés?

Nem tuloztam. Nem is kimerítő ez a kép. Megengedem, hogy sok hiányzik belőle. De elég arra, hogy érezze mindenki, aki a legszerényebb fokban is tényező, a felelősséget kibontakozás módjaira gondolni.

Ily helyzetben, ily az alkotmányosságot fenyegető fejlődéssel szemben mindenkinek a kormánypárt és az ellenzék vezető elemeinek, első sorban a kormánynak a kibontakozási módokra kellett gondolni.

Ha eddig hajtották mindkét oldalon a harcra a pártot, ha a főgond az volt, a felelősséget a másikra háritani, azokért amik történni fognak, ha kikerülhetetlennek tartották, hogy a törvénytelen állapotok bekövetkeznek, vagy csak úgy maradnak el, ha a másik enged: ideje volt a szenvedélyek tüzelése helyett megvizsgálni azt, nem-e a legfőbb mindent uralma alatt tartó cél, hogy a törvénytelen állapot ne következzen be, hogy megtalálhassanak a kibontakozási módok, habár mindegyik párt áldozatot hoz jelszavaiból, érdekeiből, sőt még abból az önértékből is, hogy következetes marad.

(A Tisza-javaslat.)

A szabadlevél párt december hatodik értekezletén is foglalkozott a helyzettel. Szemügyre vette a január elseje után bekövetkezendő állapotokat. Ezekre tekintettel Tisza Kálmán egy törvényjavaslatot indítványozott a kormánynak adandó

felhatalmazásról „az államháztartás érdekében szükséges teendők megtételére“ az Ausztriával fennálló közgazdasági viszony tényleges állapotainak az év végeig való fentartására. Fölszólította az értekezletet, hogy fogadják el és írják alá a törvényjavaslatot. Meg lettek jelölve világosan annak céljai, meg lett mondva világosan, mit jelent annak elfogadása és aláírása.

Kiemelték azt, hogy mindazt, amit a törvényjavaslat megjelöl, a kormánynak meg kell tenni, ha arra nincs is törvényes alap, nincs is törvényes hatalma rá.

Három célja van ennek a határozatnak:

Konstatálni, hogy a jelen helyzet a kormány hibáján kívül állott elő.

Elérni azt, hogy a képviselőház kétségbe nem vonható számszerű többsége előzetesen nyilvánítja és a törvényjavaslat benyújtásával dokumentálja a kormánynyal való egyetértést és szolidaritást abban, hogy ezen rendkívüli eljárás az ország és a nemzet érdekében az adott viszonyok között mint ideiglenes és kiegészítő feltétlenül szükséges volt.

Végre „a képviselőház minden tagjának figyelmét felhívni“ az ex-lex-állapotok veszélyeire, „Talán elérjük ezáltal — ugymond — hogy legalább az indennit-javaslat kellő időre törvénynyé válik.“

E javaslatot be kell nyújtani a képviselőházban, ha a képviselőház összes tagjainak számszerű többsége írja alá.

Ki lön fejte, hogy ez eljárás, mint precedens is jó, mert csak hasonló feltételek meglétében lehet rá hivatkozni.

Tetőzésül: fel lett állítva az ugynevezett pártkérdés. Aki hozzá nem járul és alá nem írja: válják ki a párt kötelekéből.

Mint a Ház elnöke én semminemű pártértekezleten részt nem vehettem. Nem ebben sem. De leköszönésem után nem járultam hozzá, kiléptem. Mert tartalmilag sem helyeslem. Mert ez nem a kibontakozás, hanem a végletekig menő harcra-hajtás politikájának első lépése, mely után senki, az indítványozó sem mondta meg minő lépések következnek és hol lesz a megállapodás.

Nem helyeslem, mert a multra nézve a kormányt minden felelősségtől felmenti, mert azt tartom, hogy a párt politikai vezetése és vezére is hibás ezen helyzet előidézésében. Mert a multra vonatkozó felelősség alóli felmentés kérdését legalább is felesleges volt felvetni akkor, midőn a főkérdés, melyet tisztán és egyedül kellett szem előtt tartani: a kibontakozás volt, ha csak a szoruló helyzetet és a feltűzött szenvedélyeket fel nem akarták használni arra, hogy a múltban való vezetésért a felelősség egyszer s mindenkorra eltöröltessék.

Nem helyeslem azt sem, hogy midőn az 1898. I. törvényczikk alapján fennálló állapotok egy évre meghosszabbítását akarják: hallgatnak abban a törvényben megállapított irányról, mely a kormány cselekvését megszabja és azokról az ünnepélyes nyilatkozatokról, melyek ama törvényczikket megelőzték, kísérték és követték. Ezek a kormány kötelezettségei, melyekkel az új provizórium kérésénél be kellett volna számolnia.

De ha már bármi tekintetből a multra nézve ezt meg akarták tenni, nem helyeslem a pártnak előre belevonását a jövőben történendőkért való felelősségbe mindazokért, amiket a kormány tenni fog törvényes hatalmát, túlhaladó intézkedésekkel, melyekről senki sem tudhatja, hogy mik lesznek, miket fog szükségesnek tartani. Nem csak a felelősségben vesz részt a párt, vagy tulajdonképp magára veszi azt, ami alkotmány szerint csak az intézkedő kormányt terhelheti: de a szolidaritásvállalásban; a teljes egyetértés ünnepélyes dokumentálásában benne van a történendőkért a felmentés előleges lekötelezése és biztosítása a kormány számára. Ezzel meg van sértve az alkotmány az a maximája, hogy felmentést törvénytelen cselekedetekért előre lekötni, előre biztosítani, mielőtt a tényekkel szemben állanak, a képviselő kötelessége tiltja. Nem szabad kormányt, bármely kormányt, mely törvényes hatalmát túlhaladó intézkedésekre

vállalkozik, előre úgy felfegyverezni, hogy felelősségét leveszik válláról multra és jövőre s azok, kik a felelősségrevonás kérdésében dönteni hivatva vannak, felmentéseket előre lökötik.

(Forma és lényeg.)

Ennél az eljárásnál a szabadlevél pártot nem is mint pártot szerepeltetik. A bevallott cél és fejtegetések szerint a javaslat aláírásával és benyújtásával, egy új mezbe öltözve léptették fel: mint a képviselőház abszolút többségét. Meg is mondják nyíltan, miért? Mert — ugymond a másik indokoló — micsoda különbség van abban, hogy egy ilyen törvényjavaslatot a képviselőház abszolút többsége aláír, vagy névszerinti szavazás alkalmával névszerint elfogad? *Formailag* a dolog egészen más... de a dolog lényegét tekintve, a többség akaratát, a nemzeti akaratot ép úgy dokumentálja a javaslat aláírásával, mint hogy ha egy névszerinti szavazás alkalmával adnók rá szavazatunkat. Ezzel akarta „a nyugtalanokó közvéleményt lecsillapítani.“ A harmadik és utolsó fölszóaló azt mondja „a javaslatnak legszerencsésebb magyarázója az indoklás, amelylyel az előterjesztetett és az, amit gróf Tisza István imént elmondott.“

A felfogás világos: a pártkörben elhatározák és aláírják, benyújtják a képviselőházban. Ezt lényegében annyinak állítják, mintha azt a képviselőház törvényesen letárgyalván, abszolút többséggel elfogadta volna. A kormány, mely erre támaszkodva megindul, épen abban a helyzetben van, mintha a képviselőház törvényesen letárgyalta és abszolút többséggel meghozott határozatának volna birtokában. Ezzel dokumentálják, hogy mindent, amit a kormány tenni fog, az alkotmányosságnak csak formai sérelmével történik „de a kormány eljárása az alkotmányos élet lényegével, szellemével nem csak ellentétben nem áll, de annak egyenes folyamánya.“

Egyenesen alkotmányellenes tan, mely a klub-határozatokat a képviselőház határozatainak politikai jelentőségével és értékével ruhazza fel és azt a „nemzeti akarat“ kifejezésének állítja. Amit tesznek: összezavarja az alkotmány elvei szerint szétválasztott hatásköröket. A képviselőt és a kormányt. Megcsökkenti, sőt illuzoriussá teszi azokat a biztosítékokat, mely a miniszteri felelősségben és a képviselő ellenőrzési és felelősségrevonási kötelességében van. Összezavarják, midőn a képviselőház számszerű többsége előre átvállalja azt a felelősséget, mely az alkotmány szerint egészen és osztatlanul a kormánynak terhelni és illuzoriussá teszik, mert az így megosztott felelősség többé nem az, amit az alkotmány megszabott.

Illuzoriussá teszik: mert a szolidaritás-vállalásban azokért, amik történni fognak, a teljes egyetértés, előzetes és ünnepélyes dokumentálásában, azokkal az intézkedésekkel szemben, melyeket még nem is tudnak, a felelősségrevonásról való lemondás, a felmentés előzetes lekötelezése és biztosítása van. Ezzel árnyékká váltak azon, különben is épen nem tulságos biztosítékok legfőbbjei, melyeket alkotmányunk oly kormánynyal szemben ismer, mely törvényes jogát túlhaladó intézkedésekre vállalkozik.

(Precedens a jövőre.)

Precedenst is akartak alkotni. Rosszat és veszedelmeset. Eddig alkotmányos érzésű polgár bizott abban a törvényben, mely tiltja, hogy törvényes felhatalmazás nélkül kormány adót és ujonczot szedjen. Ma megmutatták, miként lehet klub-határozattal még ezeket a törvényeket is megkerülni. Miként lehet egy kormányt előre biztosítani, úgy felfegyverezni, hogy erre vállalkozzék. Melyik törvény, az ország melyik joga, melyik törvényesen megállapított érdeke biztos már most ily precedenst ily eljárás után?!

Arra, hogy okvetetlen szükséges valami, gyakran hamar megjö a subjectív meggyőződés az államférőben, még a klubokban is, kivált ha csak egy és nem főkezett befolyás alatt állanak és nagy a kísértés az alkotmány korlátait megkerülni, ha azok megtar-

tása mellett bizonytalan, lehet-e egy kedvencc politikát megvalósítani?

Mind ezt tették anélkül, hogy megvitatta és megvizsgálva lett volna: nincsenek-e más módok, más lehetőség a kibontakozásra, kevésbé veszedelmesek, kevésbé károsak.

Aláadták magukat azon cél kizáró uralmának, hogy a főállamérdek egy szigorú, legszigorubb klotúr behozatala, hogy arra most van a legjobb alkalom, és erre lehet és szabad eszközül használni a törvénytelen állapotokba való behajózást, rendüljön meg bármi ennek folytán, tartson ezen állapot bármely ideig.

Megengedem, jöhetnek létre helyzetek, midőn a kormánynak cselekednie kell, feltétlenül szükséges, bár törvényes hatalma nincs az intézkedésre. Más alkotmányokban az ily esetet törvények határozzák meg tartalmában és korlátaiban. Nekünk ily törvényünk nincs.

(Felelősség és ellenőrzés.)

Ha még is ilyen helyzet állana elő, mi az a legkevesebb, ami biztosíthatja, hogy szükség nélkül, önhibáján kívül ily helyzetbe a kormány bele ne menjen, hogy intézkedéseiben a legszükségesebb határok közt maradjon? A legkevesebb az, hogy a kormány felelőssége teljes és osztatlan maradjon. Azt nem szabad gyengíteni, nem szabad megosztani. A másik, hogy a képviselők tartsák fenn épen, csorbitatlanul ellenőrzési és felelősségrevonási jogukat és köteleységüket. Csak akkor, ha az ily helyzetben tett intézkedések és véghezvitt cselekvés egész eredményében előtűnik áll: csakis akkor döntsenek a felmentés, vagy a felelősségrevonás iránt.

Már pedig mindaz, mit alkotmányunk elveivel ellenkezőnek tartok, mint célja, mint egyenes indoka van odaállítva annak a törvényjavaslat elfogadásának és aláírásának. Ismétlem, ez a felelősség, melyet a kormány a képviselőház számszerű többségével ily módon megoszt, nem felelősség, az az ellenőrzés, melyet az ily nyilatkozat által lekötött képviselők gyakorolnak, többé nem ellenőrzés. Már nem szabadok többé, mint alkotmányos köteleységük hozza magával, bírálni és felmentést adni. Előre részeseivé váltak a kormány cselekvésének, részesei a felelősségnek és midőn felmentést adnak, felmentik, egészen olyan, mintha önmagukat is felmentenék.

Az a kormány, mely nem mer, vagy nem akar ily előleges biztosítás nélkül szükség alapján intézkedni, az ne vállalkozzék ilyen feladatra.

Mert aki törvényes hatalmát meghaladó intézkedésre vállalkozik: annak birnia kell azzal a bátorsággal, azzal a kötelelőszéggel, hogy az egész, az osztatlan felelősséget viseli, különben feladatára alkalmatlan.

Még az a többség sem vállalkozhatik a felelősség előzetes átvállalására, az előleges lekötöttségre, mely bizalommal viselhetik a kormány iránt.

Mert az alkotmány alapmaximái által megvont körből a képviselőnek még bizalom alapján sem szabad kilépni, nem szabad a kormány és a képviselő elválasztott feladatait összezavarni, és így a nemzetet alkotmányában fekvő biztosítékoktól megfosztani. Nem szabad az osztatlan felelősség üdvös és komoly fékét előre elhárítani, ha csak könnyelmű, vakmerő, vagy épen bűnös eljárásokat felbátorítani, vagy megkönnyíteni nem akarunk.

Még aggályosabbnak tűnik fel az a karakter, mely egy, a képviselőház számszerű többsége által aláírt, s a nevében benyújtott törvényjavaslatot, mely klub-határozat, lényegében olyanok tekint, mintha azt a képviselőház törvényes és szabályszerű módon letárgyalta és névszerű szavazás útján elfogadta és elhatározta volna.

A képviselőház a törvényhozás egy tényezője, alkotmányalkotta tényező. A klub sem egyik, sem másik, még akkor sem, ha annyi képviselőtagja van, kiknek száma felér a képviselőház abszolút többségével. A klub-határozatoknak lényegében azt a politikai jelentőséget, azt az értéket tu-

lajdonítani, mint a Ház határozatának, alkotmányellenes tan, félretolása a képviselőháznak, az pedig forradalmi tan, hogy bármely klub-határozat a nemzeti akarat kifejezése és ily alapon bocsátani utra a kormányt, törvényes hatalmát meghaladó intézkedésekre — ez a forradalmak legsötétebb napjaira emlékeztet.

Nem tulajdoníthatok súlyt a miniszterelnök levelének, hogy mindennek dacára a kormány felelőssége megmarad. A tények és azt kísérő nyilatkozatok erejét semmi sem szüntetheti meg, legkevésbé azok a szépitő és elmagyarázó utólagos kijelentések. Legfőlegb ürügyet szolgáltathatnak annak, aki háborgó alkotmányos lelkiismeretét minden áron meg akarja nyugtatni.

Azok, kikre mint alkotmányos érzésű államférfiakra a multban tekinthetnénk, kiknek példája, véleménye alkotmányos életünk aranytradíció közé tartoznak, soha ilyen utra nem mentek volna, soha ilyen lekötöttségre a képviselőket bele nem vitték volna. Tisztelték volna, felvilágosításukkal támogaták volna a képviselők alkotmányos köteleységét, hogysem meglepetésszerűen ilyesmit elérni akartak volna. Soha klub-határozatoknak ekkora erőt, ekkora alkotmányos jelentőséget nem tulajdonítottak volna. De még ahhoz a módhoz sem nyultak, hogy egy bizalmi nyilatkozatot írott lekötöttséggé változtassanak.

(A bizalom.)

A bizalom a meggyőződés önkéntes adománya; hiába foglalják írásba előre, hiába állítják ki mint egy kötelezvényt; elenyészik, mihelyt alapjai megrendültek. Már magában véve az, hogy a bizalmi nyilatkozatot lekötni akarták: bizalmatlanságot árul el azok iránt, akiktől nyerték vagy legalább a bizalom tartóssága iránt.

A mult idők nagy férfainak is voltak súlyos feladataik. Nagy válságok közt voltak az ország vezérei, voltak kormányok. Nekik is szükségük volt bizalomra, de azt más uton keresték, más uton érték el és más eszközökkel akarták és tudták megtartani.

A szabadelvű pártkör, midőn a javaslatot céljaival és indokaival együtt elfogadta, eltért a szabadelvű párt legjobb hagyományaitól. Ezzel kapcsolatban felállították a pártkörben maradás kérdését. Én kiléptem. Inkább akartam hű lenni ahhoz, amit képviselői kötelelőszéggemnek, amit a szabadelvű párt legnemesebb tradícióinak tartok, ha ma kevesen osztoznának is abban, hogysem azokat alárendelhettem volna a pártkörben való megmaradás tekintetének. Másoknak, megengedem, más a meggyőződésük. Én csak az enyémmel tudok megélni.

Említsem-e még a határozat harmadik — taktikai — célját, hogy talán a felhatalmazási törvény létrehozásának gátjait elhárítja. Én nem úgy itélem meg. Ha a lobogó tűzre olajat önteni annak kioltása, ha a rohanó kőnek meglődítése annak megállítására: akkor ez is megszüntetése az obstrukciónak. Ha pedig taktikai célja az volt, hogy az obstrukció új tápot nyerjen, és így minél erősebb alap legyen a tulajdonképp célbavett klotúr behozatalára és hogy többen kiváljanak a pártkörből, arra elismerem, egészen alkalmas, ezt a célját el is érte.

(A kormány hibái.)

Azt mondtam, a kormányt, a politikai vezetést is terheli a hiba a helyzetért, amely előállott. Bár ez a hiba egészen másnemű, mint a kisebbségé. Ennek a helyzetnek bekövetkezése előrelátható volt. A választási eljárás, a választási ügyekben való bíraskodás elkecsereedett és éles panaszokat keltett az ellenzéken. Ujra és újra felhangzott a panasz, hogy az ellenzéki választók közigazgatási üldözéseknek vannak kitéve és mindezekért hiába keresnek orvoslást.

Előrelátható volt, hogy az ellenzék elkecseregettsége kitér a Ház tárgyalásaiban és a parlament munkássága meg fog akadni, ha mereven elzárkóznak minden panasz és minden sérellem elől.

Másrészt az utolsó két év legkiemelkedőbb

feladatát az Ausztriával való kiegyezési kérdések képezték. Ezen kérdések benső nehézségein kívül nagyban bonyolította a helyzetet két körülmény. Első sorban a lajthántuli országokban és tartományokban fennálló és veszedelmes fejlődéssel fenyegető állapotok.

Előrelátható volt, hogy ott e kérdések alkotmányos elintézése nincs biztosítva s a nemzetiségi viszályok hallatlan élességre fejlődnek, alkotmányválság állhat elő, mely a közügyek elintézési módjaira is kiterjed s így a magyar alkotmányt egyenesen érinti.

Ismeretesek voltak az ott uralomra vergődött nézetek és követelések a kiegyezési kérdések tartalmára nézve. Tudva volt másodszor a visszahatás is, melyet a lajthántuli állapotok és túlzó követelések itt természetesen előidéznek.

Mi volt ily helyzetben a kormány feladata, ha csak középszerű gondossággal és előrelátással jár is el?

Idejekorán orvosolni a legkivívóbb sérelmeket, és ezzel megteremteni a nyugalmas parlamenti állapotok feltételeit. Megteremteni akkor, midőn a kényszernek színe sem létezett, megorvosolni e sérelmeket, mert az ország érdeke kívánta. A szabadelvűnek programm egyetlen egy pontján sem esett volna sérelem. Legkevésbé a legközelebbi multban az egyházpolitika terén létrejött alkotásokon. A választások tisztaságának és szabadságának biztosítása minden irányban, ellenzék és kormánypárt szokásos visszaélései ellenében, pártatlan bíraskodás választási ügyekben soha sem ellenkezett a szabadelvű állásponttal, sőt egyenesen feladat és kötelelőszéggé volt. A közigazgatási üldözések megszüntetése pedig minden kormány kötelelőszéggé. Még pártzdekét sem kellett volna feláldozni, mert ha a többség hatalmi eszközeinek tulságaiból áldozatot hoz: sem uralma, sem jövője nem lett volna kockára téve. Mindez elmulasztatott.

A viszonylagos nyugalmas időközök felhasználatlanul lefolytak. A kormányelnök kijelentései kételyt alig hagytak fenn az iránt, hogy nagyban és egészben minden marad a régiben.

Félreismertethetetlen jelei mutatkoztak annak is, hogy a kiegyezési kérdésekben a közjogi alapon álló pártokkal számos érintkezési pont van, hogy számos kérdésben épen együtt lehet haladni nemcsak a provizóriumok, de a végleges megoldások körében is. Mindenestre biztosítható volt a tárgyalások normális lefolyása, ha a nagy állami alaptörvények keretei megtartatnak.

Csak határozottan kellett volna erre az utra lépni és a felvett fonalat következetesen tovább szöni. Mindez megtörténhetett volna a szabadelvű programm minden sérelme nélkül.

Ezt a politikát nagy országos érdekek is javasolták.

Minő helyzetet biztosított volna ez Magyarországnak nemcsak a kiegyezési kérdésekben, de minden azzal kapcsolatban előállható változásokkal szemben!

A kormány rá is lépett erre az utra többször. A vezetés azonban ingadozásoknak volt kitéve, hol előre ment ebben az irányban, hol megfordult. Legutóbb az ezen évre szóló provizórium-törvény megalkotásánál. De még meg sem volt alkotva a törvényczik, már megrendült az együttműködés. A kormányelnök magaviselete az egész tárgyalás alatt a támogató ellenzék gyanuját ébresztette fel, melyre csakhamar a reászedés nyílt vádjá következett. Többet nem is említek, csak azt kérdezem: lehet-e azt a politikai vezért hibátlannak mondani a helyzet előidőzésében, ki szavahihetőségét az ellenzékkel szemben annyi érintkezés után teljesen elvesztette, aki nagy fontosságú kérdésekben felhívta és elfogadta az ellenzék teljes mérvű közreműködését és oly módon és mérvben járult az ellenzéki vezérek nyilatkozataihoz, mintha a parlament egész vezérletét e kérdésekben átadta volna és maga egész homályba vonult: azután ridegen visszautasítja az ellenzék, annak összes panaszait és sérelmeit és belekergeti a teljes elkecseregetésbe?

(A klotúre.)

Csoda-e, ha ma már csak egy mentőszert ismer helyzetében, csak egyben látja politikája biztosítását, javaslati keresztülvitelét: lekötni a többséget és a törvénytelen állapotok árán is biztosítani a klotúr megalkotását. De a klotúr csak eszköz; tudja-e a többség, hogy minő politika keresztülvitelére? Ha sikerül létrehozni, megegyedem, megkönnyíti azt, hogy a kormány javaslati elfogadtassanak. Midőn, úgy látszik, a többséget erősíti, tulajdonképp inkább a kormány erejét neveli.

De erősíti-e a képviselőházat alkotmányos feladatai teljesítésére? Vagy erre nincs még sokkal nagyobb szükség? Elég-e biztosítani egy nagy többség létrejöttét és azt, hogy engedelmes legyen? A többség jogai biztosítottak, de hol maradnak a többség kötelességei? Mindenekelőtt az a kötelesség, hogy az ország alkotmányát épségben tartsa? Hol marad azon országos bajok orvoslása, melyek úgy megmetéltézik a közállapotokat? A választási rendszer és minden, ami azzal összefügg, függébe hozza a többséget és a képviselőházat minden kormánytól, alkalmas arra, hogy a többségben elfojtson, vagy elszigeteljen minden szabad véleménynyilvánítást, megfosztja a többséget minden hatályos módtól, hogy a kormányt ellenőrizze és elhatározását befolyásolja.

Mindenki ismeri az államnak azt a nagymérvű kizsákmányolását, mely politikai befolyásokra támaszkodik és melyért cserébe politikai támogatás jár, — hol marad ennek az orvoslása?

(A kibontakozás.)

Az a politika, melynek első főcélja: a klotúr megalkotása, a többségről pedig hallgat; mely azt hiszi, ha a pártkörben kiderítette, kikre lehet számítani, hogy e cél eléri és kik készek a törvénytelen állapotok bizonytalan tartamát és minden veszélyeit elfogadni mint eszközt ama cél elérésére; mely kiesztelt módokat, hogy lehet megkerülni nagy országos törvényeket, melyeket mindenki sérthetetlennek tartott; mely hallgat minden nagy országos bajról, csak a többség szenvedélyeit tüzei: az nem a kibontakozás politikája.

Ezt más uton kell keresni. A kibontakozásnál az alkotmánynak nem szabad sérelmet szenvednie. A nagy, országos bajok és türehtelen visszaélések orvoslásának biztosítva kell lenni. Biztosítva kell lenni a Ház munkaképességének, rendjének és annak, hogy a többség törvényes akarata érvényesüljön. Ennek van személyi akadály, de vannak dologi nehézségei is. Egyik sem legyőzhetetlen.

Ha a kormányelnök nem alkalmas arra, hogy e feladatokat sikeresen megoldja — és ez iránt ma, úgy hiszem, ő sem táplál kételyt, nincs más mód, mint a jelenlegi többségből átadni másnak, kit a korona választ és a többség támogat, a feladatokat. Sem a parlamentárizmus, sem a kormányzati elv nem szenved sérelmet. Hány miniszterelnök hagyta el helyét, pedig bírta a korona bizalmát, a többség támogatását, hazafiságból és annak felismerése mellett, hogy más kéz alkalmasabb a jövő feladataira. Kétségkívül, ez áldozat. De ha már áldozni kell, inkább a személyi tekintetek legyenek feláldozva, inkább áldozzon mindegyik fél felfogásából, vélt, vagy igazi pártérdekből, sőt még abból az önértékből is, mely arra készíti, hogy mindvégig tanusítsa, hogy minden helyes amit tett és hogy mindenképpen következetes marad elfoglalt álláspontjához.

(Két nyilatkozat.)

Én magam nem sokat tehetek e cél elérésére. De szívesen teszem meg, ami tőlem telik. Kötelességem két nyilatkozatot tenni.

Azt tartom, hogy a kisebbség elhagyta azt a tért, áthágta azokat a korlátokat, melyeket érvényesülésére a képviselői alkotmány maximái megszabnak, midőn a szükséges törvények létrejöttét gátolja. Ez nem kis politikai hiba is volt, mert felidézte az egyoldalú ellenhatást, mely iránt nem lehetett kétségben.

Ugy itélem, hogy a többség elhanyagolta azt a feladatát, hogy idejekorán orvosoljon országos

bajokat és sérelmeket, habár azokat a kisebbség hozza fel, habár azokat inkább a kisebbség szenvedti is, — és így idejekorán elejét vegye annak, hogy szabadon tenyésző visszaélések az orvosolatlan belállapotok a képviselőház működésének súlyos és minduntalan kiújuló megzavarására vezessenek.

Fenn kifejtettem, hogy a többség, midőn a kisebbség magatartásával szemben a nyíltan kitűzött célokkal és előadott indokolással elfogadta Tisza Kálmán határozati javaslatát, áthágta az alkotmány elvei által vont azokat a határokat, melyek belül, még oly időkben is, melyek törvénytelen állapotok bekövetkezésével fenyegetnek, a többségnek, sőt a képviselőnek meg kell maradni.

Tudom, senkit sem elégít ki ez az álláspont. Van valami benne a középút kellemetlen és ingerlő természetéből. De én nem a középútot keresem, azt mondom meg, amit igaznak tartok. Ez már csak önkkel szemben is kötelességem. Nem is vetem fel magam bírót, amelyhez semmi jogom, arrogancia volna ily szerepet igényelni. Értjen véleményem annyit, amennyi benső igazság van benne.

Azt tartom, a többség kötelezettsége a választások tisztaságának és szabadságának minden oldalról, ellenzéki vagy kormánypárti részről eredő visszaélések ellen való biztosítása, törvénytelen, a törvények szigorú végrehajtásával és pártatlan választási jurisdikezió megalkotásaival. Az ország iránti kötelezettsége még akkor is, ha ezért uralma biztonságából vagy pártérdekeiből jelentékenyen áldoznia kell, mert amit a pártérdek veszít, azt megnyeri az ország közérdeke.

Nem ismerem el azt a jogát a kisebbségnek, hogy a többséget gátolhassa akaratának törvényes és az alkotmány elvei által megszabott természetes érvényesítésében, vagy hogy gátolhassa azt, hogy ennek az érvényesülésnek és a Ház munkaképességének minden hatályos biztosítéka a Ház rendjében megalkottassék.

Talán ezt mindenki elismeri. Honnan van mégis az, hogy mindez eddig meg nem történt? és ma, a feltűzött szenvedélyek közepette, mindezt annyian hangoztatják, és még sem tudnak összeállni, hogy meg is alkossák? Belehajítják az országot a törvénytelen állapotok veszélyeibe, inkább megrendítik az alkotmány biztonságát, mintsem a kibontakozást ezeken a természetes alapokon keresnék és megtalálnák? Feleljen mindenki, különösen minden képviselő önmagában ezekre a kérdésekre!

A kezdeményezésnek a pártkörökből kell jönni azzal az őszinte akarral, hogy sikerre vezessen. Püsztan taktikai egyezkedés egészen felesleges.

Én keveset tehetek, de készséggel megteszem önként, mert akarom a kibontakozást; mert még az utolsó napokban sem tartom egészen lehetetlennek.

Bevégzem leveletem. Sokat nem fejtettem ki, sokat nem is érintettem. Lesz idő és alkalom mind-ezek elmondására.

(Hü maradok!)

Midőn ezen sorokat írom, emlékezősek hatalma alatt állok. Nem tudok, de nem is akarok azok alól menekülni. Bevallom, nem szívesen váltam ki azok köréből, kik a múltban, majdnem tíz éven át bizalmukkal különböző állásokban megtisztelték, melyért halás vagyok és amelyhez küzdelmek és eredmények emlékei fűződnek. Nem én állítottam fel a kérdést. De nem is akartam kitérni előle. Kötelesség sulya nyom mindnyájunkat, kiki jöjjön tisztába önmagával, viselje feladata terheit.

Mondanom sem kell, hogy meggyőződésemmel, a szabadelvűség ügyéhez úgy mint Isten tudnom és átérzenem engedte, hü maradok, amit tehetek mód és alkalom szerint ebben az irányban, jövőben is megteszem.

Mit hoz a jövő, minő alakulásokat, ma nem vizsgálom.

Önökkel, tisztelt választópolgárok, egyetértésben óhajtok maradni. Önök a képviselői megbizo-

levéllel jogokat, hatalmat adtak kezembe. Jól használtam-e fel, megfelel-e az önök meggyőződésének — afelett önök döntenek. Én a döntést elfogadom minden következményeivel.

Budapest 1898. december 20-án.

Szilágyi Dezső.

KÜLFÖLD.

A Reichsrath elnapolása. Az osztrák Reichsrath mindkét házának üléseit a hivatalos „Wiener Zeitung“ mai jelentése szerint a miniszterelnök a császár megbízásából elnapolta. Bécsi hírek azt mondják, hogy az elnapolásnak az a célja, hogy a kormány a ki-egyezési provizóriumot és a. budget-t a 14-ik szakasz alapján dekratálhassa. A legközelebbi ülést a képviselőház állítólag januárius 15-én, az urak háza pedig januárius 17-én fogja tartani. Addig a kormánybarát pártok magatartására nézve jellemző, hogy az elnapolás előtt a feudális nagybirtokosok és a cseh klub parlamentári bizottságai, Kaizl pénzügyminiszter jelenlétében, egybehangzóan elhatározták, hogy a kormánynak elvi kijelentéseit többé nem tartják elégnek és követelik a kikötött feltételek gyakorlati megvalósítását is. Nyilván ezeknek a „kikötött feltételeknek“ gyakorlati megvalósításához tartozik az is, hogy az igazságügyminiszter a prágai országos fő törvényszék elnökének kinevezési okiratát tegnap cseh nyelven állította ki, ami százötven év óta nem történt.

Zavargások Bulgáriában. Szófiából érkező sürgönyök szerint nemcsak Szófiában, hanem Várna, Novibazar, Rustsuk, Hasken, Trn, Janiboli, Ozmanbazar, Burgasz és több más nagyobb bolgár városban tartottak tegnap tiltakozó meetinget a kormány által a szobranje elé tett törvényjavaslatok miatt. Tegnap Szófiában tüntetések voltak, amelyeken tíz személy sulyosan, és körülbelül kétszáz ember könnyen sebesült meg. A meetingek különösen a keleti vasút bérbevétele ellen irányulnak és a 290.000 milliós hitel miatt is nagy az elégedetlenség.

TÁVIRATOK.

Kállay Béni nyilatkozata.

Bécs, december 21. Kállay Béni közös pénzügyminiszter ma este politikai körökben a magyar politikai helyzetről beszélgetve ekképen nyilatkozott:

— Magyarországon január után vagy rend lesz, vagy nem lesz alkotmány.

Gróf Thun állása.

Prága, december 21. Az itteni cseh lapoknak azt jelentik Bécsből, hogy Gróf Thun állása megrendült. A legfelső körök nincsenek megelégedve azzal a válaszszal, melyet gróf Thun az osztrák alattvalóknak Poroszországból való kiutasítására vonatkozó interpellációra adott.

Köln, december 21. A „Kölnische Zeitung“ gróf Thun lemondását kívánja és csodálkozik azon, hogy Thun még mindig a kormányon van, mert minél tovább marad meg osztrák miniszterelnöknek, annál több bajt fog okozni az egész monarchiának. Nagyon jó volna — mondja a cikkíró — ha átengedné helyét másnak, ami nemcsak az osztrák németeknek, hanem a szlávok okosabb elemeinek és a magyaroknak is bizonyára leghőbb óhajtasuk.

A Dreyfus-pör revíziója.

Páris, december 21. A titkos dossiernak a semmitőszékhez való áttétele módjáról még nem határoztak. Hír szerint a semmitőszék büntetőtanácsának több tagja hajlandó Walsin-Esterháznak salvus conductust adni.

Páris, december 21. Gróf Louis Turenne volt francia nagykövetségi titkár megerősítette a „Temps“ egyik munkatársá előtt a lapoknak azt a jelentését, hogy gróf Münster nagykövet

vele egy évvel ezelőtt Vilmos császár hamisított leveléről beszélgetett, de gróf Münster ez alkalommal becsületszóra semmiféle kijelentést nem tett és nem is kérte meg, hogy kijelentését a francia kormányval közölje. Gróf Turenne megjegyezte, hogy magából a beszélgetésből kitűnt, hogy ilyen levél nem létezhetik. Ő kötelességének tartotta, hogy arról a francia kormánynak egy barátját értesítse.

György herceg beiktatása.

Róma, december 21. A Stefani-ügnökség jelenti Szudánból: György herceg ma délben ideérkezett. A kikötőben a négy nagyhatalom tenger-nagyjai és nagyszámu közönség fogadta. A kikötőben levő hajók 21 lövést tettek. A herceg az után folytatta útját Kánaába, ahol programmszerűleg ment végbe a herceg installációja a lakosság lelkes tüntetései mellett. A kormányzat átvételkor a herceg megkérte a tenger-nagyokat, hogy kormányaiknak adják át köszönetét a beléje vett bizalomért.

Kánaa, december 21. György herceg beiktatásánál Poitier tengernagy annak a reményének adott kifejezést, hogy a herceg meg fog felelni annak a magasztos feladatnak, amelyet a hatalmak reábiztak. György herceg a krétajakkoz. intézett beszédében megígérte, hogy igazságosan és pártatlanul fog kormányozni, majd azt ajánlotta, hogy a keresztények és muzulmánok vessenek véget a kölcsönös gyűlölségnek és végül hangsúlyozta, hogy az ország jóléte megkívánja, hogy az egész lakosság támogassa.

Királyunk és a német császár.

Berlin, december 21. Megerősítik azt a hírt, hogy Szögyény-Marich osztrák-magyar nagykövet tegnapi kihallgatása alkalmával Ferencz József királynak egy sajátkezű levelét adta át Vilmos császárnak.

Berlin, december 21. Vilmos császár tegnap a királyi palotában megnézte azt a vázát, amelyet a Ferencz József császár és király nevét viselő testőr-gránátosezred tisztikara ő felségének, mint az ezred tulajdonosának ötvenéves uralkodói jubileuma alkalmából ajándékozott.

A szlávok győzelme.

Troppau, december 21. A tartományi főtörvényszék elnökéhez az igazságügyminisztériumtól rendelet érkezett, amelyben a két, (illetve három) nyelvűséget a sziléziai bíróságoknál is kötelezővé teszi. Ez a tény azt jelenti, hogy a nyelvrendeleteknek, amelyek ellen az osztrák németiség oly kétségbeesetten küzd, immár a harmadik osztrák tartományban szerzett érvényt az osztrák kormány.

A diplomácia köréből.

Bécs, december 21. Ő felsége ma külön kihallgatáson fogadta Berkheim bárót, a visszahívott francia katonai attachét és nyomban utána utódját, Laguiche kapitányt.

A megfeneklett alkotmányrevízió.

Stuttgart, december 21. A kamara mai ülésén az alkotmányrevízió ügyében megtörtént a szavazás. Minthogy azonban a jelenlevő nyolcvan-kilenc képviselő közül csak negyvennyolc szavazott a javaslat mellett és harmincegy ellene, a javaslat megbukott, mert alkotmányrevízióhoz kétharmad többség szükséges.

A spanyol válság.

Madrid, december 21. Sagasta miniszterelnök hosszasan értekezett Montero Rios-szal. Helytelen az a hír, hogy a dohányjövédék garancziája mellett kölcsönt akarnak felvenni. A pénzügyminiszter, akinek visszalépése legközelebb várható, egyáltalán nem gondol hitelműveletekre.

Az anarchisták ellen.

Róma, december 21. Az anarchisták elleni védekezés tárgyában tartott értekezlet ma befejezte működését és valamennyi delegátus aláírta a jegyzőkönyvet.

A német-amerikai tarifa-háboru.

Berlin, december 21. Németország és az Egyesült-Államok közti tárgyalások folynak aziránt, miképen lehetne megszüntetni a két állam közt fennálló tarifaharcokat. Németország nagy engedékenységet tanusit Amerika husbevételével szemben. Hajlandó könnyítéseket adni e tekintetben, sőt még birodalmi törvényt is hoz Amerika érdekében, ha ez az ő kívánságait teljesíti. Németország pedig nem kíván egyebet, mint a cukor, bor és textilárak kivételének megkönnyítését.

Védekezés a tüdővész ellen.

London, december 21. A Marlborough-Houseban tegnap a walesi herceg elnöklése alatt gyűlést tartottak a tüdővész és tuberkulózis ellen való védekezés ügyében. Ott volt Salisbury miniszterelnök, Rosebery lord és sok más befolyásos személy. A gyűlésen fölolvastak egy jelentést, amely szerint egy délafrikai cég arra vállalkozott, hogy Londonban kórházat épít tüdővészesek számára és azt teljesen berendezi. A költségek állítólag 20.000 font sterlingre rúgnak.

HIRÉK.

Lapunk mai száma 20 oldal.

— A horvát miniszter karácsonya. Cseh Ervin horvát miniszter ma este Észékről Pécsre utazott. A karácsonyi ünnepeket Pécsen lakó anyjánál tölti.

— Az új királyi palota. A budavári királyi palota kiépítési munkálatait nagy szorgalommal folytatják. A Krisztinaváros és a Tabán felőli szárnyépületek már el is készültek, és most a Dunára néző középső főépületen van a sor. Ennek helyét most rendezik. Evégből a királyi palota és a síkló között disztelenkedő rozoga épületet teljesen lebontják. Ez a régi, sárgára meszelt épület egykor udvari istálló volt, majd az udvari cselédség lakásául és loimtáruul szolgált. A napokban vágják bele az első csákányt és néhány hét alatt teljesen el fog tűnni a föld színéről. Ennek a régi épületnek a helyére kerül a királyi palota egyik legszebb része. Itt fogják az új tróntermet, a fogadó és egyéb díszhelyiségeket elhelyezni, amelyekben bármilyen nagy udvari ünnepeket meg lehet majd tartani. Az új palotarész építését már a tavasszal megkezdik.

— A miniszterelnök audienciája. Báró Bánffy Dezső miniszterelnök december 23-án, december 30-án és január 6-án nem ad általános kihallgatást.

— Az uralkodó-család és az Erzsébet-templom. Erzsébet királyné emlékére templomot akarnak emelni a fővárosban. Ez a terv a legmagasabb helyen is helyesléssel találkozott. Ő Felsége a király maga egyezett belé a terv megvalósításába s a gyűjtés megindításába. A templom ügyének fővédnöke Mária Valéria főhercegnő. Károly Lajos főherceg 500 forintot, József főherceg 1000 forintot, Klotild főhercegnő 1000 forintot, Thurn-Taxis Albert herceg 3000 márkát, Margit főhercegnő 1000 márkát adományoztak a templom céljaira. Az eddigi gyűjtés már meghaladja a 30.000 forintot.

— Halálozás. Özvegy Kovási Kovássy Istvánné, született fejféralfi Cziple Erzsébet tegnapelőtt hatvanhét éves korában Maramaros-Szigeten meghalt.

— A budapesti-brünni telefon. Csak a napokban nyitották meg a budapest-zágrábi telefonvonalat s tegnap már a Budapestről Brünnbe szólót is átadták a forgalomnak. A Brünni telefonra nézve ugyanazok a szabályok érvényesek, amelyek a bécsiére a beszélgetés díja azonban kétannyi, vagyis két forint, sürgős összeköttetésért pedig ennek az összegnek a háromszorosa.

— Öngyilkosság a templom ajtajában. Az öngyilkosságok krónikájában nem minden-napi eset történt ma Debreczenben. Mint tudósítónk jelenti, Hancsinecz András bereg-megyei illetőségű napszámos, miután a katolikus templomban az oltár előtt elvégezte imáját, a templom ajtaja előtt föbe lőtte magát. Pénz, óra és értéktárgyak voltak nála,

így hát tettét nem anyagi zavarok miatt, hanem valószínűleg elmeháborodottságban követhette el. A templomot újra fel kell szentelni. Wolafka Nándor választott püspök táviratilag kérte fel a felszentelés teljesítésére Schlauch Lőrincz bibórost.

— Faure kisasszony házassága. A francia köztársaság elnökének leánya, Faure Lucie kisasszony — mint a „Patrie” írja — férjhez megy. Vőlegénye George Chirts, a st.-auban-i kanton főtanácsosa. A Faure-család ez által a házasság által rokonságba jön Carnot, az elhunyt köztársasági elnök családjával, amennyiben a vőlegény két nővére, Carnot Ernő és Carnot Ferencz felesége.

— Ghetto az iskolában. A bécsi községtanács kerületi iskolai tanácsa tudvalevőleg azt a határozatot hozta, hogy minden iskolában különválasztja felekezetek szerint a tanulókat és azok együttes tanítását semmi körülmények közt sem engedi meg. Az iskolai tanács legújabbban az egyes iskolák véleményét kérte ki ebben az ügyben. Az antiszemita és klerikális vezetők, valamint a tanács előadója helyeselték a tanulóknak vallások szerint való különválasztását. — Stiasny építészeti tanácsos, aki zsidó hitközséget képviseli az iskolatanácsban, ma beszédet tartott ez ujtás ellen és egyúttal határozati javaslatot adott be a reakzionárius javaslat elvételére. Minthogy pedig leszavazták, beadta lemondását. Lueger, aki az iskolatanácsnak elnöke, arra kérte Stiasny-t, vonja vissza lemondását s amikor az megmaradt elhatározása mellett, Lueger kifejezte azt az óhaját, hogy a zsidó hitközség újra őt küldje az iskolatanácsba.

— Elsikkasztott szoborpénzek. Szenzációs telegrammot közölt a bécsi „Reichswehr” című lap mai reggeli száma. Egy gyűjtésnél — írja az említett lap — amely egy szobor-alap javára folyik az egész országban, mint hire jár, sikkasztás történt. Több ezer forintnyi összeg elsikkasztásáról van szó, s már panaszfeljelentést is tettek a budapesti ügyészségnél ebből az ügyből kifolyólag. Olyan ez az eset, mely a csángópénzek ügyére emlékeztet, amely lehetetlenné tette az egykori politikust, Verhovayt. Hogy miféle szobor-gyűjtésről van szó és hogy ki sikkasztott? Azt egyelőre nem lehet tudni. Tegnap már a képviselőház folyosóján is beszéltek róla, a királyi ügyészségnél azonban még nem tettek följelentést ebben az ügyben.

— Szudáni flu a keresztvíz alatt. Megirtuk nemrégiben, hogy Fiumében egy szudáni társaság produkálja magát Fényes Márton magyar impresszárió vezetésével. Ennek a társaságnak egyik tagja, a háromszentendős Kader Abdul most súlyos betegségbe esett. Megártott neki a hideg éghajlat és tüdőgyuladást kapott. Az eleven és kedves fiut mindenki kedvelte, aki produkcióit látta és a hölgyek valóságos elárasztották czukorkákkal és egyéb édességekkel. Most is, hogy agynak esett a szegény, idegen országban, olyan nagy részvétellel kísérte betegségét az egész város, mintha valami nagyon kiváló ember, talán a kormányzó volna. Az utóbbi napokban nagyon rosszra fordult állapota. Fényes impresszárió, aki maga is igen szerette a kis feketéséget, hogy megmentse az ártatlan lelket, megkereszteltette. Az érdekes aktusnál jelen volt a fumei török konzulátus képviselője is, mert a flu azelőtt mohamedán vallású volt. A kis flu keresztapja Fényes Márton volt, ennélfogva Kader Abdul a kereszttségben a Márton nevet kapta.

— Tüzek Liptóme gyében. Csak a múlt héten írtuk meg, hogy Verbicz községben Eördögh Alajos földbirtokos gazdasági épületeinek egyrésze leégett és 18-án ismét tűz ütött ki Eördöghnél, mely gazdasági épületeinek másik megmaradt részét is elpusztította. Ugyanaznap, egy órával később, Verbiczen Zsuffa Jánosnál ütött ki tűz, mely összes gazdasági épületeit elhamvasztotta. Alig sorakozott össze az ott működő tűzoltóság, máris újabb tűzvészt jelzett a vészkiáltó: Szent-Andráson, az ottani római katolikus plébánián támadt tűz, mely a plébános összes gazdasági épületeit elhamvasztotta. Tegnap, 19-én, éjjel újra vészkiáltók lármázták fel a lakosságot. Ismét Ver-

biczen ütött ki a tűz s néhány pillanat alatt négy jómódu gazdának összes épületeit elhamvasztotta, sőt emberéletben is esett kár. Vriik János hatvan éves jómódu gazda ugyanis ki akarta eresztetni égő istállójából lovait, de bennekedt s lovaival együtt szénné égett. A tüzesetek okai ismeretlenek. Verbiczen ez a gyakori tűz meglepő, mivel az utóbbi három hónap alatt ezeken kívül is már nyolcz tüzeset volt.

— **Öngyilkosság az iskolában.** A zerge-utcai községi főreáliskolában ma reggel a nyolczadik osztály egy jó magaviseletű, igyekvő tanulója, Maszák Miklós, hirtelen rosszul lett s még mielőtt az orvosok segíthettek volna rajta, meghalt. A tragikus eset olyan körülmények között történt, amelyek csaknem bizonyossá teszik, hogy a szerencsétlen diák öngyilkosságot követett el. Az öngyilkosságról a következő részleteket tudtuk meg: Maszák Miklós, a főrendiház naplószerkesztőjének, Maszák Hugónak tizennyolcz éves fia, csak az idén került föl Budapestre, hogy az érettségi vizsgálatot itt tegye le. A vidéken szerzett előismeretei azonban nem voltak elegendők arra, hogy osztálytársaival lépést tudjon tartani és folyton attól rettegett, hogy minden igyekezete daczára meg fog bukni. Különösen a németben érezte magát gyengének s a bukástól való félelem annyira izgatottá tette, hogy teljesen elvesztette önuralmát. Tegnap este hat órákor volt a tanári konferencia és Maszák Miklós rettegett a tanárai tanácskozásának eredményétől. Mégis elpalástolta valamennyire aggodalmát és este otthon vidámságot színlelt. Reggel a szobalány észrevette, hogy vizespoharába valami fehér port szórt, aztán fölkaparta a vizet és egy hajtásra kiitta, aztán elment. Az iskolába már nagyon sápadtan érkezett és reszkette dőlt a padjára. A társai részvétellel tudakolták, hogy mi baja, de a fiu nem felelt a kérdéseikre. Megkérte egyik jóbarátját, hogy vezesse le az osztályfőnökhöz, hogy haza kérezkedhessen. Érzékenyen elbucszott társaitól, aztán lement a tanári szobába az osztályfőnökhöz, aki megengedte neki, hogy hazamenjen. Maszák Miklós azonban már nem tudott tovább menni. Összeesiklő térdekkel, eszméletlenül rogyott egy székre. A szolga előhívta az igazgatót és a tanárokat. A fiut a padlóra fektették, s míg a szolga dr. Gerlóczy iskolaorvosért szaladt, a kémia tanára éther-injekciót adott neki. Ez azonban már nem használt. A fiu irtózatosságot közt vonaglani kezdett és végre néhány percczel kilenczóra előtt meghalt. A tanárok megrendülve álltak körül a holttestet, s az ősz igazgató arcán könyvek perogtak alá. Az igazgató bejárta az osztályokat és hazaküldte az ifjúságot. Nemsokára megérkeztek Maszák Miklós szülei is, és leírhatatlan fájdalommal borultak gyermekük holttestére. A szerencsétlen, rokonszenves külsejű és meggyerő modoru fiatalember holttestét a bonczoló-intézetbe szállították. Az öngyilkos egy levelet is hagyott hátra szüleinek. Ebben a levélben azt írja, hogy nem a megbukástól való félelem miatt válik meg az élettől, hanem hogy miért, azt nem mondja meg.

— **Rablótámadás.** Miskolczi tudósítónk írja: A közeli Alsó-Hármorban Czártil János háromi székgyáros házába éjnek idején három ember tört be, kik az öreg Czártilra vetették magukat és fojtogatni kezdték. Kétségbeesett segélykiáltására a szomszéd szobából befutott László nevű fia, akit a merénylők, mikor az apja védelmére kelt, ép oly dühvel támadtak meg. Ekkor a fiatal Czártil revolvert vett elő és lőtt. A golyó az egyik támadónak, Susselka Dezsőnek, ki a legelső családból származik, a fejébe furódott. De még volt ereje, hogy elmenekülhetett. A másik kettő megugrott. Másnap reggel a csendőrök Susselkát eszméletlenül, véreben fetrengve találták meg. A kórházban sikerült fejből a golyót eltávolítani. Azt mondta, hogy éhség és nyomor indította a rablásra.

— **A hercegnő idegláza.** Berlinből írják a következő pikáns történetet: Egy kisebb német tartomány fejedelméje audienciára kérte a minap a berlini püspököt. Az öreg ur természetesen nem a püspököt, hanem a püspököt, ahol rövid félóra

várakozás után bebocsátották a fejedelmé fenséges színe elé.

— Magamhoz kérttem, püspök ur, hogy egy rendkívül fontos ügyet beszéljek meg önnel.

— Fenséged kívánsága parancs.

Erre a szellemes fordulatra így folytatta a fejedelmé:

— Méltóságod emlékezni fog még arra, hogy legidősebb leányunk megbetegedett. Örömmel tudathatom most önnel, hogy a hercegnő ideglázából felgyógyult és arra kérem méltóságodat, hogy ebből az alkalomból hálaimát mondjon a székes-egyházban.

— Fenséges asszonyom, ezt nem tehetem.

— Nem értem méltóságodat.

— Hazugság volna az Isten előtt! S különben is tudja az egész város a fatális históriát.

— Hogyan . . . a komornyik . . . ?

— Igen, fenséges asszonyom, a komornyik, mikor a hallgatását megfizették, elmesélte mindenkinek, hogy a hercegnő . . . vele . . .

— Rettenetes! . . . De épen ezért kell önnek elmondania a hálaadó imát. A nép jobban hisz az Isten szolgájának, mint egy elcsapott inasnak.

— Fenség, nem tehetem.

— Utolsó szava ez méltóságodnak?

A püspök némán bólintott a fejével. A fejedelmé köszönés nélkül távozott. Másnap a püspök megkapta a kegyelmes leiratot, amelyben az állásától felmentették. Az érdemeit nem is igen hangsúlyozták. A hercegnő pedig egyelőre csak maga köszönheti meg, hogy oly szerencsésen megmenekült az — ideglázától.

— **Öngyilkos tanító.** Sok csapás érte életében Kruspér János henczkői tanitót. A hetvenhatesztendős, de még elég erős ember két évvel ezelőtt egy vadászaton véletlenül agyonlőtte felnőtt fiát, aki tanító volt Rozsnyón. Ez a tragikus eset nagyon elkécsesítette a különben is sokat próbált embert, de idővel mégis megvigasztalódott. Három hete újabb csapás érte. Meghalt a felesége, akivel már több mint ötven esztendeje élt együtt. Ez a szerencsétlenség buskomorságba ejtette és tegnap fölakasztotta magát. Mire észrevették, már régen meghalt.

— **Elfogott katonaszökevény.** Nagy népcsőület volt ma délben a főkapitányság Zrinyi-utcai palotája előtt. A rendőrség kinyomozott és letartóztatott egy régóta körözött katonaszökevényt. Délben a hatodik gyalogezred egy szakaszvezetője meg négy közlegénye jött a főkapitányságra s a szökevényt feltűzött szuronyok között vitte a várban levő katonai börtönbe. A menetet az egész utvonalon sok ember kísérte a humanizmus nagy dicsőségére.

— **Az öngyilkos rendőrtisztviselő.** Az öngyilkos Kerekcs Dániel rendőrtisztviselő holttestét ma bontották föl a törvényszéki orvostani intézetben. Bontás után a temető halottaházába vitték. Temetése holnap, csütörtökön délután három órákor lesz. Koporsójára tisztársai szép koszorút helyeztek, s a végtisztességen testületileg részt vesznek.

— **Egy humoros betörő.** A párisi Rue de Moret-n történt, hogy egy betörő valamelyik lakásba behatolt, amelyben azonban nagy meglepetésére egy hölgy állott vele szemközt. A betörő persze menekülni akart, a hölgy pedig egy éles sikolylyal ajultan esett össze. A zajra berohantak a szomszédok és csodálatosképen ott termett azonban két rendőr is. Nem láttak azonban senkit, a hölgy pedig mereven tekintett rájuk. De az ijedségtől egy szót sem tudott szólni. Ekkor a körülállók közül valaki jelentkezett és felajánlotta a rendőröknek, hogy körülvezeti őket a lakásban. Ezek örömmel fogadták ezt az ajánlatot, az idegen pedig égő gyertyával vezette őket. Átküfálták minden szobát, megnézték a konyhát, a folyosót, de a betörőre csak nem akadtak. Mielőtt visszatértek volna a lakás urnőjéhez, a rendőrök szívből köszönetet mondtak a barátságos idegennek, aki elfűt a gyertyát és nyugodtan távozott. A rend őrei pedig bementek a hölgyhöz, aki ezalatt felocsudott.

— Nem találjuk, kérem, a betörőt sehol.

— Hogyan, nem fogták el?

— Nincs annak már sehol se nyoma.

— Hisz csak az előbb vezette magukat a gyertyával.

Erről a betörésről nem adott ki jelentést a párisi sajtóiroda.

— **Baleset vagy öngyilkosság?** A Budapest és Ujpest közt közlekedő villamos ma délután elűtött egy negyvenévesnek látszó, s a munkásosztályhoz tartozó nőt. A kocsi keresztülment a testén és mindkét lábát elvágta. Életveszélyes sérülésekkel szállították a Rókus-kórházba. — Az arrajárók állítása szerint a kocsi vezetőjét mulasztás nem terheli, mert az asszony szándékosan vetette magát a robogó kocsi elé. A szerencsétlen kiletét még nem sikerült megállapítani.

— **Erzsébet királyné szobra.** Az Erzsébet királyné szobrának ügyeit intéző bizottság elnöke, Ráth György, átiratot küldött a „Budapesti Ujságírók Egyesület“-ének azzal a kéréssel, hogy vitassa meg a pályázati feltételeket és szőljon azokhoz hozzá. A „Budapesti Ujságírók Egyesület“-nek e célból egybehívott bizottsága ma tárgyalta ezt a kérdést és Lyka Károlyt kérte föl arra, hogy a bizottság megjegyzéseit írásba foglalja.

— **A legöregebb napidíjas.** Nagy László, az államrendőrség legidősebb napidíjasa, aki tizen-nyolcz évig szolgált a bejelentő hivatalban, hosszas betegség után meghalt a Rókus-kórházban, nyolczvankét éves korában. Nagy László 1844-ben Pesten ügyvédi irodát nyitott, majd végig küzdötte a szabadságharcot és ennek lezajlása után hosszú ideig a külföldön bujdosott. A rendőrséghez 1880-ban került mint napidíjas. A legöregebb napidíjast tegnap temették el nagy részvét mellett.

— **Elfogott rab.** Említettük, hogy a nyolczadik kerületi kapitányság fogházából december 18-án egy betöréses lopás gyanúja miatt letartóztatott csavargó megszökött. Az illető akkor Iván Jánosnak mondotta magát. A rendőrség a szökevényt tegnap elfogta. Együttal megállapította, hogy az igazi neve Gottfried Béla és hogy budapesti születésű huszonegy éves napszamos. Gottfried fiatal kora daczára a rendőrség előtt jól ismert alak. Jellemző, hogy bármit beszélnek hozzá, vagy kérdeznek tőle, néma marad, s ezzel a csökönyös némaságával akarja a vizsgálatot megnehezíteni.

— **Néprajzi kiállítás Kolozeváron.** Az Erdélyi Kárpát Egyesület a jövő évben a Mátyás-szobor leleplezése alkalmával Mátyás szülőházában erdélyi néprajzi kiállítást rendez. A mozgalom élén gróf Kuun Géza áll, a kiállítás elnöke dr. Szádeczky Lajos, előadója dr. Hermann Antal. A kiállítás érdekében az egyesület néprajzi osztálya már több gyűlést tartott és megállapította a kiállítás tervezetét. Lesz egy Mátyás-szoba is Mátyás-korabeli tárgyakkal. Erdélyben a kiállítás iránt nagy érdeklődés mutatkozik.

— **Hirtelen halál.** Temesvárról tragikus esetet jelent levelezőnk. Szecsődy József főreáliskolai tanár az előadás végén épen hazafelé indult s tekintett az igazgató irodájába, hogy elkészönjön. Amint dr. Laky igazgató kezét megfogta, egyszerre összerázódott és hang nélkül végigterült a szőnyegen. Az intézetben jelenlevő dr. Tauffer Jenő városi főorvos észlelni próbálta, de Szecsődy már halott volt. Özveggyet és hét gyereket hagyott hátra. Jövő évben töltötte volna be tanárságának negyvenedik évét.

— **Két lapról.** A politikai napilap ezernyi dolga miatt nem igen foglalkozhatik a háztartási tudnivalókkal, sem pedig a gyermekek számára való olvasmányról nem gondoskodik. Azért szükséges minden házban egy kizárólagosan háztartási lap, s ahol gyermekek is vannak, ott nekik való ujság is; ilyen lap a „Háztartás“, a mamák, és a „Kis Világ“, a gyermekek szívesen látott barátja. A „Háztartás“ január 1-én átél az ötödik évfolyamba, a „Kis Világ“ pedig már nyolcz évfolyamra tekint vissza. Mind a kettő feladata magaslátán áll és céljának teljesen megfelel. A „Háztartás“ 90-nél több rovatban foglalkozik a háztartás minden ágával és alapos utmutatással szolgál a disznóölés, baromfi-tenyésztés, kertészet, tejgazdaság, befőzés minden teendőiben, a különböző konyhareceptjei pedig egy év alatt is fölérnek egy egész szakácskönyvbibliotékával. Amellett a divat, a szabás és varrás,

a kézimunka és a háziipar is talál helyet hasábjain. — A „Kis Világ”, Kürthy Emil gyermeklapja, a legolcsóbb és emellett legértelmesebb gyermek-újság. Minden szombaton sok képpel tarkított mesékkel, elbeszélésekkel, hasznos tudnivalókkal, versekkel, adomákkal, játékleírásokkal, stb. iparkodik hatni kis olvasói kedélyére és beléjük oltani az erkölcsösöget, hazafiságot, gyermeki és testvéri szeretetet s a kötelességérzetet.

— A Zoltán-féle szag- és izmóktól csukamáj-olaj a legbiztosabb szer különféle gyermekbetegségekre (vérzegénység, angolkór, skrofúlozis, tüdővész) keletkezésének előállítására. Üvege 1 ft Zoltán Béla udvari szállító győgytárban, Budapest, V., Nagy-korona-u. 23.

— Szentáncsán. „Crème de Fanchon” régi finomító és szépítő arccrème. Zsirtalan! Ártalmatlan! 1 tégely 2 korona. Kapható mindenhol. Főraktár: „Ursin”-gyógyszertár, Budapest, Rákóczy-tér.

— Ragyogó karácsonyfádsz Kertész Tódornál.

— Uj linoleum üzlet. Wildner H. czég Váci-utca 3. szám alatt dusan felszerelt linoleum-üznyeg-üzletet nyitott, mely csinos és elegáns berendezésével joggal nevezhető fővárosunk egyik legszebb üzletének. A linoleum, mely minálunk még kevésbé ismert cikk, különösen alkalmas a padló befödésére lakásokban, irodákban, üzlethelyiségekben stb. és számtalan előnyökkel, valamint olcsóságánál fogva bizonyára nálunk is hamarosan fog közkedveltségnek örvendeni.

Napirend.

Naptár: Csütörtök, december 22. — Római katolikus: Zénó vt. — Protestáns: Zénó. — Görög-ortodox (december 10.) Menna. — Zsidó: Tebeth 10. — Nap két: reggel 7 óra 35 perc, nyugat: délután 3 óra 54 perc. — Hold két: délután 12 óra 5 perc, nyugat: éjjel 2 óra 2 perc. — A Kösköztársasági miniszter fogad délután 4 óráig.

A belügyminiszter fogad délután 4–5-ig. A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor. Angol iparművészeti tárgyak kiállítása az iparművészeti múzeumban, nyitva d. e. 9–1-ig és d. u. 5–8. Megtekintése díjtalan.

Móderne műszerek kiállítása, az országos képtárban (Akadémia, II. emelet) nyitva d. e. 9–1-ig. Megtekintése díjtalan.

Nemzeti múzeum természettudományi tára délelőtt 9–1-ig. Többi tárai, köztük a néprajzi osztály is (csillag-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődíj mellett tekinthetők meg.

Országos képtár az Akadémiában, nyitva 9 óráig délután 1 óráig.

Téli tárlat az új műcsarnokban, nyitva délután 9-től délután 4 óráig. Belépési díj 50 krajczár.

A Nemzeti Szalon karácsonyi kiállítása (Ferenczyek tere 9.) nyitva délelőtt 9 óráig este 9 óráig. Belépési díj 20 krajczár.

Kereskedelmi múzeum a városi iparcsarnokban nyitva d. e. 9-től d. u. 2-ig.

As iparművészeti múzeum és az iparművészeti társulat állandó házája nyitva délelőtt 9–1-ig.

Technológiai iparmúzeum nyitva 9–12-ig és délután 3–5-ig és 7–9-ig.

A „Hódoló díszfelvonulás”, Eisenhut Ferencz örösi körképé Városliget, Andrassy-ut végén, látható reggel 9-től este 1/25 óráig. Belépési díj 50 kr. Gyermekjegy 30 krajczár.

A házatért Zichy Jenő.

Az Országos kaszinóban ma este fényes és nagyszabású lakoma volt az Ázsiából hazakeresztet gróf Zichy Jenő tiszteletére.

Társadalmi életünk egész előkelősége megjelent a hazafias főur ünneplésére.

A lakomán jelen voltak:

Gróf Apponyi Albert, Hódossy Imre, Szeiztovszky János, Szentiványi Árpád, Makfalvy Géza, Kornis Ferencz, Berger Ignác, Horváth Nándor, gróf Somssich Andor, Bogay Máté, Fernbach József, dr. László Mihály, Günther Antal, Szluha István, Ivánka Oszkár, Bíró Lajos, Blaskovits Ferencz, Sággy Gyula, Ragályi Lajos, Pscherer Károly, báró Sennyei István, Molnár Áron, Lossonczy Mihály, Gasztonyi Kálmán, Abrányi Kornél, Rakovszky Béla, dr. Nagy Sándor, Taly István, Justh Zoltán, gróf Eszterházy Mihály, Elek Gusztáv, Beniczky Lajos, Návay Gyula, gróf Csáky György, Földváry Elemér, dr. Farkas László, Bartha Miklós, Lázár Mór, Ronay László, Csörgheő Gyula, báró Atzél Béla, Veres Béla, lovag Hübner Rezső, Rexa Arthur, Lossonczy Antal, Hajós József, ifjabb Bánó József, Lits Gyula, dr. Wekerle Sándor, Herczegh Mihály, dr. Harada János, Szabadhegyi Zoltán, Lipthay István, Szentimrey Kálmán, Ugron Ákos, Magyar E. Ödön, Krause Jenő, Lovrich Gusztáv, Majthényi Rudolf, Gullner Gyula, Bartók Lajos, Vojnich Oszkár, Meskó Boldizsár, Gyórfy Gyula, Vajda Ottó, dr. Bárony János, dr. Wetzel Gyula, Lóczy Lajos, gömöri Szontagh Pál, Hoitsy Pál, Scholtz Gyula, báró Máriássy János, báró Manndorf Géza, Tomka Jenő, Rhorer Géza, Schönher Gyula, Püspöky Emil, Ghicz Béla, báró Gyórfy Sándor, gróf Teleki Géza, Szalay Imre, Koszika Emil, Janicsár Sándor, ifjú Szentiványi Gyula, Szentiványi Gyula, dr. Kornat

Frigyes, Herczegh Ferencz, báró Majthényi Béla, Csetke Béla, Olay Lajos, Zoltán Elek, Zubovits Antal, Lányi Károly, Doboczy Ignác, dr. Varró Indár, Desseffy Arisztid, Vavrik Antal, Falussy Árpád, Pásztély Jenő, Szűcs István, dr. Molnár Károly, dr. Major Ferencz, Horváth László, Peterdy Lajos, Helcz Sándor, Réczey Lajos, idős Cséry Lajos, idős Bánó József, Graenzenstein Béla, továbbá dr. Jankó János és dr. Posta Béla muzeumi örök, a Zichy-expedíció tagjai.

A fényes és változatos lakoma menüje a következő volt:

„Országos Kaszinó.”

Menu:

Consommé en Tasse
Suprême de Soudre Mornay
Filet de Boeuf Lavigerie
Pains de Grives Vatel
Chapons á Broche
Salade de Saison
Parfait des deux Mondes
Fromage
Fruits
Bière
Érmeleki
Villányi
Heidsieck Monopole
Café.

Budapest, le 21. Decembre 1898.

Az első felköszöntőt dr. Wekerle Sándor mondta gróf Zichy Jenőre. Rámutatott egész életére, az ipar körül kifejtett korszakos működésére és a hazafiság sugallta legutóbbi expedíciójára. A Zichy Jenő élete a haza jövőjének programja. (Lelkes eljenzés.)

Gróf Zichy Jenő az országos kaszinó igazgatóira és tagjaira üritette poharát, megköszönve az ovációt, melyet az ő tiszteletére rendeztek, aki csak kötelességét teljesítette.

Ezután gróf Apponyi Albert emelkedett fel szólásra. Beszélt arról, hogy amiképen Zichy Jenő keresi a nemzet multját, úgy keresi ő a nemzet jövőjét. Küzdeni fog mindaddig, amíg ennek a jövőnek valamely biztos pontját meg nem találja. Addig a szót fegyvernek használja. (Hosszantartó eljenzés.)

Bartha Miklós a jövőre és gróf Apponyira üriti poharát. (Lelkes eljenzés.)

Gróf Teleki Géza a Zichy-expedíció tagjait köszönti fel. (Lelkes eljenzés.)

Beszélt még Gullner Gyula, Bartók Lajos, gróf Eszterházy Mihály — aki a kaszinók hazafias missziójáról beszélve, az országos kaszinóra üritette poharát — és mások.

Az összegyűlt előkelő társaság a leglelkesebb hangulatban az éjjeli órákig maradt együtt.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Filharmonia hangverseny. A mai hangverseny újdonsága Buttykay Ákos „Scherzo”-ja volt. A fiatal magyar zeneszerzőnek műve oly distingvál, hogy filharmonikusaink habozás nélkül fölvehették műsorukba. Thematikai kidolgozása — ha nem is leleményes — zenei értelemre és ízlésre vall. Buttykaynak van színérzéke és vannak hangulatai; az instrumentációja ma még kissé nehézkes és prózai, de feltesszük, hogy Buttykay kifejező ereje idővel meg fog nőni a dallamban és a szimfonikus nyelvezetben egyaránt. A közönség az újdonságot rokonszenves figyelemmel kísérte. Az est vendége Mildenburg Anna volt, akit Mahler Gusztáv vitt Hamburgból a bécsi udvari operához és aki egy ízben már Bayreuthben is énekelt. Magas szopránja friss és csengő, hangvétele és intonációja igen szép és szabatos, frazirozása azonban nem egyszer művésziellen és szaggatott, deklamációja pedig távolról sem elég plasztikus. Szóval egy fejlődésben lévő énekesnő, aki már sokat tanulnia. A legfeltűnőbb — mivel éppen egy német iskolán nevelkedett művésznőről van szó — az, hogy szövegkiejtése rendkívül fogyatékos; alig értettünk valamit a szövegből. Ugy a „Fidelio”-ból énekelt áriát, mint Brunbildának az „Istenek alkonyá”-ból előadott záró jelenetét, amelyekkel ma este bemutatkozott, még nem győzi tudással és a nagy drámai akcentussal. A zenekar Richter Jánosnak (kétségkívül: avatott) keze alatt Berlioz „Benvenuto Cellini” nyitányát és Mozart esz-dúr szimfoniáját

játszotta; a karnaggyal való hiányos kontaktus azonban (ami a hevenyészett próbák mellett csak természetes) nyomot hagyott az urak játékán itt is, ott is.

* Harmincz év. Solymosi Elek, aki a Népszínháznak megalapítása óta tagja, holnap üli meg színészkedésének harminczéves jubileumát. A Népszínház igazgatója ebből az alkalomból hosszú statisztikai jegyzéket küldött be hozzánk, amely föltűnteti azt, hogy Solymosi milyen darabokban hányszor lépett fel. Az a száznolczvan operette és népszimű, amelyekben Solymosinak több mint két évtized alatt kisebb-nagyobb szerepe volt, érdekes világot vet az irodalmi dolgok mulandóságára is. Régi, feledésbe ment darabokat sorol fel ez a lista, olyanokat, amelyekről soha sem hallott a mai fiatalabb nemzedék és amelyek bizonyára kivesztek már az öregebb urak emlékezetéből is. A primadonnák, akik tapsvihar és virágcsó között kreáltak ezekben a darabokban a főszerepeket, ma tisztos anyókák, vagy legjobb esetben házsártos anyósszerepeket játszanak valahol a vidéken. Az egykori habituék azóta megkopaszodtak (bár a habituék már kopaszon jönnek a világra), hacsak nem olyan szerencsés természetűek, mint Sainte Hypothésé a „Lili”-ből, aki az évekkel együtt fiatalabb lesz. Kevesen, nagyon kevesen emlékeznek már például a következő darabokra, amelyekben Solymosi valamikor játszott: Esketés dobszóval, Tökfilkó, Főlavatás, A saint-couri rózsá, A toborzás, Nyomorúság a korszóban, Dragonyosok, Házasság gőzerővel, A szélkakas, Egy kissé körül a földön, Perózes, Parsifal kapitány, A jó Isten, Karácsonyfa, A harcztérről, Két menyegző, Kényes Bertók, Vida Iboylka, Szép leányok, Anzsi zsír, Zeuzsi nevet, A pünkösdi királyné, A kétnejtő gróf. Ki emlékszik e darabokra? Czimeik ma úgy hangzanak, mintha nem is a Népszínház évkönyveiből, hanem Kelemen László uramnak, az első magyar színházigazgatónak naplójából írták volna ki.

* Wlassios a művészeti oktatásért. Wlassios Gyula kultuszminiszter, mint értesülünk, a budapesti és kolozsvári tanárképző intézetben a művészeti előadásokat akarja rendszeresíteni. A művészet lényegének és történeti fejlődésének ismeretét a tanárjelöltek útján szándékozik átültetni a jövő nemzedékbe. Az előadások már a folyó tanév második felében megkezdődnek. A kultuszminiszternek ez előadásokra vonatkozó rendeletét tanügyi körökben már nagy érdeklődéssel várják.

* Nemzeti Színház. A Nemzeti Színház nézőterét nagyon célszerű módon átalakítják és ezzel a közönségnek egy régi óhaja teljesül. Mint említettük, a földszinten a középső bejárás megszűnik. Igaz, hogy ezentul két kijárat lesz három helyett, de a két, egy méter széles kijáraton és az eddigieknél jóval szélesebb ajtókon át sokkal könnyebben juthat ki a közönség a nézőtérrel, mint azon a három keskeny kijáraton és ajtón, amelyekben eddig két ember is csak nagynehezen mehetett ki egymás mellett és amelyeket — legalább a két szélsőt — a két páholy-mellvéd beszögellése négyvenöt centiméternyire keskenyített. A régi kijáratokat azonfelül megrontotta az, hogy oda kifelé nyíló páholyajtók voltak, ezek helyett is oldalt tőle ajtókat alkalmaznak. Az átalakítás szükségét éppen a régi kijáratok keskenysége idézte elő első sorban. A helyhatósági szabályrendelet a színházakban 100 ülésre 1.25 méter széles kijáratot követel meg; az átalakítás után pedig lesz a földszinten háromszázötvennyolc ülőhely s az oldalkijáratokkal 4 méter 76 centiméter széles kijárat, tehát száz nézőre 1.33 méter széles kijárat esik. Kényelem szempontjából pedig a Nemzeti Színházban jobb lesz a helyzet, mint az Operaházban, mert emitt 14 helyre esik két oldalbejáró, a Nemzeti Színházban pedig 12-re esik kettő. Az átalakítás azonban lehetővé teszi azt is, hogy a Nemzeti Színháznak egy nagyon régi és a közönség által szinte minden este fölpanaszolt baján segíthessenek: azon, hogy nagyobb és kényelmesebb ruhatár lesz. Aki csak egyszer is látta előadás után azt a dulako-

dást a mostani parányi ruhatárak körül, aki halotta, hogy a hideg léghuzamban várakozók mint panaszkodnak amiatt, hogy felsőruháikra olyan sokáig kell várniok és magukat a megbűlés veszélyének folyton kiténik, az az új ruhatár felállítását csak a legnagyobb örömmel fogadhatja.

* Fáy Szeréna vendégszereplése. Mint Kecskeméti levelezőnk írja, Fáy Szeréna, a Nemzeti Színház volt művésznője, tegnap este kezdette meg vendégszereplését Kecskeméten. „Odette”-ben lépett fel és a közönség tüntető tapsviharral ünnepelte a város szülöttjét. Ma „Sarah grófné”-ban, holnap pedig „Magdolna”-ban lép fel.

* Új Intendánsi fogalmazó. Gróf Keglevich István a minap Spády Zsigmondot, a Vígyszínház eddigi jeles irodavezetőjét, intendánsi fogalmazóvá nevezte ki a Nemzeti Színházhoz.

* Laureátusok a téli tártaton. A képzőművészeti társulat téli kiállítására hirdett pályázatok ma kerültek döntésre. A „Műbarátok Köre” ezeröttszáz forintos ösztöndíját Hegedűs László, a Ráth díjat Kernstock Károly „Női arckép” című festményével, az Eszterházy-díjat pedig Szilágyi Lajos „Szolnoki hid” és „Tájrészlet” című vízfestményeivel nyerte el.

* Sandrock Adél színháza. Sandrock Adél különz terve, úgy látszik, közel áll a megvalósuláshoz. Mégis csak lesz Bécsben egy modern színház, amelynek élén Sandrock fog állani. Legújabbban ugyanis számos íróember és bankár bizottságot alakított, amely a színházat létre akarja hozni. A színház neve „Sandrock Adél-színház” lesz.

* Himfy dalai. Bereczik Árpád vigjátéka tegnap diadalmasan bevonult a kolozsvári Nemzeti Színházba is. A kiválóan műértő közönség nagy érdeklődéssel kísérte a darabot és folyton megújuló tapsviharral adott kifejezést tetszésének.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* Schlauch beszéde. A nagyváradi bibornok-püspök beszédeinek III. és IV. kötetét vettük. A Franklin-társulat kiadásában megjelent két nagy kötet (áruk 10 forint) úgy van beosztva, hogy az egyikre az egyházi beszédek, a másikra az egyházipolitikai beszédek jutnak. A bibornok sok szónoklatára még emlékezünk; egy olyan keresztény katolikus filozófusnak a beszédei ezek, aki a dogmával ellenkező társadalmi és állami irányzatokat nem a hitelvek tekintélyi fegyverével támadja meg, hanem magukból a megtámadott rendszerekből kutatja ki a benső ellentmondást, vagyis aki mintegy beleéli magát az ellenfél szellemi koncepciójába, az ő világában néz körül, hiányokat fedez fel, az ellenfélnek is hiteles szakértőket idéz és így moderané, érdekessé és élvezetessé válik. Az ellenkező vélemény is elragadván a hallgatóságot, ha izléses és magvas. Pedig kétségtelen, hogy a dialektikának páratlan szellemi csemegéje pazarul megvan ezekben a beszédekben. Schlauch Lőrincz egyházipolitikai szónoklatainak a felekezeti szempont nem a beszéd folyamán felépítendő vár, hanem kész alapozat, amelyen rajta áll a szellemi viaskodó s amelyhez legfőkébb csak egynemű arabeszket akar ő tenni. A beszéd folyamán tudniillik egészen mást épít Schlauch; a maga dialektikáját, mely előtt meg kell hódolni mindenkinek. Az irodalmi syllabusok után fakadó fanyar mosoly ezekre a beszédekre nem következik; itt egy olyan pap szól hozzánk, aki a szellemi arisztokrácia szalonjában él és annak a nyelven beszél és attól követel meghallgatást. A tölgyek is klima szerint változnak. Egy magyar kardnális másként beszél, mint egy római. Hogy miképp? Aki még nem tudja, de meg akarja tudni, az olvassa el ezt a könyvet. Biztosítjuk, hogy csak akkor fogja a fejét csóválni, ha észreveszi, hogy még Schlauch is, a köztudomás szerint rengeteg olvasottságu főpap is képes a világ nagy könyvpiacán az államtudományi irodalom új alakulását észre remi venni.

(p.)

* Sok mindenről. Ez a címe Ábrányiné-Katona Klementin legújabb kötetének, melyben a kiváló irónő színes reminiscenziákat, társadalmi fejtegetéseket és sok olyan impresziót foglal egybe, mely hétköznapi lelkeknek jelentéktelen

lehet, de finomabb kedélyekben az okkötésnek egész szubtilis láncolatát, egy egész világnézet viszszatükrözésére való gondolatmenetet indít meg. Ez a különleges diszpozíció, az iróléleknek valódi alaptonusa széles áramlat gyanánt hullámszerű végig Ábrányiné-Katona Klementin lelkén. Női írónknál ez az áram rendszerint nem ragad magával egyéb hulló levelet, mint azt, ami a szerelem lombjából száll belé. Gyöngéd asszonyi kezek az élet fájának csak ezt az egy lombját szeretik rázni, még akkor is, mikor hivatásukban a férfival közös harmadik nembe, az író géniuszába olvadnak. Ábrányiné-Katona Klementin azonban csak félkézzel rázza ezt a lombot; az életnek legtöbbet emlegetett költészetét, a szerelmet és ami ezzel összefügg, a novellisztikát nem választja ki zárólagos témának. Sőt (ami benne különösen Laura Marholmra emlékeztet) ezt el is ejti s a szerelmes asszony helyett érdekesebb alaknak tartja a társadalmi asszonyt; ennek fölismérésében s az abból folyó színházban van Ábrányinének írói ereje. Tudjuk, ezt különbözőkép megmutatta már eddig is; erős gondolatmenetű cikkeivel, melyekben az absztrakciót kellemes formában gyakorolja, s melyekben a nézetnyilvánítást és a szellemi befolyásolás művészetét sokszor sikerült polémiával is párosítja. Benső sajátosságait természetesen még rokonszenvesebben és erősebben mutatja be ez az elmésen összeállított kötet, melyben a komolyabb témák közé pihentetőül sok poétikus szám van beállítva. A könyv mindazoknak az elismerésére számíthat, akik a széles látókört és a bölcselmi elemet a szépiróban is szeretik megtalálni.

(p.)

FŐVÁROS.

(Rossz a jég.) A soroksári Dunaág mentéről való jég többnyire fertőzött és közegészségi szempontból erős kifogás alá esik. Pohl Ferencz kilenczedik kerületi előljáró ma előterjesztést tett a polgármesternek, tegyen lépéseket a vármegyénél, hogy a fővárosba szállított jeget a községi előljáróságoknál szigorú orvosi vizsgálat alá vegyék.

(A vízfogyasztás.) A főváros vízvezetési igazgatóságának jelentése szerint november hónapban 3.678,183 köbméter szűrt vizet fogyasztottak a főváros egész területén. A balparti részen ez idő alatt ipari célokra 283,869 köbméter szűrt vizet használtak fel. A múlt esztendő ugyanezen havában 3.476,493 köbméter szűrt vizet és 441,808 köbméter szűrt vizet fogyasztott el. A múlt hónapban üzemzavar nem volt, s amint a medence-vizállások mutatják, vízhiány sem állott be.

Ünnepek előtt.

(A mai közgyűlés.)

Valami ötven tárgya volt a mai közgyűlésnek, nem sokkal kevesebb, mint ahányan egybegyűltek a sok lényeges és lényegtelen dolog megvitatására. Előfordult már nem egyszer, hogy huszonöt-harmincz városatyá délutántól késő estig hánytá-vetette a tanácskozás valamelyik tárgyát, de ma ünnep előtt lévén, senki sem akadékoskodott és — senki sem tárgyalt komolyan. Eljöttek azok, akik véletlenül a városháza környékére vették; az egyik csak félórára, a másik csak néhány perczre és beszéltek valamennyien — de csak egymás között, az ünnepekről, a zsurokról, a holnapi szabadelvű gyűlésről és mindenről, csak a közgyűlési tárgyakról nem. Nem is volt ma dolga másnak, csak néhány előadónak, és — főképen az elnöki csöngetyűnek.

Az elnöki széken Márkus József főpolgármester helyett Halmos János polgármester ült, ő vezette a közgyűlést elejétől végig.

Az elnöki jelentések után Halmos János polgármester válaszolt Rácz Károlynak a budai vilamos vasúti közlekedés javítása végett nem régtett interpellációjára. Bizottságot fog alakítani s ez állapotjék majd meg a közúti vasut igazgatóságával a menetrend módosítása és az átszállójegyek kibocsátására nézve.

Rácz Károly is, a közgyűlés is tudomásul vette. Következett a Kasics interpellációjára Holzsapach-féle telekvásárlás ügyében. Halmos polgármester utánajárt a dolognak, megtudta, hogy amikor a kétézerhatvanégy négyszögletes telket a közmunkatanács száz forintjával eladta Holzsapachnak, a tanácskozáson tizen voltak jelen s kilencz az eladás mellett szavazott, egy pedig ellene. Ki van azonban köte, hogy a telket a jövő-évi november elsejéig be kell a vállalkozónak építtetnie. Ennyit tud-

hatott meg, a telekeladás ügyében azonban nem intézkedhetett, mert ehhez nincs joga.

Kasics Péter csak konstatálni akart a tényekből annyit, amennyit lehetett és föntartotta a jogát arra, hogy alkalmas formában az ügy részleteit a közgyűlés elé hozza, mert szerinte ennek a kérdésnek politikai háttere van. Egyébiránt tudomásul vette a polgármester választát és tudomásul vette azt a közgyűlés is.

A napirend első tárgya a csatornatisztogató bérbeadása volt. Csak dr. Friedmann Bernátnak volt kifogása, az, hogy ezentul ne tartsa a tanács az ilyen ügyeket az utolsó pillanatig az asztalfőkban, hogy jóval előbb határozhasson a közgyűlés és ne legyen kénytelen okvetlenül úgy elfogadni a szerződést, ahogy a tanács javasolja.

A ferenczvárosi légszuszgyártelep bővítésére kért hatszázötvenöt és fél négyszögölnyi terület négyszögölenként huszonöt forintjával való átadását kifogás nélkül megszavazták.

Elfogadták azt is, hogy a fővárosi épületeket a főváros most csak egy évre biztosítsa, mert a székes fővárosi tűzkárbiztosító-intézet szervezése folyamatban van. A biztosító intézetek, a fővárosi tűzoltó-intézmény költségeihez való hozzájárulás címén, tizenöt százalék engedményt tesznek.

A lipótmezei vasut vonalának a közigazgatási bejárása végett folyomodik a köztörvényhatóság a kereskedelmi miniszterhez.

Az iskolák karácsonyi szünetét, a nemrég volt járvány miatt, alaposan megrövidítették. Mindössze négy napi vakáció lesz, karácsony bójtján, a két ünnepen és Szilveszter napján. Hogy a ferenczvárosi külső soroksári-uton, a községi iskola mellett élelmi piacot lehessen berendezni, nagy szükség volna arra, hogy a helyiérdekű vasutak budapest-soroksári vonalán három átjáró létesítsék. A kereskedelemügyi miniszter azonban a főváros idevágó kérelmét már három ízben megtagadta s így a tanács most azt javasolja, hogy keressenek a piac céljára más helyet. Nagy Dezső fölszólalására elhatározta a közgyűlés, hogy ez ügyben újból kérelmet intéz a miniszterhez.

Az ipari munkások képzésére szervezett országos bizottság ezer forint segélyt kért a fővárosban alakult munkáskaszinókra. A pénzügyi bizottság a kérelem teljesítését nem javasolta, mert a munkáskaszinók föntartása nem a főváros, hanem a kormány feladata. A tárgyhöz hozzászóltak: Komlós Ferencz, Havass Rezső, Buday József és Tenczer Pál s aztán az ügyet azzal adták vissza a tanácsnak, hogy tegyen a segélyezés pénzügyi tekintetében konkrét javaslatot s mutassa ki a megfelelő pénzbeli fedezetet is.

VIDÉK.

* (Darányi miniszter a munkásokért.) Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, mint jelentették, vasárnap lent járt Arad megyében és megtekintette a csálai és paulis-baraczkai községekben létesítendő szőlőoltvány-telepeket. A miniszter utasította Varga Imre telep-igazgatót, hogy a községben száz-száz munkáscsalád részére lakóházakat építtessen és a munkát már a tavasszal kezdje meg. A szőlőoltványokat és vesszőket az állam ingyen fogja átadni. Nagyobb szabásu munkatelepeket létesített a miniszter Krassó-Szörény megye temesi járásának nagy erdőterületén is, ahol több ezer hold területű erdőt irtanak ki, a munkálatok már a tavasszal megindulnak.

* (Egyháztanácsotagok választása.) Ujpesten most választották meg a római katolikus egyház-község patronátusi joggal bíró tanácsosait. A választás az értelmiség teljes győzelmével végződött. A régi tanácsból beválasztottak tizenkét tagot, újat tizenkilenczet. A választás eredménye különben a következő: elnök dr. Pihál Viktor királyi közjegyző, alelnök Dezső Lajos, pénztáros Lukatsovits Vilmos, gondnok Csepregy Pál, ellenőr Kesztler Ferencz, jegyzők Molnár Vilmos és Wüsztner Henrik. Választottak még tizennyolcz rendes és hat póttagot.

* (Biharmegye közgyűlése.) Biharmegye ma tartotta rendes közgyűlését, melyen Beöthy László főispán elnökölt. A főispán jobbán, Tisza Kálmán foglalt helyet. Ezen a közgyűlésen a vármegye leróttá kegyelete adóját néhai Beöthy Andor alispán, a bihari szabadelvű párt érdemes vezére s a szabadságharcz vitéze iránt. A vármegye megfestette arcképét, melynek mai leleplezésénél Örley Kálmán országgyűlési képviselő mondott határozatos beszédet. Ezután a választások kerültek

sorra. A közgyűlés főügyészsé Wallner Ödönt, alügyészsé Gyöngyössi Istvánt választotta meg. A közigazgatási bizottságból kilépett tagokat: Szabó Józsefet, Orley Kálmánt, gróf Tisza Kálmánt, Ertsei Gézá, Goldis József országgyűlési képviselőt és Király Viktort újra megválasztották. A belügyminiszter a megye 1899. költségvetésében több tételt törölt, többek között a központi lakbérémet is. A közgyűlés elhatározta, hogy felír a miniszterhez a költségvetés változatlan jóváhagyása végett. — Tisza Kálmán még ma délelőtt, közvetlen a gyűlés után, Budapestre utazott.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— A várnai választás. Báró Kloch és társai, akiket a trencsényi törvényszék a választói jog megsértése, közokirathamisítás és hivatalos hatalommal való visszaélés miatt májusban vád alá helyezett, a bírósági határozat ellen akkor felelősséget adtak be. Most a pozsonyi ítélőtábla megerősítette a vádhatározatot, mert a vizsgálat során felmerült adatok tényleg terhelők a vádlottakra nézve.

— Az asszony becsülete. Gulyás Sándor és Szöke Dániel a két legrosszabb szomszéd volt Laczházán. Hol az egyik, hol a másik szerzett egymásnak bosszúságot. Szöke Dániel, minthogy már nem tudta mással bosszantani Gulyást, a feleségét kezdte üldözni. Egyszer éjjel, amikor a férj a kocsmában volt, elment Gulyásné lakására és bezörgött az ablakon:

— Nyisd ki az ajtót. Tudom, hogy nincs itthon az urad...

Az asszony erre gyermekével együtt megszökött a hátsó ablakon a férjéhez, a kocsmába és elpanaszolta, hogy Szöke be akar törni hozzájuk. Gulyás hazament és ott találta Szökét, amint még folyton zörgette az ablakot. Gulyás most dühre gerjedt és a kezéigébe eső kulacsral úgy ütötte meg Szökét, hogy az szörnyethalt. Ma a pestvidéki törvényszék elé került a bűnügy, ahol a vádlott azzal védekezett, hogy fölindulásában követte el tettét, mert Szöke a felesége becsülete ellen támadást intézett. A mai tárgyalást Rónay Kamill vezette s az ügyészséget Horváth János ügyész képviselte. A törvényszék a vádlottat halált okozó súlyos testi sértés miatt hat hónapra börtönre ítélte. Az elítelt megnyugodott, de az ügyész, súlyosbí-tásért felelősséget.

— Perpatvar az udvaron. Ez év január házában történt, hogy egy józsefvárosi ház udvarán a Fennesz-család női tagjai és Bakos Jenő gyógyszerész valami rokona közt civódás támadt. Fennesz József műegyetemi hallgató a család tagjának védelmére sietett, de míg a civédő asszonyokat csillapította, újabb konfliktus támadt közte és az időközben szintén odakerült Bakos Jenő között. Mivel mind a két fiatal ember tartalékos hadnagy, a dolognak pisztoly-párbaj lett a vége. Ennek a páros viaskodásnak a kimenetele Fenneszre nézve igen szerencsétlen volt, mert a második golyóváltáskor Bakos golyója fején találta. Fennesz sokáig feküdt élet-halál között az orvosi klinikán, de végre mégis felgyógyult. Ma a két párbajozó fél a budapesti büntető törvényszék előtt találkoztak ismét, mert az ügyészség párviadal vétsége miatt emelt ellenük vádat. Bakost a törvényszék 20 napi, Fenneszt 10 napi fogházra ítélte.

— Lovagias affaire. Mult év novemberben kora reggel hat pisztolylövés dördült el a csinkotai kiserdő tisztásán. A lövések fele Préger Oszkár joghallgatótól, a másik fele Figdor Bódog magánhivatalnoktól eredt. Egyik sem sérült meg kőzülők. A lovagias affaire-ra az szolgálattelátókat, hogy Préger és Figdor szóváltásba aleyedtek, s mikor a vitatkozás már nagyon heves lett, Figdor reczultárgia Préger, aki rögtön fegyveres elégtételt kért bántalmazójától. A pestvidéki törvényszék vontta felelősségre a párbajozókat, ahol Préger azt azt elmes nyilatkozatot tette, hogy ha tudta volna, hogy ellenfele nem jogász, hanem csak (!) hivatalnok, nem is állott volna vele ki párbajra. A törvényszék tekintettel arra, hogy az egyik még csak 20 és a másik 20 éves, csak hét napi állambog-

házat szabott ki mindegyikre. Az elítéltek és az ügyész főlebbtek. A budapesti ítélőtábla ma az elsőbíróóság ítéletét megerősítette.

— Együtt a halálba. Mészáros Ferencz kovácssegéd beleszeretett Kiss Julcsába, egy könnyelmű leányba. Tavaly valami kis örökséget kapott a legény s mikor azt együtt elpazarolták, Mészáros még azzal is szomorította édesanyját, hogy a leányt feleségül veszi. Az anya ezt ellenezte, ami a fiut nagyon elkészerítette. Elhatározta, hogy úgy magát, mint kedvesét elpusztítja. Két napig mulatott szeretőjével, azután elbucszott anyjától és mámoros fővel pisztolyból egy-egy golyót röpített a leány és önmaga felé. A halálra szánt szerelmesek sulyosan megsebesültek, de néhány hét múlva mind a ketten felgyógyultak és a törvényszék elé kerültek. A budapesti törvényszék Mészároost szándékos emberölés kísérlete miatt négy havi fogházra ítélte, Kiss Julcsát azonban felmentette. A királyi ítélőtábla ma a törvényszék ítéletét helybenhagyta.

— Megfojtotta a gyermekét. Özvegy Jamriska Józsefné Besztercebányán törvénytelen gyermekét szült s mikor a magára hagyott asszonyra rányitották az ajtót, kis ujszülöttjét megfojtva találták a párnák között. Az asszonyt vallatásra fogták, de tagadta, hogy ő fojtotta volna meg gyermekét. A besztercebányai törvényszék szándékos gyermekölés miatt mondotta ki bűnösnek és másfél évi börtönre ítélte. A királyi ítélőtábla mai ülésében, Burg bíró indítványára, az orvosszakértők véleménye alapján nem vette behizonyítottak, hogy az anya fojtotta volna meg a kisdedit és csupán azért mondotta ki a bűnösséget rá, mert gondatlanul készült el a szülésre és ezzel halálát okozta gyermekének. A tábla gondatlan emberölés vétsége miatt Jamriskánét csupán fél évi fogházra ítélte.

— Sulyos vád egy anya ellen. Sulyos váddal terhelve állott ma a budapesti büntető törvényszék előtt Lestyák Andrásné, akit azzal vádolt az ügyészség, hogy megmérgezte a saját gyermekét. A dolog úgy történt, hogy Lestyákné, ez év július 18-án délben salátát készített el és ehhez eczet-eszenciát használt, amely egy orvosságos üvegen volt. Használat után az üveget nem rendes helyére, hanem a konyhaablakba tette, ahol Imre nevű husz hónapos, beteg fiacskájának az orvosságos üvege is állni szokott. Azon éjjel a gyermek rosszul lett. Lestyákné felelősséget anyját, özv. Gyurovics Mártonnét, akinél a gyermek feküdt, hogy adjon be neki orvosságot. A hatvannyolczéves, elgyöngült szemű asszony kiment a konyhába és az ablakból az orvosságos üveg helyett kivette az eszenciás üveget és abból egy kávéskanállal a beteg gyermeknek beadott. Az erős szeszől a gyermek oly rosszul lett, hogy reggelre meghalt. A boncolás eredménye szerint a gyermek halálát ez az eczet-eszencia okozta. A vizsgálat oly irányban haladt, hogy Lestyáknét le kellett tartóztatni. A mai tárgyaláson a szerencsétlen asszony és öreg anyja sirva védekeztek a rettenetes vád ellen. A törvényszék pedig, miután a tárgyalás a fent vázolt tényállást derítette ki, felmentette Lestyáknét a súlyos vád alól.

— A boldog nyerők. Pick Henriknek hívják azt az elegánsan öltözött fiatal embert, akit ma a törvényszék sikkasztás miatt vont felelősségre. Szent-István napján történt, hogy többen a lövésnyterén megbízták azzal, hogy az ötödik futamban rakja meg a „Bibicz” nevű lovat. Tizenkét forint ötven krajczárt tettek össze a célra. Pick meg is váltotta a totalizátornál a ticketet, megmutatta a részeseknek, akik aztán a futam végén boldogok voltak, mert Bibicz elsőnek jött be. Pick azonban — tárgyilagosan szólva — sehol sem volt. Eltűnt a nyertes tickettel, illetőleg a nyerménnyel együtt. A becsapott „nyertesek” a rendőrséghez fordultak és a budapesti büntető törvényszék ma sikkasztás miatt három havi fogságra ítélte a szerencsés fogadót.

— A szerelem öröme. Tíz esztendővel ezelőtt a budapesti büntető törvényszék öt évi fogházra ítélte el Hangel Szilveszter bognárlegényt, mert a kedvesét meg akarta ölni. Gangel leülte a büntetését, és mikor kiszabadult a fegyházból megismerkedett Kroner Brigittával, egy ledér-leánnyal, akivel mihamar benső szerelmi viszonyt kötött. A

leány azonban már néhány hét múlva megunt a barátságát és Gangelnek kiadta az útját. Ezért ez bubánalában leita magát és részeg fővel elhatározta, hogy megöli hűtlen kedvesét. Éjjel elment a leány lakására és borotvával elvágta Kroner Brigitta nyakát. A seb sulyos volt, de nem halálos. A törvényszék megint öt évi fegyházra ítélte Gangelt, a királyi tábla három esztendőre szállította le a büntetését, a kuria pedig ma négy évi fegyházat mért rá.

SPORT.

— Williamson bravourja. Williamson, akinek lovaglási sikereiről csak tegnap számoltunk be, mint táviratilag értesülünk, szombaton még nagyobb eredményt ért el. Windsorban ugyanis négyszer szállt nyeregbe és háromszor győzött.

— A graditzi lovak. A graditzi porosz királyi főmenes a jövő évi Szent László-díjra nem kevesebb, mint tizenegy lovat nevezett. Nagyon valószínű tehát, hogy a kétévesek e klasszikus versenyében a graditzi királyi színek is szerepelni fognak.

— A jövő hőse. A tatai training-telepen az egyéves csikók reggelenkint rendszeresen megjelennek és a kedvező időjárás következtében még mindig jó pályán munkát végeznek. A yearlingek közül a Dreheréi a legszebbek.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Lanzeritsch Antal székesfehérvári népiskolai tanítót a székesfehérvári tankerületi főigazgatóságához, a X-ik fizetési osztály 8-ik fokozatába való sorolás mellett, tollnokká; Csokány Károly daruvári községi iskolai tanítót és Pogácsér Mária okleveles tanítónőt a daruvári állami elemi népiskolához rendes tanítónővé; Philippovich Emil okleveles tanítót az alsó-teleki állami elemi népiskolához rendes tanítónővé; Barabás Béla okleveles kisdédővőnt a felöri állami kisdédővodához óvónővé, a z igazságügyi miniszter Uray József, aradi törvényszéki joggyakornokot az aradi törvényszékhez aljegyzővé; Kopányi Lajos szamosújvári járásbírói telegkönyvi átalakító díjakot a kolozsvári törvényszékhez irnokká, a földmívelésügyi miniszter Nagy János pánosvai állami elemi iskolai néptanítót ideiglenes minőségben méhészeti vándortanítónővé nevezte ki.

Megerősítés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Vargha Lajos pozsonyi állami főreáliskolai rendes tanárt rendes tanári minőségében véglegesen megerősítette.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Jambrikovich Blanka magyaróvári állami elemi iskolai tanítónőt a lugosi állami elemi iskolához jelen minőségében áthelyezte. — Az igazságügyminiszter Gerber János magyarlápósi járásbírói aljegyzőt a nagyszabenyi törvényszékhez helyezte át.

Pályázatok. (Budapesti Közlöny 298. szám.) A kaposvári ügyészségnél irnokki állásra e hónap 31-ig lehet a folyamodásokat benyújtani.

NYILT-TÉR.

A legnagyobb gavallérok

is viselhetnek feltűnő olcsó árért kézen kapható pri ruhákat, ha szükségleteiket nálunk szerzik be. A mesteri szabást czégünk előkelő hírneve biztosítja, a munka kivitelét pedig az üzlet képe elárulja. Méretutáni megrendelésekre külön szövetraktárunk van, kizárólag tiszta gyapjú- és valóban gyönyörű mintájú kelmékből.

Karácsonyi és Társa

szüli-azabót

IV. ker., Muzéum-körut 39.

COGNAC

Gróf Keglevich István utd!

kiváló jó minősége folytán legnagyobb elterjedésnek örvend a kizárólag diszoklevelekkel kitüntetett Extra, és V. S. O. (fine champagne d'Hongrie) jegyű gyártmányai mindenütt kaphatók

A céznek gyári raktára Ausztria-Magyarországban a legnagyobb és legrégibb e szakmában.

Központi iroda: Budapest, Rudolf-rakpart 7.

KÖZGAZDASÁG.

Mezőgazdaság.

A vetések állása Németországban. A berlini főkonzul jelentése szerint Németországban a folyó évi október közepétől november hónap közepéig terjedő idő alatt az október havi kiadó eszések után november hónapban enyhe időjárás következett be, mely a talajművelési és vetési munkálatok gyors befejezését elősegítette és az őszi vetésekre igen kedvező befolyással volt. Az őszi buza vetések országos átlagban középjók, az őszi rozsvetések inkább közepesen és a tönkölyvetések megközelítően jól állanak. A buza és tönkölyvetések az előző hónapokhoz képest javultak és a szeptemberi vetések, melyek a szárazság miatt egyenlőtlenül és ritkán keltek, jól megerősödtek. Általában a buza vetések erőteljesebbek a rozsvetéseknél. Az új heretvetések, bár kielégítően állnak, egér és csiga károk következtében hanyatlottak helyenkint, pedig a védnövény megdülése folytán hézagosak. Közép- és déli Németországból, valamint keleti Poroszországból, de főleg Szászországhól tetemes egérkárok felől érkeznek panaszok. A cséplési és betakarítási munkák befejezése után az 1898. évi országos termés átlag hektáronként a zabnál 16.9, a burgonyánál 119.2, here és luczernánál 53.9, rétnél 43.8 métermázsában állapított meg.

Ipar- és kereskedelem.

Román sertések bevételének tilalma. Az osztrák kormány a sertéseknek Romániából Bukovinába való behozatalát és Bukovinán való átvitelét sertésvesz miatt megtiltotta. Mivel a romániai sertések eddig csakis Bukovinán át voltak Ausztriába bevihetőek: e tilalom egyértelmű a romániai sertések egész Ausztriába való bevételének eltiltásával; a sertéseknek Romániából Magyarországra való behozatala már 1895. augusztus óta feltétlenül tilos s most az osztrák kormány is elfogadta a magyar kormány szigorúbb álláspontját.

Kötelező husvizsgálat Németországban. Mint a „Nordd. Allg. Ztg.” írja, a husvizsgálatról szóló törvényjavaslat kidolgozása annyira haladt, hogy a javaslatot legközelebb a szövetségi tanács elé terjeszthetik. Ennek a régóta kilitásba helyezett törvénynek a célja az általános kötelező husvizsgálat meghonosítása a német birodalomban. Eszerint itt kizárólagos német ügyről van szó, amelynek rendezése egyedül a mi feladatunk.

Országos iparoktatási tanács. A folyó hó 18-án Matlekovich Sándor elnöklése alatt megtartott ülésen a tárgysorozatnak csak két pontja volt letárgyalható. Az egyik volt Straub Sándor tanácsstag előadói javaslata az állami felső ipariskolák szervezendő elektrotechnikai szakosztály tárgyában, melyet a tanács tulajdoni többséggel elfogadott, kimondván, hogy tekintettel hazánkban az elektrotechnikai ipar gyors fejlődésére és arra, hogy ezen iparág számos, jó részben külföldi szakterőt abszorbeál s emellett még többet fog igényelni, a tanács szükségesnek tartja, hogy a budapesti és a kassai állami felső ipariskolákon mielőbb elektrotechnikai szakosztály szerveztessék. Ezzel kapcsolatban Cserhádi Jenő tanácsstag felvette egy elektrotechnikai intézet szervezésének eszméjét.

A tárgysorozat másik pontja volt báró Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter leirata az építési munkavezetők (pallérok) képesítése tárgyában, melyben a miniszter az építkezéseknél előforduló balesetek lehető elhárítása érdekében felveti a kérdést, vajjon nem lehetne-e a munkavezetők (pallérok) képesítését az ipartörvény 10. §-a alapján szabályozni.

A kérdésről rendkívül élénk vita fejlődött ki, melynek során két felfogás domborodott ki. Az egyik az építőipar terén észlelhető bajok orvoslását a felelősség szigorításától, a másik pedig a pallérok képesítésének szabályozásától várja. A tanács határozatában mindkét felfogás emelkedett érvényre, amennyiben a tanács azon véleményének adott kifejezést, hogyha egy építőmester több épületet vállal, okvetlenül alkalmazandó művezető (pallér) és hogy oly építkezéseknél, melyeknek eszközésére csak építőmester van jogosítva, művezetőt (pallérul) csak az alkalmazható, aki legalább kőművesmesteri képesítéssel bír; az építő-ipari iskolák és tanfolyamok növendékeitől a szervezetek szerint megkívánt gyakorlat csak oly építkezéseknél tölthető, melyek csak építőmesterek által végezhetők, átmenetileg pedig palléri jogosítványt kaphasson az, aki legalább öt évig palléri minőségben működött s ezen idő alatt kifogás alá nem esett; akik pe-

dig jelenleg alkalmazásban vannak és öt évet nem igazolhatnak, azoknak egy évi idő engedendő a képesítés megszerzésére. Amellett azonban kimondta a tanács azt is, hogy kívánatos, miszerint a pallérképesítés kérdésének rendezése, illetve annak gyakorlati kivitele előtt az építőmesterségek fogalma alá tartozó összes iparok gyakorlása és egymáshoz való viszonya az egész vonalon egyöntetűen szabályoztassék.

Budapesti kereskedelmi testület. E társaság, amely a Pesti polgári kereskedelmi társulat és a nagykereskedők és nagyiparosok társulatának egyesüléséből keletkezett, Hüttl Tivadar elnöklése alatt ma tartotta első ülését. A folyó ügyek elintézése után az ülés dr. Dalnoki Béla fővárosi ügyvédet a testület ügyészévé választotta, továbbá az országos ipartanácsba Neuschloss Marczelt, a kereskedők menházának vezérő-bizottságába Tschögl Henriket küldte ki. Kiadták ezután az országos központi takarékpénztár hozzájárulásával a Bartal György nevű viselő négy alapítvány, a Kreische Antal és Lambrecht H. W. alapítvány kamatait, továbbá a Stefánia kórháznak 50 forintot, a kézművészeti társulatnak 100 forintot adományoztak. Segély fejében 2655 forintot osztottak ki. Végül a kereskedő ifjak társulata esti szaktanfolyamának segélyezésére 400 forintot utalványoztak.

Kőbányai sertéspiaccz, decz. 21. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felüli súlyban) 47.5—48.0 kr.-ig. Közép (páronként 300—400 kilogramm súlyban) 46—47 krajczár. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 48.5—49.5 krig. Közép (páronként 251 320 kgrig terjedő súlyban) 49—50.0 kr. Könnyű (páronként 250 kgrig terjedő súlyban; 50—50.5 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kgr. felüli súlyban) 47.5—48 krajczár, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 47—47.5 krajczár. Könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban, 45—46 krajczár. Sertéselészám: 1898. decz. 19. napján volt készlet 37955 darab, decz. 20-án felhajtott — db, december 20-án elszállított 460 darab, december 21-ére maradt készletben 37495 darab. A hízott sertés üzletirányzata változatlan.

Budapesti konzum-sertésvásár, decz. 21. A ferencvárosi petroleumraktárnál levő székesfővárosi konzum-sertésvásárra 1898. decz. 20-án érkezett 821 drb. Készlet 711 darab, összes felhajtás 1582 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 1053 drb, elszállítatlan maradt 479 drb. Napi árak: 120—180 kilós 43—45 kr, 220—280 kilós 43.5—47 krajczár, 320—380 kilós 45—47 kr, öreg nehéz 43—46 krajczár, malacz 42—44 krajczár. A vásár hangulata élénk volt.

Pénzügy.

Az aranyárkeletpótlék. A pénzügyminiszter a vámfizetéseknel szedendő aranyárkeletpótléket 1899. január hónapra 20 százalékban állapította meg.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, december 21.

Elnapolva.

Bátran el lehetne napolni a gabonacsarnokbeli gyülekezeteiket. Ugy sem történik most ottan semmi, épen semmi. Ugy a készáru-, mint a határidőpiacon teljesen pang az üzlet. Nincs is kilátás arra, hogy most, az ünnepi héten, fellendüljön ismét a forgalom. A fogyasztás félig-meddig el van látva, a malmok leltároznak. A termelők pedig ezidőtájt nem igen adják el áruikat, a kereskedőknek meg alig van gabonájuk.

Ami a spekulációt illeti, az maga sem tudja, hogy tulajdonképpen milyen hangulatba is lovagolja bele magát és hivat.

Megkezdődött a kalendáriumi tél is. Ma este nyolcz óra négy perczkor vonult fel az asztromosok szerint a hideg évszak. A meteorológusok azonban még mindig csak gyenge éjjeli fagyot helyeznek kilátásba. Hótakarónak még se híre, se hamva. Alkalmasint fekete karácsonyunk lesz az idén. Csak aztán fehér husvéthoz ne legyen szerencsénk.

Ma délelőtt „lekaszabolták” a márcziusi buza árát 9 forint 63 krajczárig. Délben pedig egyetlen egy kötés sem fordult elő. Délután meg „felverték” ismét 9 forint 67 krajczárig az árfolyamot. A napi eredmény tehát egyenként egy krajczárnyi hausse! A többi határidőkben szintén ebben a genreban mozgott a forgalom és zárul a rozs (inkább névleg) 8 forint 24 krajczáron, a tengeri 4 forint 89 krajczáron, a zab (taksálás szerinti) 5 forint 90 krajczáron.

A készáru piacon szintén gyér volt a forgalom. Az árak nem változtak. Az árjegyző bizottság, ugylátszik, már el van napolva, mert hivatalos eladási jegyzéket nem adtak ki.

Alant közöljük saját feljegyzéseink alapján a mai eladásokat.

A külföldi piacokon is megrekedt az üzlet. Amerikában $\frac{3}{4}$ centnyi, Liverpoolban 1 pennys baisse volt, Berlinben, Párisban, Londonban nem volt semmi.

A Bradstreets által kontrolált 1000 amerikai piacon kített a gabonakészlet ezer bushelben:

	e héten	mult héten	különbőség
buzából:	52.926	48.338	+ 4.588
tengeriből:	25.075	24.577	+ 498

Előfordult készáru-eladások.

Buza. Pestvidéki: 300 mm. 76.8 k. 10.55 frton, három hónapra.

Vásárhelyi: 1000 mm. 78 k. 10.75 frton, 600 mm. 79 k. 10.75 frton, 100 mm. 80 k. 10.30 frton, mind három hónapra.

Csongrádi: 1500 mm. 76 k. 10.32.5 frton, három hónapra.

Felsőmagyarországi: 500 mm. 75 k. 10.27.5 frton, három hónapra.

Oláh: 1500 mm. 76.5 tranzito, három hónapra.

Rozs. 100 mm. pestvidéki Budapest par. 8.10 forinton, készpénzben.

Zab. 100 mm. Budapest 6.05 frton, 100 mm. Budapest 6.— frton, 150 mm. 5.90 frton, készpénzben.

Tengeri. 300 mm. Budapest 4.40 forinton, 100 mm. Kis-Ujszállás 4.17.5 forinton készpénzben.

Árpa. 50 mm. takarmány Kőbánya 6.40 forinton, 150 mm. Budapest 6.45 forinton készpénzben.

Hivatalos készárujegyzések.

Áru	ó vagy új	faj	100 kgr. készpénz-ára		100 kgr. készpénz-ára	
			frtól	frtüg	frtól	frtüg
Buza	ó	tiszavid.	74	—	75	10.05 10.20
			76	10.25 10.35	77	10.40 10.45
			78	10.50 10.60	79	10.65 10.70
			80	10.75 10.80	81	—
" "	" "	pestvidéki	74	—	75	10.— 10.15
			78	10.20 10.30	77	10.35 10.40
			78	10.45 10.55	79	10.60 10.65
			80	10.70 10.75	81	—
" "	" "	fehérm.	74	—	75	10.05 10.20
			76	10.25 10.35	77	10.40 10.45
			78	10.50 10.60	79	10.65 10.70
			80	10.75 10.80	81	—
rozs	" "	elsőrendű	70—72	8.25 8.30		
			másodr.	—	8.15 8.25	
árpa	" "	takarm.	60—62	6.10 6.40		
			szeszőz.	62—64	6.70 7.50	
" "	" "	sörfőzésre	64—66	7.70 8.50		
zab	új	—	39—41	5.70 6.05		
tengeri	ó	bánsági	—	5.55 5.60		
			másnemű	—	5.50 5.55	
" "	ó	káposzta	—	—		
			másnemű	—	—	
repce	" "	—	—	—		

Hivatalos határidőjegyzések.

Áru	Határidő	Délit összesen zárlata			
		december 21-én	december 20-án	20-án	Leszámlolt árfolyamok
buza	márczius	9.63	9.65	9.69	9.71
	április	9.43	9.45	9.49	9.51
	október	—	—	—	—
rozs	márczius	8.20	8.22	8.28	8.30
	április	—	—	—	—
	október	—	—	—	—
tengeri	május	4.88	4.90	4.90	4.92
	november	—	—	—	—
	október	—	—	—	—
zab	márczius	5.88	5.30	5.90	5.93
	október	—	—	—	—
	november	—	—	—	—
repce	augusztus	12.20	12.30	12.20	12.30

Előfordult határidőkötések.

Délitől. Buza márczius 9.64—62—65—9.64 frton, április 9.47—9.44 forinton. — Rozs márczius 8.23—8.21 forinton. Tengeri május 4.87—90—4.88 frton. Zab 5.88—5.90 forinton.

Délután. Buza márczius 9.65—9.68 forinton, április 9.46—9.48 forinton. Rozs márczius 8.24 frton. Zab márczius 5.90 forinton. Tengeri május 4.89—90—4.89 forinton. Repce szept.-re 12.20—12.25 frton.

Előfizetési ára
egész évre
1 frt
postán küldve.

„Sorsolási Közlöny“

XIII. ÉVFOLYAM.

Hiteles sorsolási értesítő és utmutatómagánosok részére értékpapirokat illető ügyekben. Nélkülözhetetlen tanácsadó mindenki számára, akinek értékpapirjai és sorsjegyei vannak. Megjelenik havonként 2-4-szer. Sorsolási értesítője pontosságra és megbízhatóságra nézve a legelső helyet foglalja el az összes e nemű lapok között s gondos egybeállításban közli az összes hazai és jelentékenyebb külföldi sorsjegyek hazai lajstromait, a hátralékok, vagyis eddig fel nem vett nyeremények jegyzékével együtt. A „Sorsolási Közlöny“ ingyenmelletlenül adja előfizetőinek az osztálysorsjáték hivatalos nyeremény-lajstromát, úgy, hogy a „Sorsolási Közlöny“ előfizetői teljesen hiteles jegyzéket kapnak az osztálysorsjáték-nál kihuzott számból. E lajstromok egyenkint vásárolva, egymagukban is többé kerülnének, mint a „Sorsolási Közlöny“ előfizetési ára, mely

egész évre csak egy forint.
Minden előfizető ingyen kapja az 1898-re szóló **Sorsolási Évkönyvet**, mely a többi közt osztálysorsjegyek előjegyzési lapokat és az **osztálysorsjáték népszerű ismertetését tartalmazza.** Előfizetések legcélszerűbben postautalvánnyal. **BEIMEL LAJOS** bankházához, a „Sorsolási Közlöny“ kiadóhivatalához Budapest, IV., Kecskeméti-utca 13. intézendők.

Előfizetési árak.
egész évre
1 frt
postán küldve.

Mit vegyünk karácsonyra?

A fényesen berendezett főraktárunknak

karácsonyi kiállítására

felhívjuk a t. közönség figyelmét. Az ezer és ezerféle szebbnél-szebb zenélő dísz tárgyak közül a helyszűke miatt csak a következőket említjük fel u. m.:

Urak részére:
zenélő dohánykészlet 14—, 16—, 18—, 20—, 22—, 25— frt s feljebb.
Zenélő dohányszekrény tölgyfából, szivarvágóval 14 frt—, zongora-alakban 15 frt. zenélő dohányzóasztal finom ibolyaszínű fényezettel, finoman rész. nagyon szép kivitelben 22 frt. Zenélő szivartomplom, zenekísérettel szivartartóval 14— frt. **Trókusztel** zenélő 10, 14—, 16—, 18—, 20—, 24 frt s feljebb, zenélő stévjegytábla nickelből, finom kivitelben 10 frt.

A fent ábrázolt s nickelből készült karácsonyi-fá-állvány **ünneplényes zenekísérettel** mellett lassan átmenben forgatja a karácsonyt és a szent ünnep fényét magában emeli. Ára 20—25 forint.

Ariston, Phönix, Manopan, Ariosa, Sonora, Herophon a legjutányosabb áron kaphatók

nők számára:

Zenélő varrógészlet, plüsch-dobozban 6 frt 50 kr. 8, 10, 12 és 15— frt árban és feljebb. Bonbonierekzenével 8, 10, 12, 14 frittól feljebb, továbbá zenélő ékszártartó 6—, 10—, 12—, 14—, 16— frt és feljebb.

zenélő-albumok

gyönyörű kivitelben 7, 8—, 10—, 12—, 14—, 16—, 18 frt s feljebb.

TERNBERG ÁRMEN és TESTVÉRE cs. és kir. udv. szállítók
hangszergyár
Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 36. Zongoratermek: Kossuth Lajos-utca 22. (Károly-körút sarkán.) Zenepalota.

Képes árjegyzék: a) harmonikáról b) mechanikai zenélő művekről c) zenélő dísz tárgyakról d) az összes egyéb hangszerekről, mint hegedűk, csellók, cimbalomok, sziták, harmonionok, zongorák stb. ingyen és bérmentve küldjük. Árjegyzék kéremel. Kérjük megnevezni, hogy melle hangszereit kívánják az árjegyzék.

Való-
di francia különlegesség
gek csakis F. Bougr
rand ala leghíresebb párisi
gárastól legelőnyösebben
beszerezhették
Polgár Sándornál
Budapest,
VII., Erzsébet-körút 50.
Részletes képes árjegyzék
ingyen és bérmentve küldetik.

TRICOCHÉ & Co.
COGNAC.
A legfelsőbb körökben mint legfinomabb valódi franczia tiszta borpárolat van elismerve. Gyógyhatása kitűnő.
1/1 eredeti palack 3 csillag-jeggyel . . . frt 4.—
1/1 V. S. O. P. . . . frt 6.50
1/1 Sublime 1820. évből . . . frt 10.—
PINTÉR GYULA
cs. és kir. udvari fűszer- és csemege-szállítóval,
Budapest, Kecskeméti-utca 15.

A földmivélségi . magyar királyi minisztérium felügyelete és a magyar bortermelők országos szövetségének vezetése alatt álló
Magyar királyi Országos Központi Mintapincze.
A közelebbi karácsonyi és újévi ünnepek alkalmából tudatjuk, hogy
ELÁRUSÍTÓ FŐRAKTÁRUNK
kizárólag
V., Akadémia-utca 8. sz. a. van.
Főraktárunk pedig:
IV., ker. Egyetem-utca 3. VI., ker., Teréz-körút 3.
VIII., ker., József-körút 15. sz. alatt vannak.
Helybeli megrendelések a fentebbi főraktárunknál nemkülönb az Akadémia-utca 8. sz. alatti főraktárunknál telefon útján is (648. sz.) eszközölhetők.
Vidéki megrendeléseket a főraktárhoz (V., Akadémia-utca 8. sz.) kövünk cizmolni.
Megrendelések a legkisebb mennyiségtől kezdve postai úton is teljesíthetnek az Akadémia-utca 8. szám alatti főraktárunkból.
Telefon: 648. sz. Főraktár: V., Akadémia-utca 8. sz. Telefon: 648. sz.

Karácsonyi ajándéknak legalkalmasabb a könyv.

Legszébb mesekönyvek és ifjúsági iratok. Diszes kötésekben.

Andersen mesék. 4-edetű díszkiadás	2.—	Jókai Mór mesekönyve	3.50
— 8-adetű kiadás. Kötve	1.50	Legszébb regénygyűjtemény	1.20
Bánfi J. Magyar L. utazásai	3.—	Ludwig Jullia. Virágok az utóélet. Öt elbeszélés	1.80
Barth E. A gyémántörög. Díszkötés	1.50	Mayne-Reid. Vilmos a hajósnas	3.—
Bechstein L. Egyszer volt, hol nem volt	1.40	— A skalpadászok	2.40
Beardorf P. Az ezeregyedik regét. Kötve. 8-adetű kiadás	1.50	— A tűzföld	1.50
— 4-edetű díszkiadás	2.40	— A fiatal utazók	— .80
Beutner R. Gyermekek öröme. Elbeszélések	1.50	Mikszáth K. A két kolondsiák	2.50
Barnert. Kis lord. Kötve	2.50	— Tavasi rücsök	3.—
— Sárka története	1.50	— A kis piramis	1.80
Christia V. Kolombus Kriszta	1.—	— Magyarország lovagjai	3.—
Daudet A. Egy hajó története. Kötve	1.50	Münchenhausen báró, a híres feltaláló kalandjai	1.40
Don Quixote a híres manchai lovag élete és kalandjai	1.40	— csodálatos kalandjai, csinjai, binjai, cseli és bohócságai	1.—
Ezopus száz meséje. 4 színyűminta képpel	— .60	Pajken Fr. A rekkant hagyatéka	3.—
Gaál M. Az utolsó lantos	— .50	— Messze nyugaton. Észak- és Dél-Amerikából	1.40
Génin. Egy valódi hős	1.50	— Brown Andrá, a vörös kém	2.—
Gerardo A. Az emberiség jövője. Kötve	2.50	— Jim a burkoló kalandjai	2.—
Grundmann J. Péter a hívő	1.50	Robin Hood. A két testvér	— .60
Gulliver csodálatos utazása a liliputi törpék házá és az óriások országában	1.50	Robinson az ifjabbik	1.50
Grimm A. Öregék a gödög és római óskunhó	2.40	Schwarz Frida. Tizenkét elbeszélés	1.50
Grimm testvérek. Gyermekmesék. Díszkiadás	2.40	— Jó leánykának	1.—
Hauff V. Regék	2.40	Schmidt Kristóf. A kuzvetti tojások és öt más elbeszélés	1.80
Hey Vilmos. Ötven mese versekben	2.40	— Tammenburgi Róza és négy más elbeszélés	1.30
Hoffmann Ferenc elbeszélései az ifjúság számára	— .50	— Elbeszélései az ifjúság számára	1.50
Mindegyik 4-4 képpel ellátva. Kötve 1-1 kötet	— .50	— A karácsonyest és öt más elbeszélés	1.80
1. Szorgalom és restség. — 2. Mindenki saját szerezéséért kovása. — 3. A hűn rabja. — 4. Hála és megtörés. — 5. Samuza. — 6. A jó fia. — 7. A rossz szellem. — 8. Diótörő és egérkirály. — 9. Hol legnagyobb a veszély, ott legnagyobb a segítség. — 10. Czigány Ferkó. — 11. Az erény jutalma. — 12. Az aranykereső. — 13. Mórsi. — 14. Tell Vilmos története. — 15. Szegény ember szándékát boldog lésa bírja. — 16. Kővesd a jót és utócs mit tartand személtel. — 17. A malárkereskedő.		— és mások. Százötven rövid elbeszélés az ifjúság számára	1.80
Hoffmann Ferenc. Kis mesekönyv	— .50	Schumann Berka. A nagy mama meséi	2.—
Hobenzauer I. Elbeszélések a magyar történelemből	1.50	P. Szathmáry Károly. Gróf Teleki Blanka élete	2.50
— Mária Terézia és a magyarok	1.40	Magyar Pantheon	2.—
— V. László. Keresztes vitézek	1.50	— Rossz asszony várat veszt	2.50
— Erzsébet. Történelmi beszély	1.50	— Vitéz Holbár Venczel lovag	1.20
— Magyar királyok és hősek csomoka	2.—	Tissandier G. A tudomány-vertanui	2.—
		— A munka bajokai	4.50
		Twain Mark. Koldus és király	3.—
		— Tamás ufi kalandjai	3.20
		— Huckleberry Finn kalandjai	4.20
		Ukermann Aladar báró. Buksi uram életrajza. Vadászati elbeszélés	2.—

Megrendelések az ORSZÁGOS HIRLAP kiadóhivatalához, Budapest, József-körút 65. küldendők, hol még a beérkezés napján intézhetnek el.

Köznevelési dolog, hogy a Richter-féle Horgony-Kőépítőszekrény a gyermekek kedvencz játéka.
Ez csakugyan az egyedüli játék, mely a gyermekek figyelmét tartósan lekötö és ezért egyházas nem kerül sütha.
Emiatt a legelőnyösebb ajándék és magas nevelési értéke és jeles kivitelével fogva egyuttal a legelőnyösebb ajándék is.
Egyáltalában a legelőnyösebb, amit gyermekeknek játék-és foglalkoztatószerül ajándékozhatunk. Az új 28 sz. szekrény, mely tartalmaz: 2581 Horgony-kőépítőkövet, 14 mintafüzetet, 11 metszet-füzetet, 10 lap alakrajzot, 11 berakási minta-lapot, 2 alaptervet stb. és melynek ára 177 korona, kétszázötvenöt a legugyazosabb ajánlat, amit gyermekek adhatnak.
A Horgony-Kőépítőszekrények 40, 75 és 90 krtól egész 8 frt-ig és azon felül áron minden nagyobb játékszerületben kaphatók és a palódiság jelölő „Horgony“ védjeggyel vannak ellátva.
Minden kőépítőszekrény „Horgony“ védjegy nélkül kevesebb értékű utáni, melyet koményen isszautasítunk.
Uj, diszes képes árjegyzékünket kinyitva rátra ingyen és bérmentve beküldjük.
Uj!
Türelem-megpróbáló és a „Horgony“-oz. társasjáték. Bővebbet az árjegyzékéből lehet megtudni
Richter F. Ad. és Társa.
első osztr.-magyar. csász. és kir. szabadalmazott Kőépítőszekrény gyár. Irada és rektár: 1: Operagasse 16. DÉCS. Gyár: XIII/1 (Hiezing) Budapesti (Turingia), Utica, Rotterdam, London, New-York, 215 Pearl-Street,

SZERELEM NÉLKÜL

Francia regény.

(28)

Írta: PIERRE DAX.

Tudott-e beszélni? Volt-e ereje hozzá, hogy gondolatait összeszedje? Micsoda érzés veti erőt rajta a lemondásé, a fagyos közönyé, vagy a boszúé, mely szenvedéseiből fakadt? Micsoda név lebeg bánatos szemei előtt: a Lamoureyré, a Steibelé?

Összekulcsolta a kezeit, kétségbeesett mozdulattal emelte fel és ejtette őket ismét térdeire.

Steibel kabátjába burkolta Luciennt. A kocsis lassu ütemben haladt tova.

— Rettenetes, — szölt a szegény mártir, kezeit tördelve, — Oh, milyen gyáva az az ember... Régen ismeri azt a nőt?... Tudja-e?... Ne féljen s mondjon el mindent... már van erőm mindent megtudni... Borzasztó, csak mindig ők lebegnek a szemeim előtt... Ah! értem... Minden este járt fel hozzá, ez volt az ő klubja, ezek voltak az ő találkái. És én naiv, én hittem, bízam benne, én megvártam míg hazatér és tárt karokkal fogadtam... Csak a halál válthat meg ettől a szegénytől...

Fájdalma oly nagy, a csapás, mely hirtelen rombolta össze minden hitet olyan heves volt, hogy az örvény, melyet a kétségbeesés vont Steibel és Lucienne közé, áthidalhatatlannak látszott. De büszkesége is felázadt az ellen, hogy ebben az órában egyébre gondoljon... Steibel megérezte ezt és ajkain megfagyott a szó. Félt a visszautasítástól és ez a félelem lecsillapította a kitörni akaró indulatait.

Luciennt ismét cserben hagyta ereje s feje kábultan dőlt a Steibel vállára. A fiatal ember gyengéden karjába fogta, amint egy kis gyermeket szokás tartani, nehogy bántódása essék.

— Csillapodjék... ne féljen semmit sem... Én barátja, védelmezője, mindene vagyok!

Lucienne Steibel kezére hajolt és megcsókolta.

— Félek — mondta iszonyattal — ne hagyjon el engem.

— Hát elhagyhatnám-e önt? Mi egymásé vagyunk, nemde Lucienne? Ön nem azé

az emberé, ki olyan gyönyöröket hajhász, mik a szerelemben nem teremnek... Ön nem sérti meg a törvényt... Nem érjük-e be egymással?... Elmegyünk messze innen és meglátja, milyen boldogok leszünk...

Lucienne felemelte a fejét. Mintegy álomból ébredve, keserűen mondta:

— Tudatlan voltam, semmitse tudtam, oh! ma mindent megérték!... Olyannak kell lennünk, mint az asszony, akkor szeretnek a férfiak... Játsszani kell velük, boldogítani kell őket, hazugnak, komédiánőnek kell lenni és bünt bünre kell halmozni... A gyáva!... Legtisztabb érzelmeim az övé voltak és ő játékokat üzött velük... ez az én halálom! Az övé lenni? Soha! Soha! Soha többé!...

A bérkocsi a Boulevard Saint-Germain-en volt.

— Lucienne — szölt Steibel reszketve — csak öntől függ, hogy a mi életünk örökre összeforrjon. Határozzon.

Lucienne habozott.

— Istenem! gondolataim semmire sem képesek ebben az órában, melyben én teljesen megsemmisültem!

— Igerje meg, hogy ebben az állapotban semmiféle lépést tenni nem fog s mondja meg, hogy holnap mikor láthatom s akkor meg fogjuk egymást érteni.

— Holnap? Hát tudom is én, hogy élek-e holnap?

Steibel térdreborult a nő előtt, ki elhagyatottságának egyetlen világoossága volt.

— Mit mond Lucienne? Esdve kérem, óvja meg magát az én számomra. Az én szerelmem erősebb, mint az ön kétségbeesése. Nem találja-e ki, hogy mennyit szenvedek? Nincs semkim a világon, nincs családom, s csak egyedül önt szeretem!

— Ne mondja többé ezt nekem és ki-mélyen meg egy istentelen vallomástól, míg a Lamoureyre név szennyétől tisztára nem mostam magam.

— Lucienne, fussunk innen! Menjünk egy csendesebb helyre is mondjuk el egymásnak ott, hogy mennyire szeretünk... Higgye el nekem, senkisé fogja önt úgy szeretni, mint én!

Nagy volt a fiatal asszony kísértése. Ez az óra annyira alkalmas volt a vallomásra. És ez az éjjeli ut kettesben, mikor a lelke fogé-

konyabb mint valaha, nem adhat-e ajkaira egy szót, mire Steibel áhitozik?

Lucienne szótalan maradt. Könyei, melyektől enyhülést remélt, nem csordultak ki. Amint közelebb ért otthonához, ereje visszatért, szemei kiszáradtak, tekintete lázban égett.

Steibel mást szeretett volna hallani, mint a fájdalom kitörését, a bánat keserű szavait. Önzésében — és melyik férfi nem önző? — kétérdett abban, hogy Lucienne szerelme, amiért szótalan volt, olyan nagy volna, mint az övé.

— Holnap meg fogom látogatni, szölt Steibel.

— Igen... jöjjön.

— Hány órákor?

— Tudom is én?... tudom-e, vajjon szabad lesznek holnap?

A szök fojtogatták torkát. Steibel reszketett a felindulástól s így szölt:

— Igerje meg, hogy közli velem elhatározását... Én segíteni fogok önnek cselekedeteiben...

— Igen, cselekednem kell — és fogok is — válaszolt Lucienne titokzatosan.

— Hiszen tudja, hogy barátja vagyok? Lucienne gyengéd pillantást vetett reá.

— Igen...

— Nem feleli el soha?

A fiatal asszony egy pillanatig habozott, hogy elfojtsa érzelmeit, melyeket mutatni nem akart.

— Soha!... — mondta — soha!...

A kocsis egyet zökkent, amint keresztülhaladt a lóvasut sinein. Steibel kihajolt a kocsisablakon s meggyőződött róla, hogy a boulevard St. Germainen vannak. A Lamoureyre palota két lépésnyire volt.

— Megérkeztünk — mondta szomorúan.

Ahelyett, hogy a kiszálláshoz készülődne, Lucienne olyan mozdulatot tett, mintha maradni akarna. Összekuporodott a kocsis mélyén s úgy nézett Steibelre, mintha az az előérzet venne rajta erőt, hogy nem látja viszont többé, vagy legalább hosszú ideig nem fogják egymást látni.

Steibel azt hitte, hogy Luciennenek újabb gyengeségi rohama lesz és megjéjdt.

— Nem hagyhatom egyedül ebben az állapotban. Engedje meg, hogy felkísérjem önt s ott maradjak, míg teljesen nyugodt lesz.

(Folytatása következik.)

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1898. december 21-én.

Table with multiple columns listing various financial instruments and their prices. Categories include: Állampapírok (Government Bonds), Záloglevelek (Mortgage Bonds), Elsőbbségek (Preferred Shares), Részvények (Common Shares), and various bank and company shares. Prices are listed in pengő and korona.

SZINHÁZAK.

Budapest, 1898. csütörtök, december 22-én.

NEMZETI SZINHÁZ.

301. előadás. Havi előadás 21.
Az aggregények.
Vígjáték 5 felvonásban. Írta: Victorien Sardou. Fordította: Ambrus Zoltán.

Személyek:
Martina: Nádor
Marta: Mihályfi
Vasconouris: Vízvári
Clairières: Beresényi
Chavenay: Gyenes
Troies: Zilahy
Na Bourg: Mészáros
Antoine: Narcisz
Jean: Latabár
Baptiste: Faludi
Anoinette: Csillag T.
Clémence: Paulayné
Hélène: K. Gerő
Louise: Meszlényi
Nana: Nagy I.

Kezdete 7 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ

302. előadás. Havi előadás 14.
Paraszbecsület.
Melodráma 1 felvonásban. Zenéjét szerezte Mascagni P. Szövegét írta Targioni-Tozzetti és Menasci. Fordította Radó Antal.

Személyek:
Santuzza: Kaczér M.
Lola: Payer M.
Tuzsáda: Arányi
Alfo: Beck
Lucio: Válint V.

Után:

Bajazzók.

303. előadás. Havi előadás 11.
Rejtett boldogság.
Számos 3 felvonásban. Írta: Sudermann Herman. Fordította: Prém József.

Személyek:
Nokla: F. Pevny
Clara: Lariza
Tunde: Várady
Rappo: Kertész
Sávo: Takács
1.) pár: Ney B.
2.) pár: Juhász

Kezdete 7 órakor.

VÁRSZINHÁZ.

304. előadás. Havi előadás 11.
Rejtett boldogság.
Számos 3 felvonásban. Írta: Sudermann Herman. Fordította: Prém József.

Személyek:
Waldmann: Szenesváry
Sándor: Hegyesi M.
Erika: Vízvári
Philip: Szalkó
Emlé: Csáosi Z.
Emlé: Csáosi Z.
Emlé: Csáosi Z.
Emlé: Csáosi Z.
Emlé: Csáosi Z.
Emlé: Csáosi Z.

Kezdete 7 órakor.

NÉPSZINHÁZ.

Solyomai Elek 30 éves színházi jubileumát Előadás: **Lumpáczius és a három jó madár.**
Bóhozát 3 felvonásban dalokkal írta Nestroy; átdolgozta és előjátékát írta Csepregy Ferenccz.

Személyek:
Tündér király: Ferenccz
Egy ócska: Németh
Fortuna: P. Lukács
Lumpáczius: Lubinszky
Juliska: Gázi M.
Enyves, astartos: Szirmai
Czerna, szabó: Solyomai
László, csizmadia: Horváth V.
Zuzsi: Vidomé
Kati: Blaha S.
Egy házasság: Tolnay
Csillagos Rózi: Blaha L.
Pitypatyáné: M. Csatai
Kamilla: F. Hegyi
Laura: Kéry
Ekszerkereskedő: Vidor
Vágó, mészáros: Kiss
Rongyvári: Németh

Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHÁZ.

Családi örömök.
Vígjáték 3 felvonásban. Írta: Maurice Hennequin. Fordította: Góth Sándor.

Személyek:
Thibaudière: Hegedűs
Thibaudière-né: Niki L.
Annela: Varsányi
De Terillac Adrien: Góth
De Terillac báró: Gál
De Cerisourt gróf: Szendrői
Angéla: Heltai A.
Theodora: Györgyi

Kezdete 7 és 8 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.

B. A. L. E. K.
(Cabinet Piperin.)
Operetta 3 felvonásban. Írták H. Raymond és P. Burani. Zenéjét szerezte Hervé. Ford. Balassi Viktor és Makai Emil.

Személyek:
Piperin: Bernes
Meringard: Szilágyi
Bardinel, kassza: Ráthonyi
Vetiver: Halasi
Roussignac: Rózsabenyi
Leó, festőművész: Odry Z.
Colombe: Ledovszky

Kezdete 7 órakor.

KISFALUDY SZINHÁZ.

A Becskiek árvája.
Eredeti énekbeszámoló 3 felv. Írták Virág Jenő és Hegyi Jenő.

Kezdete 7 órakor.

Stársági műsorok a 18. oldalon.

Kávéház-megnyitás.

Ma szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a **József-körut 70. sz. alatti**

Jókai-kávéházat

elvettem és azt újonnan fényesen berendezve, megnyitottam.

Ma és mindennap **DANI MÁCSI** hírneves zenekara hangversenyez.

Számos látogatásért eszedez

Wohlmüt Hoff.

Katona-ügyekben
legjobb, leggyorsabb és legokosabb eljárás és eljárási
reklamációkat,
megszerez a leveleket, időszerű módosítások
szükségleteit, eljárt a tiszt urak és tisztviselők
szerepét az ügyekben, konvertál és
bevezet a tiszt urak részére a katonai
szolgálatok stb. a **Donáts János v. cs. k. ez.**
kir. szentes feljegyzést képező

Katonaügyi iroda
Budapest, VII., Kerepesi-ut 6. sz.

Jelenleg

következő árak adatainak el

PFEIFER VILMOS

vászon-áruházában

Budapest, Váci-körut 5.

Egy vég 30 rőfös rumburgi vászon	Ezelőtt Most
Egy vég 30 rőfös rumburgi vászon	9.50 5.60
Egy vég 30 rőfös kalottan kanavász	18.- 9.50
Egy vég 30 rőfös czérna kanavász	7.60 3.75
Egy vég 30 rőfös damaszt grádli	9.50 5.50
Egy vég 30 rőfös jéminőségű siflon	11.25 6.75
Egy vég 30 rőfös legi. R. siflon	8.25 4.75
Egy vég 30 rőfös legi. czérnavászon durva	13.50 6.75
Egy vég 30 rőfös legi. czérnavászon durva	7.50 4.75
Egy vég 30 rőfös széles lepedővászon finom vagy durva	11.50 6.50
Egy hat személyű fehér damaszt teríték	4.75 2.50
Egy tucat finom angol czérna-zsebkendő	4.50 1.80
Egy tucat rumb. zsebkendő színes szélű	8.75 1.80

Jó minőségért a régi jó hírből fennálló özög keszeskedik.

Illusztrált levelező-lapok

bármilyen egy vagy több fénykép után

100 drb. 3 frtól } feljebb.
1000 drb. 10 frtól }

Uj felvételért külön 1-2 frt számíttatik.

Alkalmos karácsonyi ajándéknak, vagy ujévi üdvözlőnek.

KURZWEIL FRIGYES

fényképész

V. ker., Dorottya-utca II. sz.

Kőbányai Király-Sörfőző-részvénytársaság.

Alapítka: 4,300.000 korona. Telefon: 61-50.

„Góliát-Maláta-sör.”

Bajor módra készült ezen legjobb sörgyártmányunk arra van hivatva, hogy az enemű külföldi árakat kiszorítsa.

Kellemes zamata miatt kedvelt **üdítő ital** és **gyógyhatású fogva** a legelső orvosi szakfelügyelők melegen ajánlják: különösen **dr. Korányi Frigyes** és **dr. Kéti Károly** egyetemi tanár urak tanúsítják, hogy ezen sör sikeresen használhatóan bizonyult. Ideghegységben, vészeségénél, emésztési zavaroknál, gyengeségénél maláta-sörünk valószínűsítő gyógyyszer.

Árak vidékre:

Nagy láda: 60 kis palack 6 frt, betét 4 frt, összesen 10 frt. — Kis láda: 30 kis palack 3 frt, betét 2 frt, összesen 5 frt budapesti vasúti állomásra szállítva utánvétellel.

Nőnapokig eltartható. A ládákért és palackokért adandó 4 frt, illetve 2 frt betétet — azoknak bérmentes visszaadásakor — visszaszolgáltatjuk.

Megrendeléseket elfogadjuk: Gyári irodánk Kőbányán. Városi irodánk: VII., Kertész-u. 40. és vidéki raktárosaink. **Budapesten kapható minden nagyobb fűszerkereskedésben és poharankint a Quisisana buffetben Váci-körut 12.**

Kőbányai Király-Sörfőző-részvénytársaság.

Finom női fehérneműket és menyasszonyi kelengyéket

jutányos árban, legnagyobb választékban ajánl

Kanitz Ferencz és Tsa

szepességi vászonraktára

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 11.

ESTERHÁZY-COGNAC

a legalkalmasabb ajándék karácsonykor.

Karácsonyra

gyermeknek a legjobb és legolcsóbb

Az Én Ujságom

képes gyermek-hetilap.

Szerkeszti: **PÓSA BÁCSI.**

Az első számot karácsony estére minden előfizető megkapja. Az Én Ujságom a gyermeknek a legkedvesebb karácsonyi ajándéka, az egész ünnepeket át mulat a sok mesével, verssel, tréfával, képpel és tudja, hogy minden vasárnap új meg új öröme lesz az 8 aranyos újságával. Januárban minden előfizető gyönyörű naptárt kap ingyen az 1899. évre.

Előfizetési ára negyedévre 1 forint

Előfizetés küldendő postautalványon

Az „Én Ujságom“ kiadóhivatalába Budapest, Andrassy-ut 10. szám.

Fiatal leánynak karácsonyra

a legjobb és legolcsóbb

MAGYAR LÁNYOK

képes hetilap fiatal lányok számára.

Szerkeszti **TUTSEK ANNA.**

Karácsony estére minden előfizető megkapja az első számot és kedvesebb ajándékkal nem igen lephetjük meg a fiatal leányt, a kinek olyan nehéz jó olvasmányt adni. A karácsonyi szám az egész ünnepeket váró érdekes olvasmányt nyújt és örömet okoz neki minden vasárnap, a mikor beköszönt hozzá az 8 lapja. Az első számban rendkívül érdekes s tanulságos pályázatot tűztünk ki.

Előfizetési ára negyedévre 1 forint 50 kr.

Előfizetés küldendő postautalványon a „MAGYAR LÁNYOK“ kiadóhivatalába, Andrassy-ut 10. sz.

A címzésnél kérjük Andrassy-ut 10. sz.

Az UJ IDŐK

HERCZEG FERENCZ

lapja kitünő és vegyes tartalommal, művészi illusztrációkkal jelenik meg. Színes és egyszerű műmellekletei a bekeretezésre érdemesek. Februárban is egy gyönyörű 8 színben nyomtatott műlapot ad. Az új negyed újkor kezdődik, de az új előfizetők a gyönyörű karácsonyi számot, valamint az Erzsébet királyné díszes emlékfűzetet ingyen kapják. Az UJ IDŐK minden ízében a magyar család lapja, szórakoztatója.

Negyedévre 2 forint.

Kiadóhivatal: Andrassy-ut 10.

Színházi műsorok.

	Rusztin Színház	Ó. Kir. Operaház	Vígjáték	Népszínház	Magyar Színház	Vár Színház
Péntek	Az aranyember	A házi tücsök	A tekenősbéka	Baba	Aranylakodalom	—
Szombat	—	—	—	—	—	—
Vasárnap d. u.	—	—	Mozgó fényképek	Az unatkozó király	A gésák	—
Este	Az ember tragédiája	Carmen	Aeneas papa	Falu rossza	B. A. L. E. K.	—

Olasz czipőárak gyára **Rovatti & Co.,**
 minden minőség és formában; fekete, sárga, zöld és lakk.
Csak egy ár
 Uraknak 5 frt
 Nőknek 4 „
 Fiúk és leányoknak 3 „
 Gyermeknek 2 „
 Kis gyermekeknek 1 „
 Női félczipő 3 „
 Budapest, Kossuth Lajos-utca 4. Budapest.
 Üzlethelyiségünk csakis a Dréher-palotában van.

Csak 14 frt 75
 4 köbméter (1 öl) tüzi-fa
 selejtes kemény (vandéglők, kávéházak, hentesek, kisebb háztartások részére) továbbá jobb minőségű
 cser vagy bükkfa 16 frt 75 kr.
 4 köbméter (1 öl) felaprítva, házhoz szállítva, pinchébe hordva.
Lustig és Zsa Tüzi-fa-raktár: Felső-rakpart 2/3 Városi iroda: Erzsébet-tér 15.
 Telefon: 29-69.

Uj évre!
GÉCZY FERENCZ
 Budapest, IV., Városház-tér 2.
 Ajánl friss lövetű fécánokat, foglyokat, óz-czombokat és gerinózet, pörkölt vadsertést kimérve, idei bizott pulykák, kappanok és egyéb ünnepélyekre szükséges ezikkeket. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. Veszek uradalmi hajtóvadászaton elejtett mindennemű
VADAKAT
 (hizott baromfit és friss tojást.)

A nagy krach!
 New-York és London az európai szárazföldet sem hagyták kiméletlenül és így egy nagy ezüst-árú-gyár kénytelenül lőn egész készletét a munkaerőnek nagyon csekély megtérítése ellenében eladni. En vagyok felhatalmazva ezen megbízás keresztülvételére. Ennél fogva mindenkinél megköszönöm a következő tárgyakat csupán Ft 6.00 megtérítése ellenében, és pedig:
 6 db legfinomabb asztali kés, valódi angol pengővel,
 6 db amerikai szabadalmazott ezüst-villát egy darabban,
 6 db amerikai szabadalmazott ezüst-övökkanalat,
 12 db amerikai szabadalmazott ezüst-kávékanalat,
 1 db amerikai szabadalmazott ezüst-levesmérőt,
 1 db amerikai szabadalmazott ezüst-tojómérőt,
 2 db amerikai szabadalmazott ezüst-tojás-koholyt,
 6 db angol Victoria-alsófűzőt,
 2 db felmést kalló asztali gyertyatartót,
 1 téasztó,
 1 db legfinomabb csukorhintőt.
 44 db összesen csak frt 6.00.
 A fenti összes 44 tárgy ezeltől 40 forintba került és most ezek frt 6.00 minimális áron kaphatók. — Az amerikai szabadalmazott ezüst teljesen fehérérez; mely az ezüst-szint 25 évig megtartja, amiért jótállás állhatik. A legjobb bizonyíték, hogy ezen hirdetés nem szédélgesen alapul, mely szerint ezennel nyilvánosan kötelezem magamat mindenkinél, akinek az áru meg nem felel, az összeget minden akadály nélkül visszatéríttem; és senki so mulassza el ezen kedvező alkalmat, hogy ezen díszgarnitúrát megnézze, mely

karácsonyi, ujévi, menyegző és alkalmi
 ajándékkal minden jobb háztartás részére kiválóan alkalmas. Kapható csupán:
A. HIRSCHBERG'S
 Hauptagentur & vereinfachten amer. Patent-Silberwarenfabrikon.
 Wien, II., Neubrandstrasse 19/0 Telephon Nr. 7114.
 Szétküldés a vidékre utánvéttel vagy az összeg előleges be-
 küldésével. Tiszteletos por hozzá 10 krajczár.
 Csak a mellékelt végjeggyel valódi (egészévi áru).
 Kivonat az ellenszere iratokból.
 Kaldeményt megkaptam s meg vagyok elégedve: kérek még egy küldeményt 6 frt 80 krért.
 —.ozavár, Baró Bánffy.

PERZSA-SZŐNYEKEG
 egy része az új block megvett keleti kezének átvittett a fővámbhárból
József-tér 8., Grand Magazin Orientála
 hol míg a készlet tart
 10 frt Hamadanok,
 15 frt átvétők,
 25 frt Caramani függönyök,
 8 frt m. padló-szőnyegek,
 még 25 bál a fővámbhában várnak. Előzetesnek. Bővebbet csak József-tér 8.

Csakis ezt kérje:
„Cognac“
 (Három csillag)
Louis de Salignac & Co.
 gyártmánya
 Cognacban.

Üzletmegnyitási hirdetés.
 Bízomkodom tisztelettel jelenteni, hogy
IV. ker., Váci-utca 3. sz. alatt.
 Linoleum-különlegességi üzletet
 nyitottam és tiszteletteljesen hívom meg a nagyérdemű közönséget a legjobb minőségű, helyiségek teljes borítására szolgáló
linoleumszőnyegek
 valamint linoleum-futó és mozdítástárszőnyegeknél a legolcsóbb gyárti árak mellett való bevásárlására.
MILDNER H.
 Budapest, IV. ker., Váci-utca 3. szám.

huzásra érvényes újságírók sorsjegye
 ára csak
1 korona.

Főnyeremény
100.000
 korona ért.
 5 nyeremény á 20.000 kor. stb. stb.

Első huzás
visszavonhatatlanul
 már jövő hó 4-én.

Megrendeléseket pontosan teljesít:
A Budapesti Újságírók Egyesületének
 sorsjáték kezelősége
IV., Kossuth Lajos-utca 1. sz.
BERGER J.
 bank- és váltóüzlete
BUDAPEST,
 V. kerület, Harminczad-utca 2. sz.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Kiadóhivatal:

Előfizetendők készpénzben, levélbélyegekből vagy postautalványon.

Vastagabb betűkből szedve 4 krajczár

ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Czélszerű az apró hirdetést postautalványon beküldeni s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közönséges levélben is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Mindenki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

VIII. kerület, József-körút 65. szám.

LEVELEZÉS.

Bakonyi. Igazán legnagyobb sajnálatomra kell önnel tudnodm kis csuým, hogy a déltán 1 órára kitűzött találkára nem jelenhettek meg. Épp most kaptam édes atyámtól táviratot, hogy holnap feljön és beszélni akar velem. Pénteken Bécsbe utazom és csak hétfőn este érkezem vissza. Igazán szeretnék maradni, de fontos okokból kell mennem. Isten önnel addig is, édes kis csuým kedden itt ismét ír az ön „Feketé-je. Boldog ünnepeket! 7186-1

Nyirati S. Sürgős levele van a postán
Sürgős levele van a postán
Elfelejtettél től. 2477-1

M. Benő. Leveleidet hajnéltől megkaptam. Az enyém érkeztéről itt értesíteni foglak. Karácsonyi ajándéku gondolsz rólam, amit binned jól esik. Ha melegséget keresünk, nem kell mindjárt a házat felgyújtani. Érted ezt? Majd megmagyarázza a levelem. Boldog ünnepeket, sok szerelmet és sok türelmet. 2479-1

Kellemes otthon kaphat intelligens nő, intelligens özvegy nőnél, ki csak felnőtt leányával lakik. Esetleg teljes ellátás és zongorahasználattal. Szives leveleket a kiadóhivatal fog továbbítani „Csendes otthon” jelszó alatt. 7160-18

Gertrud. A levélírás bármily kellemes és élvezetes mindig meddő marad. Tudja már aranyos ugy-e, hogy mire írom ezt. — Mért nem akar alkalmat adni a találkozásra — kíséret nélkül? Ezt kérde a magácskát örökké imádó Sanyija. 7170-1

HÁZASSÁG.

Intelligens izraelita 30 éves fiatal ember, egy 40 év óta fennálló gyár tulajdonosa, házasodni akar. Oly csinos, szerény igényű leányt keres feleségül, kinek 10-15000 frt hozománya van. Leveleket „Gyártulajdonos” jelszó alatt kér a kiadóba. 7086-2

Nővéremet, ki csinos 23 éves róm. kath. leány, szeretném férjhez adni egy biztos állásu hivatalnokhoz. Hozománya 6000 frt butor s kelesnye. Választ a kiadóhivatalba kérek „Komoly” jelszó alatt. 7118-2

ALLÁST KERES.

Könyvelő, magyarul és németül levelez is, helyben kereséseket a kiadóhivatal közvetít „Nagy praxis” jelige alatt. 7120-3

Kauczióképes leány elszámolásra keres csemege- vagy fűszerüzletet. Esetleg alkalmazást bármily tisztességes üzletben mint feliró- vagy elárutónőnek. Szives megkereséseket kér „Kauczióképes” jelige alatt a kiadóhivatalba. 7148-3

Kereskedő segéd, 20 éves jó házból jó bizonyítványokkal, ványokkal, beszél három nyelvet, fűszer- vagy vegyes-kereskedésben alkalmazást keres. Czim a kiadóhivatalban. 7172-3

ALLÁST KAPHAT.

Utazók havonként 50-100 frtot kereshetnek mellékfoglalkozásként. Ajánlatokat „Világczikk” jelige alatt a kiadóhivatalba. 7154-4

Nagy confection-üzlet keres ügyes segédet, ki az eladásban és kirakatrendezésben járatos. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kér „Szorgalmas” jelszó alatt. 6472-4

OKTATÁS.

Correpetitornak ajánlkozik gymnásiumi vagy kereskedelmi iskolai tanulóhoz egy kereskedelmi is végzett joghallgató. Czim a kiadóhivatalban. 6416-5

Joghallgató bármily otthon végezhető munkát elfogad igen olcsó áron. Szives megkereséseket a kiadóhivatalba kér „Megbízható” czimen. 6606-5

Ökleveles gyermekkertész, ki a magyar-, német-, héber- és elemi tantárgyakat kitűnő sikerrel tanítja s igen előkelő házakban működött, még néhány délutáni órával rendelkezik. Szives megkereséseket a kiadóhivatalban megtudható czimen. 7096-5

Szabás és mintarajzolásban jó és alapos oktatást nyelhetnek intelligens hölgyek a lehető legrövidebb idő alatt. Czim a kiadóhivatalban. 7102-5

ELADÁS.

Kerépkár, vadonat új, angol, sürgősen 100 frtért eladó. Czim a kiadóhivatalban. 2481-8

Méz. Legfinomabb pergetett, 5 kilós postacsomag-bérmentve 2 frt 80 kr., hóféher lépesméz, bérmentve, 4 frt 80 kr. Megrendelhető Országos Méhészeti Egyesület. Budapest, IX., Köztelek, továbbá Damjanich-utca 34. főraktár a központi vásárcsarnokban, fősor, ahol üvegekben és kimérve is lehet kapni. Hamisítatlan méhi viasz szobapadlófényezéshez 1 kgr. 1 frt 75 kr. 6999-8

HÁZ- ÉS TELEK-ELADÁS.

Az Akácfa-utca 56. szám 3-emleletes adómentes bérház igen kedvező feltételek mellett eladó. Bővebbet erről Messinger Jakab úrnál Budapest, VI., Teréz-körút 2. szám. 7063-7

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Jrodának, műhelynek, divatszalonnak, egyloti helyiségnek, vivóteremnek, magániskolának vagy nagy lakásnak alkalmas nagy helyiség 1-ső emeleten azonnal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 3662-17

Nagy bolthelyiség a József-körút legnagyobb forgalmu helyén kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 4706-17

Eladás. Székesfővárosunk legelegánsabb részén fekvő évi 2500 frtot tisztán jövedelmező „Illatszertár”, betegség miatt, május elsejére néhány ezer forinttal átvehető. Czim a kiadóhivatalban. 2475-17

KÜLÖNFÉLE.

Köhögésnél, rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy-féle Pemefüfű-cukorkát. 1537-18

Olcsóbb a házivarrónénél! Kitűnő szabónő elegáns ruhákat készít 5 frtől feljebb, vidékre s. Czim a kiadóhivatalban. 2423-18

Karácsonyfákat villamos világítással készít a Budapesti általános villanyfel szerelési vállalat Homburg, Diemmer & Comp. Klauzál-utca 5. sz. 2461-18

AZ ORSZÁGOS HIRLAP hölgyközönségéhez!

Megjelent

a legszebb divatujság, a

FRANCZIA DIVATLAP

az „Országos Hirlap” divatlapja.

Szerkeszti: **WOHL JANKA.**

A „Francia Divatlap” egy szerkesztésében mint kiállításában olyan újítást jelent, mely a divat-irodalom minden eddigi termékét fölülmulja és a hölgyközönségnek minden elképzelhető divatkérdésben olyan tanácsadója, amilyen magyar nyelven eddigelé még nem jelent meg.

A **Francia Divatlap** havonként kétszer, és pedig minden hó 1-én és 15-én jelenik meg; terjedelme számonként 13 oldal; minden egyes száma egyaránt kiterjed a női divat minden ágára, a **gyermekdivatra** és a **közimunkákra**; nagy és jelesen szerkesztett szépirodalmi és közhasznu rovatot is tartalmaz, valamint minden számban egy folytatólagos regényt közöl, mely **könyvivalakjában** nyomtatva évenként két kötetet ad; képes divatrése teljesen **Párisban készül**; minden számanak külső lapja, továbbá belső 4. és 5. lapja gyönyörű színyomatu képekkel lesz díszítve, így tehát minden szám három oldalon tartalmaz színyomatu képeket; minden második számához ingyen adunk egy életnagyságu kivágott szabásmintát; a „Francia Divatlap” az összes magyar divatlapok közt a legolcsóbb.

Előfizetési ára évenként 3 frt 60 kr., félévre 1 frt 80 kr., negyedévre 90 kr.

Kedvezmény az Országos Hirlap előfizetőinek!

A „Francia Divatlap” előfizetési ára az Országos Hirlap előfizetőinek:

Egy évre 3 forint, félévre 1 forint 50 krajczár, negyedévre 75 krajczár.

Az Országos Hirlap és Francia Divatlap együttes előfizetési ára

Egy évre 17 frt, félévre 8 frt 50 kr, negyed évre 4 frt 25 kr, egy hóra 1 frt 45 kr.

Megrendelhető az Országos Hirlap kiadóhivatalában, VIII., József-körút 65.

Azok, akik már most beküldik a Francia Divatlapra az előfizetési díjat, január elsejéig ingyen kapják a megjelenő számokat és előfizetésük január elsejétől számítódik.